

Kylmää kyytiä

Grönlannin itsehallintoa käsittelevät kirjoitukset Politikenissa ja Jyllands-Postenissa vuosien
2009–2020 välillä

Poliittisen historian
Pro gradu -tutkielma

Laatija:
Pauli Lares

11.3.2026
Turun yliopisto

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Poliittinen historia

Tekijä: Pauli Lares

Otsikko: Kylmää kyytiä – Grönlannin itsehallintoa käsittelevät kirjoitukset Politikenissa ja Jyllands-Postenissa vuosien 2009–2020 välillä

Sivumäärä: 78

Päivämäärä: 11.3.2026

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastelen sitä, miten Grönlannin itsehallintoa käsitellään kahden tanskalaisten sanomalehtien Politikenin ja Jyllands-Postenin kirjoituksissa vuosien 2009–2020 välillä. Tutkimuskysymys on, miten Grönlantia käsitellään näissä sanomalehdissä. Jaottelen aineiston sitä käsitellessä nouseisiin teemoihin, jotka ovat Grönlannin luonnonvaroihin liittyvä keskustelu, Grönlannin hallintoa ja tulevaisuutta koskeva keskustelu sekä Grönlannin turvallisuuskysymykset ja ulkopoliittikka. Aineistona on Politikenin ja Jyllands-Postenin kirjoitukset liittyen itsehallintoon vuosien 2009–2020 välillä.

Käytän tutkimusmenetelmänä laadullisen analyysin keinoja, sekä paikoin jälkikoloniaalista historiantutkimusta apuna käsittelyssä. Tämä tarkoittaa aineiston yhdistelemistä teemoihin, joiden pohjalta voidaan luoda kuvaus kehityksestä ja tapahtumista käsitellyllä aikajänteellä. Hyödynnän aineiston käsittelyssä myös Grönlannin itsehallintojulistusta ja sen sisältämää lainsäädäntöä vuodelta 2009. Se toimii apuna arvioitaessa artikkeleissa käsiteltyjä toimia ja kehitystä vuoden 2009 laajempaan itsehallintoon siirtymisen jälkeen.

Keskeisimpinä tutkimustuloksina voidaan mainita, että Grönlantia käsittelevissä artikkeleissa ilmeni paljon kritiikkiä Grönlannin itsehallintoa kohtaan ja epäilyksiä sen kyvystä johtaa maata. Sen lisäksi Grönlannin talouden tilaa käsiteltiin paljon koskien sen luonnonvarojen laajempaa käyttöä, johon liittyy suuria toiveita. Toistaiseksi maan pääelinkeinona on pysynyt kalastus monista yrityksistä ja suuresta kiinnostuksesta kaivostoimintaa kohtaan huolimatta. Lopuksi aineistossa nousee esiin Grönlannin hankaluudet tehdä mieleisiään poliittisia päätöksiä, koska useat merkittävät hankkeet ja pyrkimykset estetään Tanskan toimesta muun muassa vetoamalla turvallisuuteen. Kuitenkin nykyinen turvallisuuspoliittinen kehitys näyttää myös tiivistäneen Grönlannin ja Tanskan suhteita.

Avainsanat: Grönlanti, Tanska, itsehallinto, lehdistö

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Tutkimusaihe ja tutkimuskysymykset	5
1.2	Tutkimusaineisto ja aikaisempi tutkimus	6
1.3	Tutkimusmenetelmät	9
1.4	Grönlannin asema osana Tanskaa ja sen matka itsehallintoon.....	12
1.4.1	Grönlannin ja Tanskan yhteinen historia	13
1.4.2	Kansainvälinen kiinnostus Grönlantiin herää	14
1.4.3	Siirtyminen laajempaan itsehallintoon	17
1.4.4	Itsehallintojulistus.....	18
2	Grönlannin luonnonvarat	24
2.1	Ulkomainen kiinnostus luonnonvaroja kohtaan	24
2.2	Luonnonvarojen hyödyntämisen kestävyys	28
2.3	Uraanikysymys.....	34
3	Grönlannin hallinto ja tulevaisuus	38
3.1	Keskustelu Grönlannin siirtomaahistoriasta ja asemasta.....	38
3.2	Grönlannin lainsäädäntö ja itsehallinnon tulevaisuus	45
4	Grönlannin turvallisuuskysymykset ja ulkopoliitikka	50
4.1	Grönlannin ulkopoliittiset ja turvallisuuteen liittyvät mahdollisuudet ja ongelmat.....	50
4.2	Pituffikin tukikohta	56
4.3	Grönlannin geopoliittisen merkityksen kasvu ja Yhdysvaltojen kiinnostus	59
5	Johtopäätökset	69
6	Lähteet	74
6.1	Lehtiaineisto	74
6.2	Tutkimuskirjallisuus.....	74
6.3	Tieteelliset artikkelit	75
6.4	Verkkoaineisto.....	76
6.5	Asiakirjat.....	77

7	Liitteet	78
----------	-----------------------	-----------

1 Johdanto

1.1 Tutkimusaihe ja tutkimuskysymykset

Pro-gradu tutkielmassani käsittelen Politikenissa ja Jyllands-Postenissa julkaistuja kirjoituksia vuosilta 2009–2020, joissa käsitellään Grönlannin itsehallintoa ja myös sen itsenäistymispyrkimyksiä. Aihe on tutkimisen arvoinen, koska Grönlannin itsehallinnosta ei ole tehty erityisen paljoa tutkimusta suomeksi ja kiinnostus arktiseen alueeseen on kasvussa.

Tutkielmassa aineistona käyttämäni Politiken ja Jyllands-Posten ovat melko hedelmällisiä, koska ne käsittelevät Tanskan itsehallintoa monesta näkökulmasta. Laajalevikkisinä lehtinä ne myös vaikuttavat julkiseen keskusteluun.

Sanomalehdistä tutkin aihetta kolmesta eri näkökulmasta, jotka ovat Grönlannin luonnonvarat, Grönlannin hallintoa ja tulevaisuutta koskeva keskustelu sekä ulkopoliittiset ja turvallisuuskysymykset. Näkökulmat syntyivät käydessäni aineistoa läpi artikkeleista nousevien toistuvien teemojen pohjalta. Tutkimuskysymyksenäni täten on, miten Grönlantia käsitellään Politikenin ja Jyllands-Postenin artikkeleissa koskien laajentunutta itsehallintoa vuosien 2009–2020 välillä, jakaen sen edellä mainittuihin kategorioihin.

Rajaus vuosiin 2009–2020 perustuu siihen, että vuonna 2009 Grönlannissa siirryttiin laajempaan itsehallintoon, joka muutti maan poliittista järjestelmää merkittävästi.¹ Päätän rajauksen vuoden 2019 loppuun, jolloin Trump ilmoitti halustaan ostaa Grönlanti Yhdysvalloille.²

Vuosien 2009–2020 välistä politiikkaa Grönlannissa värittää laajemman itsemääräämisoikeuden nostamat uudet mahdollisuudet ja ongelmat niin politiikassa, taloudessa, kuin yhteiskunnassa. Esiin nousee myös ainakin tietyiltä grönlantilaisilta poliittisilta tahoilta tuleva kasvava halu itsenäistyä, joka toteutuessaan voisi tarkoittaa valtavaa muutosta Grönlannin asemalle kansainvälisellä tasolla. Siksi näen aiheelliseksi päättää sen Trumpin Grönlannin ostohaluihin, joka antaa kuvan ainakin yhdestä mahdollisesta tulevaisuuden kehityssuunnasta, mikäli maa jatkaa näitä pyrkimyksiään politiikassaan.

¹ Ackrén 2019, 9.

² Jacobsen ja Lyngholm, 2024, 196.

Yhdysvaltojen toimien todennäköisyys ei vielä kirjoitushetkellä ole kovin suuri, mutta arvaamattomalla politiikalla voi olla arvaamattomat seuraukset.

Kehitys koskien maan asemaa on nykyhetkenä 2020-luvulla vielä sen verran muutoksen keskellä, että näen järkeväksi jättää sen mieluummin käsiteltäväksi tulevaisuuden tutkimuksissa, kuin vielä paneutua siihen laajemmin tässä tutkielmassa.

1.2 Tutkimusaineisto ja aikaisempi tutkimus

Tutkimusaineistoni koostuu kahden maan suurimpiin kuuluvien tanskalaisten sanomalehtien, Politikenin ja Jyllands-Postenin, artikkeleista. Lehdet kuuluvat samaan konserniin, JP Politikens Hus.³

Politikenia lukee viikossa noin 522 000 ihmistä.⁴ Jyllands-Posten taas tavoittaa viikossa noin 374 000 lukijaa.⁵ Päädyin valitsemaan nämä kaksi sanomalehteä sen vuoksi, että niiden lukijakunnat eroavat poliittisesti hieman toisistaan ja ne ovat merkittävän laajalevikkisiä.

Jyllands-Postenin ja Politikenin lukijakunnat ovat keskenään hieman erilaiset. Politikenin lukijoista suurempi osa on poliittisesti vasemmalla ja Jyllands-Postenin taas oikealla. Politikenia lukee vähintään kerran viikossa 33 prosenttia Tanskan aikuisista ja Jyllands-Postenia 25 prosenttia. Molemmat saavuttavat merkittävän yleisön. Myös luottamus molempiin lehtiin on melko korkealla tasolla. Politikeniin kohdistuu epäluottamusta 16 prosentilla ja Jyllands-Posteniin 17 prosentilla. Luottamus taas on Politikenilla 64 prosentilla ja Jyllands-Postenilla 63 prosentilla. Vastaamatta luotettavuuteen jätti Politikenin osalta 19 prosenttia ja Jyllands-Postenin osalta 18 prosenttia. Vertailussa ne osuvat Tanskan luotetuimpien medioiden joukkoon.⁶

Mitä tulee taas luottamukseen ja poliittisiin näkemyksiin, Jyllands-Posteniin luottaa 53 prosenttia ihmisistä, joilla on populistisia näkemyksiä ja 75 prosenttia niistä, joilla ei ole.

³ "Politiken", JP Politikens Media Groupin verkkosivut. <<https://jppol.dk/en/udgivelser/politiken/>> [luettu 30.9.2025]

⁴ "Politiken", JP Politikens Media Groupin verkkosivut. <<https://jppol.dk/en/udgivelser/politiken/>> [luettu 30.9.2025]

⁵ "Jyllands-Posten", JP Politikens Media Groupin verkkosivut. <<https://jppol.dk/en/udgivelser/jyllands-posten/>> [luettu 30.9.2025].

⁶ "News Media and Political Attitudes in Denmark", Pew Researchin verkkosivut. <<https://www.pewresearch.org/journalism/fact-sheet/news-media-and-political-attitudes-in-denmark/>> [luettu 29.9.2025]

Politikeniin taas vastaavat luvut ovat 53 prosenttia populistisia näkemyksiä omaavista ja 74 prosenttia niistä, jotka eivät niitä omaa.⁷ Tämän lisäksi poliittisesti vasemmalla olevista 60 prosenttia luottaa Jyllands-Posteniin ja oikeistolaisista 71 prosenttia. Politikenilla 62 prosenttia vasemmistolaisista luottaa lehteen ja oikeistolaisista 75 prosenttia.⁸

Jyllands-Posten tämän tutkielman aineistossa nosti paikoittain Politikenia kärkkäämpiä mielipiteitä esille. Tarkasteltaessa lehden historiaa, tämä ei ole varsinaisesti kovin yllättävää. Siksi on hyvä tuoda esille Jyllands-Postenin vuonna 2005 aiheuttama kiivas julkinen keskustelu, joka kärjistyi vakavaksi kiistaksi, kun Jyllands-Posten julkaisi 12 sarjakuvaa Mohammedista, jotka teki 12 tanskalaista sarjakuvataiteilijaa. Jyllands-Posten perusteli tätä toteamalla joidenkin muslimien vastustavan modernia sekulaarista yhteiskuntaa ja vaativan erityiskohtelua koskien uskonnollisia näkemyksiään.⁹

Tarkoituksena oli, että 12 sarjakuvataiteilijaa piirtää oman näkemyksensä Mohammedista. Tämä johti siihen, että julkaisun jälkeen Tanskan julkisessa keskustelussa puhuttiin muslimeista yhä enemmän ja aiempaa vihamielisemmin. Muun muassa Tanskan kansanpuolueen puheenjohtajana toiminut Pia Kjærsgaard julkaisi puolueen lehdessä voimakkaasti muslimien kulttuuria ja tapoja kritisoivan kirjoituksen. Samaan aikaan myös konservatiivipuolueen kulttuuriministeri Brian Mikkelsen piti puheen, jossa kritisoi muslimeita siitä, että he eivät sopeudu Tanskan ja Euroopan kulttuuriin. Tämä johti aluksi lehden piirtäjän saamaan tappouhkaukseen ja kriittiseen palautevyöryyn muslimiyhteisöiltä. Lopulta tilanne kärjistyi mielenosoitukseen ja Tanskan suurlähetystöjen polttamiseen Syyriassa ja Libanonissa, sekä useisiin Tanskan lippujen ja pääministerin kuvien julkisiin polttamisiin.¹⁰

Tässä tapahtumassa on syytä huomata, miten merkittävä Jyllands-Posten oli oikeistopopulisteille. Tämä toisaalta osaltaan selittää tutkielman aineistoissa lehden huomattavasti kärkevää ja provokatiivisempaa linjaa koskien esimerkiksi mielipidekirjoituksia, joissa muun muassa nostetaan esille tunnettujen oikeistopopulististen

⁷ Populistisilla näkemyksillä ohessa viitatussa Pew Researchin tutkimuksessa tarkoitetaan kyselyyn vastaajia, jotka kokevat, että ”useimmat valitut päättäjät eivät välitä, mitä kaltaiseni ihmiset ajattelevat” ja ”tavalliset ihmiset ratkaisisivat maan ongelmat paremmin kuin valitut päättäjät”. Tässä ei siis varsinaisesti eritellä onko kyse suoranaisesta oikeisto- vai vasemmistopopulismista.

⁸ “News Media and Political Attitudes in Denmark”, Pew Researchin verkkosivut.

<<https://www.pewresearch.org/journalism/fact-sheet/news-media-and-political-attitudes-in-denmark/>> [luettu 29.9.2025]

⁹ Bonde, 2007, 35.

¹⁰ Bonde, 2007, 35–41.

poliitikkojen voimakkaita mielipiteitä koskien Grönlantia ja sen kansalaisia. Politikenin linja käsiteltäessä samoja aihepiirejä taas on maltillisempi.

Mitä sitten tulee käytettyyn aineistoon, tutkielmaan valikoitui keräämästäni aineistosta artikkeleita kaikkiaan 60 kappaletta. Artikkeleissa painottuivat mielipidekirjoitukset ja uutisartikkelit. Uutisia oli kaikkiaan 20 kappaletta Politikenissa ja 15 kappaletta Jyllands-Postenissa. Mielipidekirjoituksia taas oli Politikenissa 10 kappaletta ja Jyllands-Postenissa 12 kappaletta. Loput olivat vieraskynäartikkeleita, joita oli Politikenissa kaksi kappaletta ja Jyllands-Postenissa nolla, sekä yksi pääkirjoitus Jyllands-Postenista.¹¹

Huomattavaa on, että käytetystä aineistosta mielipidekirjoitukset painottuivat suurimmalta osin kahteen ensimmäiseen lukuun koskien luonnonvaroja ja itsehallintoa etenkin kolonialismikeskustelussa, kun taas uutiset painottuivat enemmän turvallisuutta käsittelevään lukuun. Syytä erilaisten kirjoitusten painottumiselle koskien erilaisia asioita en saanut selville, mutta voidaan olettaa, että se liittyy lehtien linjaan. Sinänsä on mielenkiintoista, että mielipidekirjoituksia koskien Grönlannin turvallisuutta tutkielmani viitekehyksessä ei ole juurikaan julkaistu, mutta esimerkiksi maan lainsäädännöstä ja luonnonvaroista sen sijaan jaksetaan keskustella. Huomionarvoista kuitenkin on, että tämä keskustelu on paikoin osittain yhteydessä turvallisuuteen. Tarkoitin tällä esimerkiksi suurvaltojen intressejä Grönlannin luonnonvaroihin.

Lehdistöaineiston lisäksi maininnan arvoisia aikaisempia tutkimuksia liittyen aiheeseen, jotka olivat apuna kirjoittamisessa, ovat tehneet esimerkiksi Maria Ackrén muun muassa tutkimuksissa ”Referendums in Greenland - From Home Rule to Self-Government” vuodelta 2019 ja Ackrén Uffe Jakobsenin kanssa tutkimuksessa ”Greenland as a Self-Governing Sub-National Territory in International Relations: Past, Current and Future Perspectives” vuodelta 2015. Tämän lisäksi maininnan arvoinen on Rauna Kuokkanen ja hänen tutkimuksensa ”To See What State We Are In’: First Years of the Greenland Self-Government Act and the Pursuit of Inuit Sovereignty” vuodelta 2017.

¹¹ Taulukko 1 ks. liitteet luku 7.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmänä tutkielmassani käytän laadullista sisällönanalyysiä, apuna käyttäen muun muassa Mirkka Danielsbackan, Matti O. Hannikaisen ja Tuomas Teporan teosta ”Avaimia menneisyyteen” ja Pertti Alasuutarin teosta ”Laadullinen tutkimus 2.0”, joista viimeksi mainitussa sivutaan laadullisen tutkimuksen perusteet ja ensiksi mainitussa keskitytään sen erilaisiin käyttötarkoituksiin, joista hyödyllisiksi osoittautuivat etenkin sanomalehtitutkimus ja mediatutkimus yleisemmin, koska käyttämäni aineisto koostuu sanomalehtikirjoituksista.

Laadullisessa tutkimuksessa lähdetään liikkeelle aineiston keräämisestä, jonka jälkeen siirrytään havaintojen pelkistämiseen ja tulosten ratkaisemiseen. Tämä esimerkiksi sanomalehtiaineistoa käsiteltäessä tarkoittaa sitä, että etsitään esimerkkejä samasta ilmiöstä, jotka voidaan koostaa ja yhdistää toisiinsa ja tutkimusaiheeseen. Tutkijan tehtävänä sen jälkeen on etsiä yhteneväisyyksiä ja luoda niiden pohjalta kertomus siitä, mitä oletettavasti on tapahtunut. Mitä enemmän sopivia johtolankoja aiheeseen liittyen on löydettävissä, sitä todennäköisemmin myös lopputulos on oikea, vaikka lopullista totuutta ei laadullisessa tutkimuksessa voidakaan saavuttaa.¹²

Aineistona sanomalehdet nähdään vallan vahteina ja mielipidevallan käyttäjinä. Ne muun muassa kansantajuistavat poliitikkojen puheet ja viestit ja auttavat hahmottamaan kokonaisuuksia erilaisten ratkaisujen taustalla. Tämän lisäksi lehdistön kirjoituksista saattaa selvitä keskusteluita ja kommentteja, jotka eivät ole muualla saatavilla tai löydettävissä. Myös esimerkiksi erilaiset vuodot koskien poliittista päätöksentekoa ovat perinteisiä aiheita ja vaikutustapoja sanomalehdissä.¹³ Median vaikutus meilipiteenmuodostajana näkyikin esimerkiksi niin, että sen uutisointi ajoittain pakottaa poliitikkoja eroamaan.¹⁴

Havainnot itsessään eivät kuitenkaan vielä ole varsinaisia tutkimustuloksia, vaan havainnot, joita tarkastellaan tietystä näkökulmasta. Kriteerit sille, miten tietoa arvioidaan riippuvat lähteistä ja tarkastelussa käytettävästä näkökulmasta ja tiedon luonteesta.¹⁵

¹² Suoranta 1998, 30; Alasuutari 2011, 32–37.

¹³ Katajisto 2022, 91–92, 98, 102.

¹⁴ Railo ja Oinonen 2021, 14.

¹⁵ Alasuutari 2011, 72.

Käyttämässäni aineiston tarkastelussa lähdekritiikki on olennaisessa osassa. Tutkiessa keskustelua Grönlannin itsenäisyyspyrkimyksistä ja itsehallinnosta, on aineistoni melko hedelmällinen. Aiheesta koskien muun muassa maan itsenäisyyttä ja siihen liittyviä asioita, kuten luonnonvaroja, turvallisuutta ja tulevaisuutta, löytyy myös hyvin kirjallisuutta. Myös lähteinä käytettäviä kahta suurta tanskalaista sanomalehteä voidaan pitää luotettavina, toki kuitenkin tiedostaen niiden tulokulmat, lukijakunnan ja yleiset linjat, sekä mielipidekirjoitusten näkökulmat.

Hyödynnän laadullisessa sisällönanalyysissä aineiston temaattista jaottelua aineiston kokoamisessa ja esittämisessä. Tämän lisäksi käytän paikoin apuna jälkikoloniaalista viitekehystä analysoidessani aineistoa.

Temaattinen jaottelu tarkoittaa sitä, että aineistosta otetaan esille teemoja, jotka valottavat tutkimusongelmaa, tarkoituksena löytää ja erotella olennaiset aiheet. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi kokoelmaa sitaatteja, jotka voivat perustella tulkintoja, toimia esimerkkeinä aineiston kuvaamisessa, tuoda elävyyttä tekstiin ja esittää tiiviitä kertomuksia.¹⁶

Tämän lisäksi käytän jälkikoloniaalisen historiananalyysin keinoja apuna aineiston tutkimisessa, mutta itse tutkielma ei lähtökohtaisesti perustu jälkikoloniaaliseen kritiikkiin, koska ensi kädessä tutkin lehdistön kirjoituksia koskien itsehallintoon siirtymisen jälkeistä aikaa, enkä ainoastaan kolonialismiin liittyvää keskustelua. Tällaista keskustelua kuitenkin on löydettävissä aineistosta, ja jälkikoloniaalinen historiananalyysi myös sopii paikoin muidenkin kirjoitusten sisällön analysointiin.

Nykyaikainen jälkikoloniaalinen historiantutkimus yhdistetään usein palestiinalaisamerikkalaiseen Edward Saidiin, jonka ajattelu taas pohjautuu paljolti Michel Foucault'n ajatteluun. Saidin mukaan lännen ja idän erottaminen tutkimuksessa on lännen tapa hallita ja siinä myös itä esitetään omanlaisenansa erottaen ”meidät” ja ”muut”. Yksinkertaiset ja yhdenmukaiset mielikuvat kulttuureista idässä luovat pohjaa ajattelulle, jossa länsimainen kulttuuri on ylivertainen. Yksinkertaistettuna kolonisoidut ovat laiskoja ja taantumuksellisia barbaareja, kun taas kolonisoijat ovat sivistyneitä ja edistyksellisiä. Itse

¹⁶ Suoranta 1998, 126.

kolonisaatio nähdään positiivisena asiana, koska sillä tuodaan nämä alikehittyneet maat nykyaikaan ja sivistyksen pariin.¹⁷

Tällaiset näkökulmat tuovat pro-gradu tutkielmaani hyvän lisän, kun tutkitaan keskustelua, jota käydään Grönlannin tulevaisuudesta, itsenäisyydestä, taloudesta ja ympäristöstä.

Nykyisen aineiston valossa tulee helposti kuva, että grönlantilaiset eivät ole kykeneväisiä pyörittämään omaa valtiotaan, ja että heillä ei ole kykyä järjestää valtion tavanomaisia elimiä ja toimintoja. Tanskalaiset taas osoittavat aktiivisesti huoltaan siitä, miten grönlantilaiset pärjäävät, vaikka ironisesti ihmiset Grönlannissa eivät usein voi kovin hyvin, eikä asian eteen tehdyt toimet vaikuta riittävältä. Tässä on nähtävissä jo tietynlaisia kolonialistisia ajattelumalleja. Jos asian laita on tämän suuntainen, on siinä selvästi nähtävissä maiden eroavat valta-asemat.

Kysymys ei siis ole täysin siitä, kykenisikö Grönlanti puolustamaan ja hallitsemaan yksin omia alueitaan. Tärkeämpi kysymys on se, miksi Grönlannin pitäisi joutua perustelemaan oikeuttaan ainakaan päättää omista asioistaan laajemmin. Se kuitenkin on vastoin kansan tahtoa liitetty osaksi toista valtiota ja sen oikeuksia niin kieleen kuin kulttuuriin ja politiikkaan on rajoitettu ilman maan kansalaisten oikeutta vaikuttaa siihen, paitsi vasta viime vuosikymmeninä. Ongelmana on myös se, että vieläkin on vallalla näkemyksiä, joissa toimet nähdään pelkkänä hyväntekeväisyytenä vailla itsekritiikkiä, kuten Lars Jensen on asian esittänyt.¹⁸

Ovatko esitetyt ongelmat ja kysymykset perusteluja? Se riippunee näkökulmasta, josta asiaa katsoo. Vuoden 2009 jälkeen Grönlannilla on ollut oikeus päättää muun muassa siitä, miten se käyttää luonnonvarojaan. Toinen erittäin merkittävä muutos maan tilanteeseen on se, että Grönlannilla on mahdollisuus halutessaan itsenäistyä. Molemmat näistä nähdään sekä lupaavina, että myös riskialttiina mahdollisuuksina.¹⁹ On ymmärrettävää, että aiheesta voi olla hyvinkin toisistaan eriäviä näkökulmia ja keskustelu aiheeseen liittyen saattaa paikoin äityä kiivaaksi väittelyksi.

Mahdollisuus päättää omista luonnonvaroista saattaa johdattaa Grönlannin uskomattomiin rikkauksiin tulevaisuudessa. Ottaen huomioon maan valtavan koon ja hyvin pienen väestön,

¹⁷ Lahti 170–171.

¹⁸ Jensen 2016, 449.

¹⁹ Lindroth, Sinevaara-Niskanen 2022, 64.

parhaimmillaan väestö tulisi rikastumaan tästä valtavan paljon. Ongelmana kuitenkin on se, että ympäristö voi tuhoutua samalla, ja joku voi riistää ja käyttää hyväkseen luontoa ja maan asukkaita, joilla ei ole varsinaisesti mahdollisuuksia puolustautua suurvaltoja vastaan, elleivät he ole osa jotain suurempaa liittoumaa. Tämä tosin mahdollisesti selittääkin sen, miksi nämä kaksi merkittävää uutta oikeutta eivät ole välttämättä sidoksissa toisiinsa. Maa voi myös parhaimmassa tapauksessa rikastua luonnonvaroillaan ollessaan osa Tanskaa, joka antaa maalle sen tarvitseman suojan ja palvelut. Selvää on joka tapauksessa, että Grönlanti tuskin kykenee järjestämään kovin merkittävää kaivosteollisuutta vain maan kansalaisten toimesta, vaan ulkopuolista toimijoita tarvitaan siihen välttämättä.

Arktisen alueen jatkuvalla nousulla merkittävämpään maailmanlaajuiseen huomioon on siis selvästi oma osansa koskien Grönlannin tilannetta. Esillä keskustelussa ovat etenkin militarisoinnin lisääntyminen, aluevaatimukset, ilmastonmuutos, laivaväylät ja paikallisempi politiikka. Arktisen alueen kohdalla merkittävien foorumien puute on johtanut siihen, että alueen asioita käsitellään ulkopuolelta käsin ja niistä myös usein sen vuoksi päätetään alueen ulkopuolella. Samalla monilla niistä, joihin päätökset eniten vaikuttavat on mahdollisuus olla vain symbolisesti mukana ilman merkittävää mahdollisuutta vaikuttaa.²⁰

Näiden asetelmien ja valtasuhteiden, sekä maailmanlaajuisten muutosten vuoksi Grönlanti on selvästi jossain määrin tärkeässä asemassa tulevaisuuden maailmassa, ainakin mitä tulee arktiseen alueeseen. Aiheen tutkimus onkin täten tarpeellista.

1.4 Grönlannin asema osana Tanskaa ja sen matka itsehallintoon

Grönlanti (Kalaallit Nunaat)²¹ on harvimminkin asuttu maa ja samalla suurin saari koko maailmassa. Siellä asuu vain 57 000 pääasiassa grönlantilaisista asukasta. Väestöstä 88,1 prosenttia on grönlantilaisia, tanskalaisia 7,1 prosenttia, filippiiniläisiä 1,6 prosenttia, muiden Pohjoismaiden asukkaita 0,9 prosenttia ja muiden maiden kansalaisia 2,3 prosenttia.²²

²⁰ Andersen, Hvenegård-Lassen, Jensen 2016, 96.

²¹ Alkuperäinen nimi grönlanniksi.

²² ”Greenland”. CIA:n verkkosivut. <<https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/greenland/>> [luettu 8.12.2025].

Grönlanti koostuu 22 kaupungista ja 120 pienestä yhteisöstä, jotka eivät ole yhteydessä toisiinsa muuten kuin meri- ja ilmaitse, johtuen siitä, että valtaosa koko alueesta on jäätikön peitossa. Grönlannin väestöstä yli 65 prosenttia asuu sen viidessä suurimmassa kaupungissa Nuukissa, Sisimiutissa, Aasiatissa ja Qaqortoqissa. Eliniänodote maassa on miehillä keskimäärin 69,3 vuotta ja naisilla 73,9 vuotta.²³

Maalla on myös suuret luonnonvarat, jotka koostuvat esimerkiksi kullasta, kuparista, uraanista, sinkistä, kaasusta ja öljystä. Vielä toistaiseksi kuitenkin luonnonvarat ovat enimmäkseen koskemattomia.²⁴

1.4.1 Grönlannin ja Tanskan yhteinen historia

Tanskalla on pitkä historia imperialistisena valtiona. Se on yksi harvoista Euroopan maista, joilla on vieläkin hallussaan valloittamiaan alueita, joiden talouteen, politiikkaan ja kulttuuriin se suoraan vaikuttaa. Se on myös ainoa Pohjoismaa, jolla on hallussaan merentakaisia entisiä siirtomaita, vaikka se ei olekaan maista ainoa imperialistista politiikkaa harjoittanut. Vasta alkaen vuodesta 1979 Tanskan valta on alkanut purkautua Färsearilla ja Grönlannissa, tosin ei kuitenkaan Tanskan omasta aloitteesta, vaan edellä mainittujen painostuksesta ja voimakkaista ulostuloista johtuen. Tanskan toiminta vuosien varrella nähdään Tanskassa paljolti vieläkin hyväntahtoisten tarkoitusperien ohjaamana toimintana.²⁵

Maiden suhteen alkuvuosina grönlantilaiset nähtiin ennen kaikkea alkuperäiskansana, joka tarvitsi ohjausta ja suojelua. Tähän käsitykseen istuu hyvin myös hallinnan näkeminen vain hyväntahtoisena toimintana.²⁶

Oletettavasti grönlantilaisten perinteisten elinkeinojen tuottamattoman taloudellisen hyödyn takia maan asukkaat nähtiin aluksi pääsääntöisesti kajakilla liikkuvina metsästäjinä ja työntekijöinä, eikä niinkään tasavertaisina kansalaisina. Aikalaisten käsityksiä kuvaa

²³ Kuokkanen 2017, 180–181; ”Population”. Statistics Greenlandin verkkosivut. <<https://stat.gl/dialog/topmain.asp?lang=en&sc=BE>> [luettu 8.12.2025].

²⁴ Kuokkanen 2017, 180–181.

²⁵ Jensen 441–444.

²⁶ Jensen 441–444

esimerkiksi se, että grönlantilaisten haluttomuus liikkua kajakilla nähtiin kulttuurisesti epänormaalina toimintana. Samoin yletön kahvin ja tupakan kulutus viittasivat grönlantilaisten heikkoon itsekuriin ja haavoittuvuuteen, joka toimi perusteena olla päästämättä heitä länsimaalaisen kulttuurin pariin ilman rajoituksia. Tällaisten käsitysten yhteyteen sopivat myös tanskalaisten argumentit sen puolesta, että Grönlanti pysyisi suljettuna alueena Tanskan hallinnon alaisuudessa, ja että grönlantilaisten primitiivisyys tekee heistä kykenemättömiä käsittämään monimutkaisia asioita, jonka vuoksi he tarvitsivat apua ja suojelua.²⁷

1.4.2 Kansainvälinen kiinnostus Grönlantiin herää

Sysäys kiinnostuksessa ja toiminnassa Grönlantia ja arktisia alueita kohtaan syntyi toisessa maailmansodassa, kun Tanskan ja Grönlannin väliset yhteydet katkesivat johtuen Saksan miehityksestä Tanskassa. Kireän tilanteen takia, ja estääkseen Saksan etenemisen pidemmälle länteen, Yhdysvallat otti Grönlannin suojeleunsa ja hallintaansa, perustuen Tanskan ja Yhdysvaltojen solmimaan Grönlannin puolustussopimukseen 1941 Tanskan silloisen Washingtonin suurlähettilään Henrik Kauffmanin avustuksella. Sopimus mahdollisti Yhdysvalloille radioasemien, lentokenttien ja sääasemien perustamisen. Maatukikohtia perustettiin kaikkiaan 13 ja laivastotukikohtia 4.²⁸

Mainittakoon vielä, että 1951 Yhdysvallat perusti Grönlantiin myös nykyään olemassa olevan Pituffikin²⁹ lentokonetukikohdan pitkän matkan lentoja varten ja puolustukseksi Neuvostoliittoa vastaan, koska alueesta oli tullut Neuvostoliiton ydinasekokeiden ja Korean sodan jälkeen haavoittuvampi Neuvostoliiton hyökkäyksille. Pituffikin tukikohdan (sekä kuuden muun tukikohdan) perustaminen oli ollut Yhdysvaltojen asialistalla jo vuodesta 1946. Suunnitelman tavoite oli turvata Yhdysvallat, Grönlanti ja Islanti. Tukikohdan sijainti Pituffikissa nähtiin parhaana mahdollisena paikkana kiitoradalle, joka sopisi raskaille pommikoneille.³⁰

²⁷ Jensen 441–442.

²⁸ Ackrén ja Jakobsen 2015, 405.

²⁹ Paikka tunnetaan myös nimellä Thule.

³⁰ Worm 2011, 171; Petersen, 2011, 91–94.

Toisen maailmansodan jälkeen Grönlannin hallinta palautettiin Tanskalle, joka teki siitä jälleen osan valtakuntaansa kolonisoituna alueena. Vasta 1953 Tanska liitti Grönlannin itseensä, jolloin sen asukkaista tuli kaikista Tanskan kansalaisia ja sen asema kolonisoituna alueena päättyi. Huomattavaa myös oli, että Grönlanti sai samalla ensimmäiset edustajansa, serkukset Fredrik ja Augo Lyngen Tanskan kansankäräjille (Folketinget).³¹

Grönlannin ja sen asukkaiden asema pysyi varsin vaatimattomana pitkälle 1900-lukua. Tanskan mielivaltaiset toimet saivat kuitenkin grönlantilaiset ajamaan omia oikeuksiaan. Tässä kehityksessä voidaan Rauna Kuokkasen mukaan mainita kolme vaihetta.³²

Ensinnäkin 1960-luvun lopulla Qullisatin kaivoskaupungin sulkeminen ja sen 1200 asukkaan pakkosiirto sai aikaan vastarintaa Tanskan toimintaa kohtaan. Tanskassa koulutetut grönlantilaiset politisoivat tämän seurauksena inuiittien aseman ja loivat liikkeen saadakseen itselleen enemmän oikeuksia ja maalle laajemman itsehallinnon.³³

Toiseksi tyytymättömyys Tanskaa ja sen hallinnon toimintaa kohtaan kasvoi, kun Tanska aloitti öljynporaustoimet Länsi-Grönlannin rannikon läheisyydessä 1973–77. Tämä sai aikaan Grönlannin aluehallinnossa aloitteen, jonka mukaan Grönlanti ja sen luonnonvarat kuuluvat Grönlannin väestölle.³⁴

Kolmas käännekohta, ja ensimmäinen askel itsehallinnolle, oli Tanskan liittyminen EEC-sopimukseen ja samalla Grönlannin liittäminen siihen 1972, vaikka 70 prosenttia maan asukkaista vastusti tätä Tanskan järjestämässä kansanäänestyksessä. Tämän seurauksena syntyi itsehallintokomitea 1973, joka lopulta hyväksyttiin Tanskan parlamentissa 1978 johtaen Grönlannin itsehallinnon syntymiseen.³⁵

Vuonna 1980 vuoden 1979 alussa toimintansa aloittaneen itsehallinnon suurin puolue Siumut alkoi ajaa lupaamaansa eroa Euroopan yhteisöstä, koska Grönlannin tulisi sen mukaan saada päättää omista asioistaan. Kampanjassa tuotiin esille grönlantilaisten ärsyyntyneisyys ja pettymys koskien yhteisön toimia ja etenkin saksalaisia kalastajia, joilla oli kalastusluvut

³¹ Kuokkanen 2017, 181; Sørensen 2006, 111–112.

³² Kuokkanen 2017, 182.

³³ Kuokkanen 2017, 182.

³⁴ Kuokkanen 2017, 182.

³⁵ Kuokkanen 2018, 182.

Grönlannin talousvesille johtuen jäsenyydestä. Eurooppalaiset päättäjät eivät myöskään puolustusargumenttien mukaan ymmärtäneet lainkaan grönlantilaista elämäntapaa ja saattaisivat haastaa sen poliittisen ja kulttuurisen identiteetin. Äänestykseen jäsenyydestä vuonna 1982 osallistui 74,9 prosenttia Grönlannin kansalaisista. Puolesta äänesti 12 615 ja vastaan 11 180.³⁶

Maininnan arvoista tähän liittyen kuitenkin on, että vaikka Grönlanti ei ole Euroopan unionin jäsen, tekee se silti tiivistä yhteistyötä EU:n kanssa ja saa siltä merkittävää taloudellista tukea muun muassa kalastukseen, koulutukseen, vihreään siirtymään ja digitaalisiin yhteyksiin. Vuosikymmenien yhteistyö myös on tiivistynyt jatkuvasti, etenkin EU:n vuonna 2021 uudistetun arktisten alueiden politiikan vuoksi. EU myös avasi Nuukiin 2024 pysyvän EU-toimiston. Tällä hetkellä Grönlanti nauttii 225 miljoonan euron EU-rahoituksesta, joka on tarkoitettu välille 2021–2027. Tulevaisuudessa rahoitusta on myös tarkoitus kasvattaa nykyisestä 530 miljoonaan euroon seuraavalle kuusivuotiskaudelle.³⁷

Poliittinen aktivoitumien 1970-luvulla näkyi myös siinä, millaisia poliitikkoja grönlantilaiset alkoivat äänestää päättämään asioistaan. Myös puolueissa itsessään näkyi selvä muutos. Muun muassa Atassut, joka oli yksi maan merkittävimmistä puolueista, alkoi kääntää linjaansa tanskamielisyydestä kohti Grönlannin etua ja Tanskan vaikutusvallan vähentämistä. Samoin myös alkujaan tanskamielinen puolue Siumut alkoi ottaa etäisyyttä Tanskaan. Lopulta yksikään puolue ei halunnut enää olla ideologisesti liian lähellä tanskalaisia puolueita.³⁸

1970-luvulla Grönlannissa otettiin siis merkittäviä poliittisia harppauksia. Eittämättä vaikuttaa siltä, että toisen maailmansodan loppumisella oli vaikutuksensa asiaan, kun Grönlannin asukkailla alkoi tulla mitta täyteen, koska heidän kohtelunsa ei ollut kovinkaan tasapuolista. Vaikka itse itsehallintoon siirtyminen ei tuonut maalle valtavasti lisää oikeuksia, oli se silti symbolisesti merkittävä tapahtuma, koska grönlantilaisilla alkoi vihdoinkin olla kunnollisia mahdollisuuksia vaikuttaa maansa sisäisiin asioihin.

³⁶ Friel 2004, 409–410; Johansen ja Sørensen 1983, 271–272.

³⁷ ”Greenland”. Euroopan komission verkkosivut. <https://international-partnerships.ec.europa.eu/countries/greenland_en> [luettu 5.3.2026].

³⁸ Sørensen, 2006, 142–143.

1.4.3 Siirtyminen laajempaan itsehallintoon

Itsehallinto antoi grönlantilaisille mahdollisuuden päästä oppimaan, miten aluetta hallitaan ja päättää omista sisäisistä asioistaan, koska vaikka sen tarjoamat mahdollisuudet olivat yhä rajatut, toi se mahdollisuuden päättää joistain sisäisistä asioista Kööpenhaminasta Grönlantiin. Näitä asioita olivat esimerkiksi koulutus, sosiaali- ja terveystalvet, verotus, maatalous, kalastus, metsästy, työmarkkinat, maakunnat ja kirkko.³⁹ Näin ollen alkuperäinen itsehallinto oli eräänlainen siirtymävaihe, jossa päästiin jo paljolti perusasioiden äärelle hallinnossa, mutta vasta siirtyminen laajempaan itsehallintoon avasi Grönlannille mahdollisuuden olla täysin itsenäinen valtio tulevaisuudessa. Tämän vuoksi alkuperäisen itsehallinnon rajattuja vaikutusmahdollisuuksia ei tule lainkaan väheksyä, sillä se niistä huolimatta toimi tehokkaasti apuna siirtymässä kohti laajempaa itsehallintoa.

Vuonna 1999 Grönlannin itsehallinto perusti itsehallintokomission selvittääkseen mahdollisuuksia saavuttaa maalle laajempi itsehallinto. Vuosien 1999–2000 aikana useat työryhmät, poliitikot, asiantuntijat ja muut asianosaiset alkoivat selvittää uutta yhteistyösopimusta Tanskan kanssa parantaakseen maan itsehallintoa. Komissio päätyi lopputulokseen, jonka mukaan Grönlannin tulisi saada laajempi itsehallinto suuremmalla vaikutusvallalla itseään koskevista asioista päättämiseen. Lopulta vuonna 2004 järjestettiin Grönlannin itsehallinnon edustajien ja Tanskan pääministerin tapaaminen, jossa esitettiin näkemyksiä ja suunnitelmia tulevaisuuden suhteen. Tapaaminen johti grönlantilaistanskalaisen komission perustamiseen, jonka esitys vuonna 2008 johti kansanäänestykseen maan laajemmasta itsehallinnosta.⁴⁰

Grönlannissa järjestettiin lopulta kansanäänestys 25.11.2008 koskien maan itsehallintoa. Äänestyksessä, johon osallistui 72 prosenttia maan äänioikeutetuista, 75 prosenttia äänesti laajemman itsehallinnon puolesta. Tämä kansanäänestys ei tosin ollut vielä sitova johtuen Grönlannin asemasta osana Tanskaa, mutta Tanskan hallitus ja valtio aloittivat sen takia uudet neuvottelut asian suhteen Grönlannin kanssa. Käsittelyyn tulivat muun muassa luonnonvarojen käyttö, isompi liikkumavara ulkopoliitikassa ja mahdollisuus toimia erilaisissa ylikansallisissa järjestöissä.⁴¹

³⁹ Ackrén, 2019, 6, 8.

⁴⁰ Ackrén 2019, 6–7.

⁴¹ Ackrén 2019, 7–8.

Vuonna 2008 ennen kansanäänestyksen pitämistä itsehallinnon puheenjohtaja Hans Enoksen totesi tavattuaan Tanskan pääministerin Anders Fogh Rasmussenin laajemman itsehallinnon olevan tärkeä askel kohti itsenäisyyttä, ja sen lisäksi, että: ”Itsenäisyyttä ei luonnollisesti käsitelty tapaamisessa. Me emme ajattele sitä nyt, mutta se on meidän kaikkien sydämissämme.”⁴² Tämä lausunto kuvaa hyvin siirtymää kohti laajempaa itsehallintoa ja siirtymää kohti vapaampaa ja itsenäisempää Grönlantia, vaikka selvästi itsenäisyys, vaikkakin lopullinen päämäärä, ei kuitenkaan ollut läheskään ajankohtainen, vaan enemmänkin vielä jonkinasteinen virtahepo huoneessa, joka tulisi viihtymään siellä vielä varsin pitkään.

Vuonna 2009 Grönlanti lopulta saavutti laajemman itsehallinnon. Sen seurauksena Tanskan vastuualueet pienenivät, jääden koskemaan perustuslakia, kansalaisuutta, korkeinta oikeutta, ulkopoliittikkaa, puolustusta ja valuuttaa. Tähän sisältyi myös Grönlannin ottaminen mukaan ulkopoliittiseen päätöksentekoon, joka koskee suoraan Grönlantia tai on tärkeää sille.⁴³

1.4.4 Itsehallintojulistus

Grönlannin laajempi itsehallinto tuli voimaan 21.6.2009 Grönlannin kansallispäivänä Naalakkersuisutin (Grönlannin hallitus) ja Tanskan hallituksen toimesta tasapuolisina kumppaneina. Itsehallintolaissa tunnustetaan Grönlannin itsehallinnon ja sen asukkaiden oikeus itsemääräämisoikeuteen kansainvälisen lain puitteissa. Näin ollen myös Tanskan yksipuolinen eroaminen sopimuksesta olisi vahvasti ristiriidassa mainitun lain kanssa.⁴⁴ Itsehallintolaissa käydään läpi kaikki Grönlannin uudet vastuualueet, velvollisuudet, sekä oikeudet, joista nostan pääkohdat sekä itse laista, että sen yhteydessä olevasta raportista, joka helpottaa itsehallintolain ymmärtämistä ja avaa kohdat helpommin ymmärrettäviksi.

Ensimmäisessä kappaleessa itsehallintolakia käsitellään Grönlannin lainsäädäntö- ja toimeenpanovaltaa, joista lainsäädännöstä vastaa Inatsisartut (Grönlannin parlamentti) ja

⁴² *Politiken*, 10.1.2008, “Greenland Leader Sees Expanded Home Rule From 2009 as Step Towards Independence”.

⁴³ Ackrén 2019, 9.

⁴⁴ Grönlanti-Tanskakomission raportti Grönlannin itsehallinnosta, 4.2008, *The Greenland-Danish Self-Government Commission's Report on Self-Government in Greenland – Executive Summary*, 1.

toimeenpanovallasta Naalakersuisut (Grönlannin hallitus).⁴⁵ Korkein oikeus kuitenkin pysyy Tanskassa ja jatkaa toimintaansa korkeimpana oikeudellisena elimenä.⁴⁶

Toisessa kappaleessa Grönlannin itsehallinto voi ottaa haltuun ja määrittää vastuualueita maan viranomaisille. Tässä kohdassa käsitellään mahdollisuutta päättää muun muassa laeista koskien liikennettä, omaisuutta ja vastuuta. Sen lisäksi lainkohdassa mainitaan, että suuresta osasta vastuualueita tarvitsee neuvotella Tanskan kanssa. Grönlannissa voidaan myös päättää suoraan vastuualueista, jotka yksinomaan koskettavat vain sitä.⁴⁷ Mahdollisia vastuualueita, jotka Grönlanti voi ottaa hallintaansa, ovat muun muassa luonnonvarat, poliisi ja syyttäjät, oikeushallinto sisältäen tuomioistuinten perustamisen, vankila- ja ehdonalaisjärjestelmä, sekä erilaiset lait koskien muun muassa perheitä, yrityksiä, ja markkinoiden säätelyä ja valvontaa.⁴⁸

Kolmannessa kappaleessa käsitellään taloudellisia suhteita Grönlannin itsehallinnon päättäjien ja Tanskan valtion välillä. Tässä osiossa muun muassa todetaan, että Tanska tulee jatkossakin myöntämään Grönlannille vuosittaisen avustuksen, jonka suuruus määrittyy hinta- ja palkkatasojen mukaisesti. Merkittävää tässä osiossa on tämän lisäksi se, että Grönlanti saa tulevaisuudessa pitää tulot kaivostoiminnastaan, joskin yli 75 miljoonaa Tanskan kruunua ylittävät tulot vähennetään vuosittaisista avustuspaketeista. Samoin mikäli tulojen vuoksi avustukset laskevat 0 kruunuun, tulee Tanskan valtion ja Naalakersuisutin neuvotella jatkosta.⁴⁹ Ajatuksena tässä kappaleessa on pyrkiä Grönlannin mahdollisimman suureen omavaraisuuteen ja vastuuseen omasta taloudestaan. Samalla tähän sisältyy se, että mikäli Grönlanti ottaa hallinnollisen osa-alueen hallintaansa, tulee sen myös rahoittaa se.⁵⁰

Neljännessä kappaleessa käsitellään maan ulkosuhteita. Tässä osiossa todetaan muun muassa, että Grönlanti saa lisää liikkumatilaa ulkopolitiikassaan. Ensinnäkin Naalakersuisut voi neuvotella ja solmia sopimuksia Tanskan puolesta kansainvälisen lain puutteissa muiden maiden ja kansainvälisten organisaatioiden kanssa, mikäli nämä yksinomaan koskettavat Grönlantia ja liittyvät kokonaisuudessaan sen vastuualueisiin. Tämän ulkopuoliset asiat voidaan toimittaa Tanskan kanssa yhteistyössä ja mahdollisesti myös Tanska voi antaa

⁴⁵ Grönlannin itsehallintojulistus, *Lov nr. 473 af 12. juni 2009*.

⁴⁶ Grönlanti-Tanskakomission raportti Grönlannin itsehallinnosta, 4.2008, *The Greenland-Danish Self-Government Commission's Report on Self-Government in Greenland – Executive Summary*, 5–6.

⁴⁷ Grönlannin itsehallintojulistus, *Lov nr. 473 af 12. juni 2009*.

⁴⁸ Grönlanti-Tanskakomission raportti Grönlannin itsehallinnosta, 4.2008, *The Greenland-Danish Self-Government Commission's Report on Self-Government in Greenland – Executive Summary*, 6.

⁴⁹ Grönlannin itsehallintojulistus, *Lov nr. 473 af 12. juni 2009*.

⁵⁰ Grönlanti-Tanskakomission raportti Grönlannin itsehallinnosta, 4.2008, *The Greenland-Danish Self-Government Commission's Report on Self-Government in Greenland – Executive Summary*, 7–9.

Grönlannin hallinnolle luvan esimerkiksi liittyä neuvotteluihin yhdessä ulkoasiainhallinnon kanssa. Grönlanti voi myös hakea jäsenyyttä kansainvälisistä organisaatioista, mikäli ne ottavat jäsenikseen muita kuin itsenäisiä valtioita.⁵¹

Viidennessä kappaleessa käsitellään Grönlannin itsehallinnon viranomaisten ja Tanskan valtakunnan viranomaisten yhteistyötä koskien sääntöjä ja hallinnollisia määräyksiä. Tässä käsitellään muun muassa sitä, että hallituksen Grönlantia koskevat lakiesitykset pitää toimittaa Grönlannin viranomaisille ennen esittämistä parlamentissa ja sillä tulee olla mahdollisuus myös kommentoida niitä.⁵² Tämä perustuu toivomukseen siitä, että laajemman itsehallinnon mukana tulee olla mahdollisuus vaikuttaa laajemmin Grönlantia koskeviin asioihin, kuitenkin suoraan voimatta estää niitä, josta juontuu tämä kompromissi. Mikäli erimielisyyksiä ei saada ratkaistua, voidaan ne selvittää kiistojen ratkaisemiseen tarkoitettussa erillisessä elimessä.⁵³

Kuudennessa kappaleessa käsitellään kiistojen ratkomista ja edustajien nimittämistä sovitteluihin.⁵⁴ Tämä liittyy suoraan edellisen kappaleen kiistojen ratkaisemiseen tarkoitettuun elimeen.

Seitsemännessä kappaleessa todetaan, että Grönlannin virallisen kielen tulee olla grönlannin kieli (kalaallisut).⁵⁵ Grönlannin itsehallintokomissio on todennut, että grönlannin kieli on ensisijaisen tärkeä osa grönlantilaisten kulttuurillista identiteettiä, jonka vuoksi sen ei pitäisi olla vain maan tärkein kieli, mutta myös sen virallinen kieli. Tanskan kielestä luopumiseen ei myöskään ollut mitään perustuslaillisia esteitä.⁵⁶

Kahdeksas kappale käsittelee mahdollisuutta itsenäisyyteen. Siinä todetaan, että Grönlannin itsenäisyydestä päättävät maan kansalaiset kansanäänestyksellä. Mikäli kansanäänestyksessä päädytään itsenäisyyteen, aloitetaan siitä neuvottelut Tanskan kanssa. Tämän jälkeen asiasta tulee tehdä sopimus Naalackersuisutin ja Tanskan hallituksen välillä Inatsisartutin ja Folketingetin suostumuksella.⁵⁷

⁵¹ Grönlannin itsehallintojulistus, *Lov nr. 473 af 12. juni 2009*.

⁵² Grönlannin itsehallintojulistus, *Lov nr. 473 af 12. juni 2009*.

⁵³ Grönlanti-Tanskakomission raportti Grönlannin itsehallinnosta, 4.2008, *The Greenland-Danish Self-Government Commission's Report on Self-Government in Greenland – Executive Summary*, 11–12.

⁵⁴ Grönlannin itsehallintojulistus, *Lov nr. 473 af 12. juni 2009*.

⁵⁵ Grönlannin itsehallintojulistus, *Lov nr. 473 af 12. juni 2009*.

⁵⁶ Grönlanti-Tanskakomission raportti Grönlannin itsehallinnosta, 4.2008, *The Greenland-Danish Self-Government Commission's Report on Self-Government in Greenland – Executive Summary*, 11–12.

⁵⁷ Grönlannin itsehallintojulistus, *Lov nr. 473 af 12. juni 2009*.

Yhdeksäs kappale käsittelee voimaantumia ja siirtymämääräyksiä. Tässä todetaan, että laajempi itsehallinto astuu voimaan 21.6.2009 ja samalla Grönlannin itsehallinto (29.11.1978) päättyy.⁵⁸

Laki laajempaan itsehallintoon siirtymisestä ei sisällä erityisen montaa kohtaa, eikä myöskään ole erityisen pitkä. Sen sisältämät lainkohdat ovat kuitenkin paikoin merkittäviä, etenkin, kun kyseessä on valtion alaisuudessa oleva alue, joka on aikoinaan kolonisoitu, mutta sittemmin asteittain vapautettu. Erityisen tärkeää laissa on muun muassa Grönlannin kansallisen identiteetin vahvistaminen ja hyväksyminen. Tämä tulee esiin etenkin kappaleessa seitsemän, jossa todetaan, että Grönlannin virallisen kielen tulee olla grönlannin kieli, kun se aiemmin oli tanska. Samoin erityisen merkittävää tähän liittyen on kahdeksannen kappaleen tuoma mahdollisuus itsenäistymiseen.

Kokonaisuutena lakia tarkastellessa voi todeta, että jokainen kohta jollain tapaa voimistaa Grönlannin kansallista identiteettiä ja maan hyväksymistä omana autonomisena alueenaan. Grönlanti ei lain myötä saa pelkästään seurata itseään koskevaa päätöksentekoa, vaan myös olla osallisena siinä ja ajoittain jopa päättää täysin itse omista asioistaan. Esimerkiksi mahdollisuus osallistua kansainvälisten järjestöjen toimintaan omana itsenään on merkittävä, sillä täten se voi saada äänensä paljon paremmin kuulluksi, mikä on luontevaa, sillä kyseessä on, vaikkakin Tanskan alainen, kuitenkin täysin erilainen kulttuuri kaukaisella maantieteellisellä sijainnilla.

Myös mahdollisuus ottaa hallinnon osa-alueita vastuulle, kun kykenee hoitamaan myös niiden rahoituksen, on varsin merkittävä. Näin Grönlanti käytännössä asteittain pääsee sitä lähemmäksi itsenäistä valtiota, mitä enemmän sen talous kehittyy. Vaikka mahdollisuudet tulevaisuutta ajatellen voivat olla valtavat, tämänkaltainen lainkohta myös hidastaa maan siirtymistä itsenäisemmäksi, ollen näennäisesti Grönlantia tukeva. Koska saadut tulot esimerkiksi maan kaivostoiminnasta vähennetään Tanskan tuista, on Grönlannilla vielä pitkä matka riittävän tuottavaan teollisuuteen ja todelliseen maan kehittämiseen. Toki näin varmistetaan maan omavaraisuus, mikä on olennainen asia itsenäiselle valtiolle.

Luonnonvaroihin liittyen ongelmallista on se, että vaikka Grönlanti pystyy nyt käyttämään luonnonvarojaan, ei sillä edelleenkään ole niihin täyttä käyttöoikeutta. Esimerkiksi uraanin

⁵⁸ Grönlannin itsehallintojulistus, *Lov nr. 473 af 12. juni 2009*.

käyttämistä ja ulkomaisten toimijoiden harjoittamaa kaivostoimintaa on rajoitettu Tanskan turvallisuuteen vetoavista määräyksistä.⁵⁹

Itsehallintolaki tekee paikoin Grönlannista tasaveroisen kumppanin ja myös paikoin selvästi alisteisen valtion, mutta sen tuomat mahdollisuudet ovat kieltämättä varsin merkittäviä. Ensimmäistä kertaa Grönlanti voi vaikuttaa vahvasti omaan talouteensa riippumatta Tanskasta ja sillä on mahdollisuus myös edetä kohti itsenäisyyttä. Toistaiseksi kuitenkin ei liikaa kannata mennä asioiden edelle. Muun muassa verrattaessa kyselyitä maan itsenäistymisestä vuosilta 2002 ja 2017, kannatus on laskenut 61 prosentista 44 prosenttiin. Mainittakoon, että kyselyihin osallistui vain 700 ihmistä, joten aivan lopullinen totuus tämä ei välttämättä ole, kuten Ackrén toteaa artikkelissaan.⁶⁰

Grönlannin yliopistossa (Ilisimatusarfik)⁶¹ lehtorina työskennellyt Pia Vedel Ankersen oli varsin eri linjoilla kuin Ackrén koskien tilastoa itsenäistymishaluista vuonna 2009 itsehallintojulistuksen jälkimainingeissa. Hän totesi, että Grönlannin itsenäistyminen on niin kaukainen ja epärealistinen ajatus, että siitä on turha edes puhua laajempaan itsehallintoon siirtymisen yhteydessä.⁶²

Lienee tällä alustuksella kuitenkin jossain määrin ymmärrettävää, että laajempaan itsehallintoon siirtyminen oli merkittävä askel Grönlannille. Laajempaan itsehallintoon siirtymisen tuomien mahdollisuuksien merkitys tosin jakaa mielipiteitä, vaikka vallalla kuitenkin vaikuttaa olevan käsitys siitä, että itse laajempaan itsehallintoon siirtyminen oli hyvä asia.

Grönlannin laajempaan itsehallintoon siirtymistä vuonna 2009 voi pitää yhtenä merkittävimmistä tapahtumista maan poliittisessa historiassa 2000-luvulla. Laajempi itsehallinto ei kuitenkaan tuonut pelkkiä oikeuksia, vaan myös velvollisuuksia ja haasteita. Grönlannin siirtyminen etäämmälle Tanskan hallinnosta toi maailman muut maat, etenkin suurvallat, lähemmäksi. Tämän vuoksi on tärkeää tuoda esille vuodesta 2009 alkaneet kehityskulut maata koskevassa politiikassa, että voi saada käsityksen siitä, mihin suuntaan maa on menossa.

⁵⁹ Lindroth, Sinevaara-Niskanen 2022, 65.

⁶⁰ Ackrén 2019, 10.

⁶¹ Yliopiston grönlanninkielinen nimi.

⁶² *Politiken*, 26.9.2009, ”»Grønland vil være selvstændigt, okay«?”.

Grönlantia koskevissa kirjoituksissa ja keskustelussa vuosina 2009–2020 koskien itsehallintoa tulee esille etenkin kysymykset luonnonvaroista ja turvallisuudesta, sekä yleisemmin kiinnostuksesta Grönlantia ja sen asioita kohtaan.

Huomionarvoista on, että kategorisointi tässä tapauksessa helpottaa aineiston käsittelyä, mutta toisaalta nämä osa-alueet eivät ole täysin toisistaan irrallisia, vaan ne risteävät usein. Lähtökohtaisesti kiinnostus Grönlantia kohtaan koskee usein maan luonnonvaroja ja strategisia sekä kaupallisia mahdollisuuksia. Käsiteltäessä tanskalaisia sanomalehtiä, ilmenee myös selvästi omaksi osa-alueekseen yleinen kiinnostus maata kohtaan, koska maan poliittinen kehitys on ollut alkuperäisestä itsehallinnosta lähtien nousujohteista kohti itsenäisyyttä.

Toistaiseksi Grönlanti ei ole itsenäistynyt, vaikka maassa on selvää kiinnostusta asiaa kohtaan. Tässä aineistossa itsenäisyys nousee usein esille keskustelussa koskien itsehallintoa. Laajempi itsehallinto ikään kuin nähdään välietappina kohti alati laajenevaa oikeutta päättää omista asioistaan, kuten itsehallintojulistuksesta ja siihen liittyvästä lainsäädännöstä käy ilmi. Nykyisen kehityksen perusteella laajempi itsehallinto tulee kuitenkin olemaan voimassa toistaiseksi, eikä maan itsenäistyminen vielä ole ajankohtaista.

Grönlannin itsenäistymispyrkimykset nostavat esille huomattavan määrän uusia mahdollisuuksia, mutta myös samalla kysymyksiä ja suoranaisia ongelmia ja uhkia. Käsittelemässäni aineistossa tuon esille sitä, miten näitä asioita käsitellään tanskalaisissa Politikenissa ja Jyllands-Postenissa.

2 Grönlannin luonnonvarat

2.1 Ulkomainen kiinnostus luonnonvaroja kohtaan

Saavuttaessaan laajemman itsehallinnon vuonna 2009 Grönlanti sai merkittävästi lisää liikkumavaraa. Lähtökohtaisessa tilanteessa, kun Grönlanti on nykyisellä tavalla itsehallintoinen autonominen alue, Tanska on vastuussa Grönlannin turvallisuudesta ja puolustuspolitiikasta. Asia ei kuitenkaan ole aivan yksinkertainen turvallisuuden koostuessa monesta tekijästä, jonka vuoksi raja kyvyssä turvata Grönlanti on osittain häilyvä, koska kaikki turvallisuutta vaarantavat seikat eivät ole suoria sotilaallisia uhkia.

Ackrén ja Jakobsen toteavatkin, että laajempi itsehallinto antaa Grönlannille täyden vastuun omista luonnonvaroistaan. Vaikka Tanska on yhä vastuussa puolustuksesta ja ulkopolitiikasta, voi Grönlanti tehdä myös omia päätöksiään. Ongelmana on, että turvallisuus- ja ulkopolitiikka ovat myös läheisesti yhteydessä luonnonvaroihin. Vaikka siis luonnonvarat ja turvallisuus- ja ulkopolitiikka on erotettu toisistaan teoriassa, käytännössä niitä ei voida erottaa toisistaan.⁶³ Tämä toteamus syö pohjaa vuoden 2009 itsehallintolailta.

Koskien Grönlannin turvallisuutta ja tulevaisuutta, muun muassa Kiina ja Venäjä nousevat useissa kirjoituksissa esille uhkina maan kansalliselle turvallisuudelle, etenkin, kun tulevaisuudessa ensinnäkin luonnonvarojen ehtyminen muualla maailmassa ajaa etsimään niitä uusista paikoista, ja toiseksi, kun ilmastonmuutos helpottaa arktisen alueen saavutettavuutta. Arktisella alueella lepäävät luonnonvarat ovat nykyisten arvioiden mukaan mittavat.

Grönlannin näkemys ulkomaisia hankkeita kohtaan on avoin. Siksi tässä keskustelussa on huomionarvoista tuoda esille ”storskalalov”. Laki, joka mahdollistaisi ulkomaisten työntekijöiden saapumisen maahan suuriin hankkeisiin, kuten juuri kaivos- ja öljyteollisuuteen liittyviin. Se siis mahdollistaisi juuri nämä suuret kaivoshankkeet, joihin ulkomaista työvoimaa tarvitaan. Muun muassa Grönlannin pääministeri Kuupik Kleist vuonna 2013 piti tätä positiivisena ja mahdollisuutena tehdä Grönlannista ’kaivosvaltio’. Laissa huomionarvoista on se, että se kohtelee ulkomaisia työntekijöitä huonommin kuin

⁶³ Ackrén ja Jakobsen 2015, 410.

grönlantilaisia. Sen mukaan työntekijöille ei tarvitse maksaa enempää kuin Grönlannin minimipalkkaa ja myöskin lomat ja työaikalainsäädäntö ovat heikkommat.⁶⁴

Kiinnostus ulkomaisten toimijoiden harjoittamaan kaivostoimintaan on ymmärrettävä. Maan talouden nojaaminen kalastamiseen ei ole pohja täysin kestäväälle taloudelle. Kalastaminen on kausittaista ja myös epävarmaa. Vuonna 2014 julkaistussa artikkelissa “Dystre udsigter for Grønlands økonomi”, Torben M. Andersen toteaa, että Grönlannin talous junnaa paikallaan, eikä sen korjaamiseksi ole saatu aikaiseksi mitään maan laajempaan itsehallintoon siirtymisen jälkeen. Artikkelissa nähdään kaivostoiminta ainoana realistisena mahdollisuutena talouskasvuun. Toisaalta siinä myös otetaan esille, että toistaiseksi kaivostoiminta on vielä epävarmaa, koska toteutuvista hankkeista ei ole takeita.⁶⁵

Myös Tanskan teollisuusliitto on kaivostoimintaa kannattavalla linjalla. Heidän raporttinsa mukaan kaivostoiminnan toivotaan kasvavan Grönlannissa. Ilman kaivostoiminnan kasvattamista maan talouden kehitys tulee olemaan sen mukaan katastrofaalista. Ekonomi Karsten Dyvbadin mukaan Grönlannista löytyy suuria mahdollisuuksia, mikäli poliitikot pääsevät EU:n kanssa yhteisymmärrykseen.⁶⁶

Kiinnostusta voi myös valottaa sillä, että siinä missä vuonna 2003 Grönlanti jakoi 17 lupaa geologisiin tutkimuksiin, oli vuonna 2011 määrä lähes 100.⁶⁷

Ulkomainen kiinnostus Grönlantiin on ymmärrettävää, ja siinä mielessä myös Grönlannin sekä Tanskan kiinnostus sen tuomiin mahdollisuuksiin. Merkitystä kuitenkin on paljon sillä, miten toiminta toteutetaan ja millä ehdoilla. Uuden lainsäädännön mukaan myöskään työvoimapulan ei pitäisi olla ongelma, mutta sääntely on siitä huolimatta tarpeen. Erityisesti Kiinan kiinnostus on noussut esille koskien kaivoshankkeita Grönlannissa tutkimusaineistossani, ja sen on herättänyt keskustelua.

Kiinan suurvalta-aikeet arktisella alueella ovat varteenotettava asia. Vuonna 2012 Anders Jerichow kirjoitti Politikenin artikkelissaan Kiinan uhasta Grönlannille johtuen Kiinan halusta sijoittaa Grönlannin kaivosteollisuuteen. Hänen mukaansa Kiinan tuolloin Nuukin lähelle suunnittelema 14 miljardin Tanskan kruunun kaivossuunnitelma olisi taloudellisesti Grönlannille niin valtava asia, että Kiina voisi sen seurauksena saada merkittävää

⁶⁴ *Jyllands-Posten*, 10.1.2013, “Uenighed i stor skala”.

⁶⁵ *Jyllands-Posten*, 26.9.2014, “Dystre udsigter for Grønlands økonomi”.

⁶⁶ *Jyllands-Posten*, 17.4.2013, “DI kigger sultent på Grønland”.

⁶⁷ *Politiken*, 26.8.2011, “Jagt på Grønlands råstoffer eksploderer”.

vaikutusvaltaa Grönlantiin. Tällainen projekti olisi voinut johtaa hänen mukaansa muun muassa siihen, että maahan olisi voinut tulla merkittävästi kiinalaisia vierastyöläisiä ja Grönlannista samalla tulisi riippuvainen Kiinasta. Lopuksi hän toteaa, että mikäli kiinalaiset voivat investoida maahan ja harjoittaa siellä kaivosteollisuutta, niin pystyvät Pohjoismaatkin.⁶⁸

Grönlannin kehittäminen myöskään tuskin olisi Kiinan prioriteettilistan kärjessä, jos koko listalla lainkaan. Kaivos olisi kiinalaisten perustama ja kiinalaisten pyörittämä, ja se tuskin tekisi myöskään Grönlannista kaivosteollisuudessa merkittävää tekijää, vaan entisestään vahvistaisi Kiinan asemaa. Artikkelissa kuvataan Kiinan välinpitämättömyyttä Grönlantia kohtaan vertaamalla sitä Tiibetiin.⁶⁹

Molemmat edellä mainitut kirjoitukset ovat vanhempana kirjeenvaihtajana Politikenissa toimivan Anders Jerichowin kirjoittamia. Ne olivat kantaa ottavia ja hieman provosoivia, mutta onnistuvat sen takia hyvin herättämään ajatuksia Kiinan toimista maailmalla, ja siitä, millaisia vaikutuksia sen toiminnalla olisi arktisella alueella, tässä tapauksessa Grönlannissa.

Hieman kärkevästä kirjoitustyylistään huolimatta hän on oikeilla jäljillä asian suhteen, koska pelkästään tanskalaiset eivät ole huolissaan kiinalaisten toiminnasta Grönlannissa. Myös Yhdysvallat ovat osoittaneet huolestuneisuutta koskien mahdollisuuksia kiinalaisten investoinneista ja toiminnasta Grönlannissa, koska tämä myös toisi Kiinan vaikutusalueen aivan naapuriin, olkoonkin, että toistaiseksi on vaikuttanut siltä, että kyseessä olisi lähinnä kiinnostus luonnonvaroihin.⁷⁰ Tässä kohtaa lienee hyvä muistaa tosin talouden ja turvallisuuden sidokset toisiinsa, mikä oletettavasti on ollut Yhdysvalloillakin mielessä. Kiinan toimista tulevaisuudessa ei voi myöskään olla täyttä varmuutta.

Huomionarvoista voisi olla tässä vaiheessa myös mainita Tanskan ja Yhdysvaltojen hyvät historialliset suhteet, joiden vuoksi Tanska on harjoittanut niin sanottua atlanttista ulkopoliittikkaa harmoniassa Yhdysvaltojen kanssa. Vuoden 2001 kaksoistorni-iskujen jälkeen on Hans Mouritzenin mukaan voitu puhua jopa super-atlanttisista suhteista, joka tarkoittaa hyvin läheistä yhteistyötä ja sitoutumista Yhdysvaltojen ulkopoliittiseen ideologiaan.⁷¹

⁶⁸ *Politiken*, 9.11.2012, "Grønland er truet af verdens mest rå imperialistiske magt".

⁶⁹ *Politiken*, 14.12.2012, "Grønland hører hjemme i Norden – ikke i Kinas kjoleskørter".

⁷⁰ Henriksen ja Rahbek-Clemmensen, 2017, 82.

⁷¹ Mouritzen 2007, 156.

Myös Jyllands-Postenissa ollaan samalla linjalla kuin Politikenissa Kiinan mahdollisuudesta investoida Grönlannin kaivosteollisuuteen. Lehden artikkelissa ”Åvoin kirje Kiinan presidentille Hu Jintaoille” (käännettynä suomeksi) todetaan, että monet tanskalaiset ovat hyvin huolestuneita siitä mahdollisuudesta, että kiinalaiset yritykset voisivat harjoittaa kaivostoimintaa Grönlannissa. Pelkoon sisällytetään myös oletus siitä, että kiinalaiset kohtelisivat grönlantilaisia ja Grönlantia samalla tavoin kuin tiibetiläisiä Tiibetissä, jossa he myös harjoittavat muun muassa kaivostoimintaa. Lopuksi Kiinaa vedotaan noudattamaan kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia.⁷²

Luonteeltaan hieman sovittelevammassa Jyllands-Postenin artikkelissa koskien Grönlannin luonnon suojelemista, kritisoidaan Grönlantia sen pyrkimyksestä kaivosteollisuuteen. Maan väisua viestintää kaivosprojekteistaan verrataan artikkelissa Kiinan toimintaan, jossa maan toimet ovat saaneet aikaan suuria ympäristöongelmia. Artikkelissa myös kysytään, onko Grönlannilla isojen yhtiöiden kaltaisia kykyjä ja asiantuntijuutta ryhtyä kaivostoimintaan luonnoltaan hyvin herkällä arktisella alueella.⁷³

Myös Jyllands-Postenin pääkirjoituksessa niin ikään kritisoitiin kolmansien maiden toimia muun muassa koskien sitä, että pelkästään katsomalla Afrikkaan, voidaan nähdä, että Kiinan investoimat miljardit maan kaivosteollisuuteen ovat osa sen poliittista suunnitelmaa. Grönlannin kohdalla tämä tarkoittaisi Kiinalle halvinta ja helpointa tapaa päästä käsiksi arktiseen alueeseen.⁷⁴

Voidaan nähdä, että suhtautuminen Kiinaa kohtaa on selvästi varautunut. Sekä Jyllands-Postenissa että Politikenissa kritisoidaan roimalla kädellä Kiinan toimia ja tuodaan esille riskejä, joita se toisi mukanaan esimerkiksi saadessaan mahdollisuuden tehdä suuria investointeja Grönlantiin. Samalla myös Grönlannin kyky harjoittaa kaivostoimintaa kyseenalaistetaan ja sen toimintatapoja verrataan Kiinaan, joka tehokkaasti tuhoaa ympäristöään. Näistä lehtien kirjoituksista samalla heijastuu jossain määrin holhoava sävy vahvan (ja perustellun) Kiina-kritiikin lisäksi.

Kirjoitusten vahva huoli on siinä mielessä ymmärrettävää, että arktinen alue on herkkä, ja mahdollisesti laaja kaivostoiminta sekä muu luonnonvarojen kerääminen voi olla varsin riskialtista ja voi pahimmillaan aiheuttaa suurta tuhoa ympäristölle. Myös Grönlanti nyt, kun

⁷²Jyllands-Posten, 14.6.2012, ”Åbent brev til Kinas præsident Hu Jintao”.

⁷³Jyllands-Posten, 3.8.2014, ”Gør Grønland til verdensnaturarv”.

⁷⁴Jyllands-Posten, 8.2.2013, ”Dårlige miner”.

se voi päättää enemmän asioistaan ja saadessaan taloutensa parantuessa aina enemmän vapautta, ymmärrettävästi pyrkii niin tekemään. Näkemys, jossa nopea taloudellinen kehitys edellä mainittujen kaltaisten mahdollisuuksien myötä voi kuulostaa houkuttelevalta, on ymmärrettävä. Oletettavasti olisi myös Grönlannin kannalta parempi, mikäli ensinnäkin se voisi työllistää omia kansalaisiaan ja toiseksi voisi toimia luotettavan kumppanin kanssa. Kiinan kanssa tuskin kumpikaan toteutuisi, mutta esimerkiksi Pohjoismaiden kanssa työskenneltäessä mahdollisesti molemmat toteutuisivat, puhumattakaan muista riskeistä, joita Kiina voisi tuoda mukanaan arktiselle alueelle. Esimerkiksi pohjoismainen osaaminen kaivostoiminnasta ja öljynporauksesta voisi olla Grönlannille suureksi hyödyksi.

Toistaiseksi kuitenkin kehitys on pysynyt maltillisena. Merkittävimmätkin kaivoshankkeet Grönlannissa ovat toistaiseksi vielä historiassa, eivätkä kokemukset niistä ole erinomaisia. Vaikka maa on ollut pitkään kiinnostuksen kohteena raaka-aineita tarvitsevalle maailmalle, ovat hankkeet useimmiten kuitenkin kariutuneet ympäristöllisiin, sosiaalisiin ja logistisiin ongelmiin. Merkittävin hanke toistaiseksi, jossa Grönlannista kaivettiin kryoliittia alumiinin valmistukseen, loppui jo vuonna 1987 varantojen ehtymiseen, tosin alettuaan jo 1800-luvulla. Tähän mennessä kuitenkin menestys on tapahtunut ulkopuolisten toimijoiden eduksi, ja grönlantilaiset ovat jääneet sivuun saamatta merkittävää osaa voitoista.⁷⁵

2.2 Luonnonvarojen hyödyntämisen kestävyys

Grönlantia koskevassa uutisoinnissa on nähtävissä pelko siitä, että itsenäistyessään maa saattaa joutua jonkun toisen valtion armoille, joka ei ole uhka pelkästään Grönlannille, mutta myös muille alueen maille ja arktiselle alueelle ylipäätään. Monilla tuntuu olevan mielipiteitä siitä, miten Grönlannin tulisi luonnonvarojaan käyttää, vaikka loppukädessä se on paljolti itse Grönlannin päätettävissä, mitä maa varannoillaan tekee. On selvää, että luonnonvarojen merkitys Grönlannille on ollut valtava ja tulevaisuudessa niiden merkitys tulee kasvamaan, ensinnäkin, koska ilmastonmuutos ja luonnonvarojen ehtyminen muualla maailmassa tekee kaivostoiminnasta siellä kannattavampaa, ja toiseksi, koska Grönlannin tie itsenäisyyteen, tai ainakin itsenäisempään hallintoon, on paljolti riippuvainen sen talouden tilasta.

⁷⁵ *Politiken*, 27.4.2016, "Måske kan mudder redde Grønland".

Nykyään Grönlannin pääasiallinen tulonlähde on kalateollisuus. Grönlannissa tätä nykyä kalastetaan suurissa määrissä muun muassa turskaa, kampelaa ja katkarapuja. Kalastuksessa käytetään valtavia troolareita, jotka ovat käytännössä kelluvia tehtaita. Aikaisemmat tärkeät tulonlähteet, kaivostoiminta, hylkeiden metsästäminen ja valaiden pyytäminen eivät ole nykyään enää pääosassa maan talouden rakentamisessa.⁷⁶

Toiseksi suurin tulonlähde, turismi, on paljolti toissijainen. Huolimatta siitä, että kaivostoiminta on nykyään ajettu paljolti alas, vaikuttaa maassa olevan vallalla käsitys, että kaivostoiminta voi korjata maan kaikki taloudelliset ongelmat. Maan johtajat ovat olleet poikkeuksellisen optimistisia sen suhteen, joka on johtanut muun muassa päivittämällä lainsäädäntöä helpottamaan sekä mineraalien etsintää että hyödyntämistä.⁷⁷

Siinä missä kaivostoiminta voi olla varsin tuottoisaa ja edistää maan taloutta merkittävästi, ei se ole aivan niin yksinkertaista kuin voisi helposti luulla. Mittakaava, jossa kaivosteollisuutta tulisi harjoittaa, että se riittäisi kattamaan maan talouden, on valtava. Esimerkiksi yksi Grönlannin tuottoisimmista kaivoksista, Black Angel -kaivos, tuotti sinkkiä, lyijyä ja hopeaa Maamorlikissa. Voittoa kaivos tuotti Grönlannille noin 55 miljoonaa Tanskan kruunua vuodessa. Kun tämä suhteutetaan siihen, että pelkästään Tanskan vuosittainen avustus on noin 3400 miljoonaa Tanskan kruunua vuodessa, alkavat asioiden mittasuhteet hahmottua paremmin. Tämän lisäksi arktista ympäristöä tulisi suojella ja rajoittaa kalastamista samanaikaisesti. Puhumattakaan valtavista kustannuksista perustettaessa kaivoksia Grönlantiin, jossa on vaikea ilmasto ja puutteellinen infrastruktuuri.⁷⁸

Lienee selvää, että ristiin eivät mene pelkästään taloudelliset ja turvallisuuteen liittyvät asiat, vaan myös talous- ja ympäristöasiat. Tilanne alkaa muuttua monimutkaiseksi, mikäli pelataan niillä säännöillä, millä maan toivottaisiin pelaavan: luontoansa suojellen ja yhteisönsä turvaten. Kun kyseessä on maa, jonka mahdollisuudet menestyä perustuvat lähes yksinomaan luonnonvaroihin, joiden hankkiminen rasittaa ja vahingoittaa luontoa arktisella ja koskemattomalla alueella, kysymys onkin, mitä siinä tilanteessa maan tulisi tehdä?

Grönlannin Demokraatit -puoleen jäsenen Michael Rosingin mielipidekirjoitus Politikenissa antaa hieman osviittaa asenteista. Hän totesi kirjoituksessaan, että Grönlannissa Greenpeacea ei erityisemmin arvosteta, eikä heidän halulleen päättää mitä maassa voidaan tehdä, anneta

⁷⁶ Taagholt 2016, 363.

⁷⁷ Taagholt 2016, 363.

⁷⁸ Taagholt 2016, 363–364.

juurikaan painoarvoa, etenkin koskien maan öljynporausta ja kaivostoimintaa. Hän toteaa myös, että Grönlanti pyrkii irtautumaan jossain vaiheessa Tanskasta ja siten sen täytyy pystyä olemaan myös omavarainen.⁷⁹

Greenpeacen Jon Burgwald toimitti kirjoitukseen öljyjahtia ja kaivostoimintaa kritisoivan vastineen. Hän toteaa heidän tavoittelevan arktisen alueen ja sen herkän luonnon suojelemista, eivätkä he pyri tällä kiusaamaan Grönlannin asukkaita. Hän toteaa, että Greenpeacella ymmärretään grönlantilaisten halu itsenäistyä, eivätkä he vastusta sitä. Maininnan arvoista hänen mukaansa oli, että Grönlannin tulee hyvin tarkkaan miettiä, haluavatko he itsenäistyä tuhoamalla luontonsa samalla, sillä porauksen yhteydessä pääsee haitallisia kemikaaleja ympäristöön. Myöskään mahdollinen öljyvahinko ei vaikuttaisi vain Grönlantiin, vaan myös esimerkiksi Kanadaan.⁸⁰

Myös aiemmin on Greenpeace noussut otsikoihin. Vuonna 2010 keskusteltaessa niin ikään öljynporauksesta, pääministeri Kuupik Kleist totesi, että öljynporauksessa turvallisuus on Norjaa korkeammalla tasolla. Tuolloisten arvioiden mukaan Grönlannilla oli noin 10–20 miljardia tonnia öljyä varannoissaan. Hän myönsi, että Grönlannissa on hankalaa porata öljyä olosuhteiden vuoksi ja että jää tekee vesialueilla öljyvahinkojen torjumisesta hankalaa. Hän kuitenkin otti esille, että Greenpeace piti maassa mielenosoituksen öljynporausta vastaan, johon osallistui noin 20 grönlantilaista. Vastamielenosoitukseen sen sijaan osallistui noin 200.⁸¹

Näissä kolmessa edellä mainitussa Politikenissa julkaistussa artikkelissa tulevat voimakkaasti eri mieltä olevat näkemykset esille. Niitä lukiessa pitää tosin ymmärtää, että vaikka kyseessä oli poliittisen puolueen jäsenet ja Greenpeacen työntekijät, kirjoitukset kuitenkin heijastelivat Grönlannin myös akateemisessa kirjallisuudessa käsiteltyä ristiriitaa taloudellisen kasvun ja luonnonsuojelun välillä, joka tässä tilanteessa on selvä. Asia ei tietenkään ole näin kahtiajakoinen, kuin tästä väittelystä ilmenee, koska on lukuisia muitakin tapoja kehittää Grönlannin taloutta. Oikoteitä siihen ei kuitenkaan ole.

Tärkeää on myös huomioida poliittinen puhe. Kuupik Kleistin väittämät öljynporauksen paremmasta tasosta kuin Norjassa herättää epäilyksiä, varsinkin kun Grönlanti ei ole öljyntuottajamaa, vaikka se olisikin sillä suunnitelmissa. Vasta porattaessa ja tuotettaessa

⁷⁹ *Politiken*, 2.6.2011, ”Jagter Greenpeace ny medietid – eller vil man Grønland det godt?”.

⁸⁰ *Politiken*, 7.6.2011, ”Oliejagten i Grønland er en sag, som vedrører os alle”.

⁸¹ *Politiken*, 26.8.2010, ”Grønlands oliefond klar til optankning”.

öljyä maailman markkinoille voidaan tällaisia johtopäätöksiä alkaa vetämään, kun ne pohjautuvat empiirisiin kokemuksiin ja tutkimuksiin.

Jyllands-Postenin artikkelissa käsitellään taloutta hieman samasta näkökulmasta. Artikkelissa todetaan, että mikäli Grönlannissa ei haluta tyytyä nykyistä heikompaan elintasoon, kestää itsenäistyminen laajempaan itsehallintoon siirtymisestä ainakin 40–50 vuotta. Asiantuntijana haastatellun Pia Vedel Ankersenin mukaan Grönlannin tulee alkaa tuottamaan jotakin, eikä vain odottaa, että öljyä löytyy mahdollisesti tulevaisuudessa.⁸²

Myös aiemmin mainitussa lausunnossaan Ankersen oli melko skeptinen Grönlannin itsenäistymisestä.⁸³ Tässä esitetty näkemys on kuitenkin hyvin perusteltu ja kestänyt hyvin aikaa, sillä toistaiseksi Grönlannissa ei porata öljyä ja taloutta määrittää samat periaatteet kuin aiemminkin, vaikka maa muuten onkin mennyt eteenpäin.

Grönlannin taloudellisessa kasvussa ja kaivosteollisuuden herättämisessä on tosin myös ajateltava arktista aluetta laajemmalle. Palatakseni edelliseen alalukuun 2.1, Grönlannin avulla voitaisiin myös taistella Kiinan monopolia vastaan kaivosteollisuuden tuotteissa, sen sijaan, että annettaisiin sen laajentaa monopolinsa Grönlantiin. Toistaiseksi ongelma on, että vain Kiinalla on riittävää asiantuntemusta tällaisiin hankkeisiin, länsimaiden hylättyä aiemmin niihin panostamisen johtuen niiden silloisesta vähäisemmästä tärkeydestä. Näin ollen tuotanto riippuisi mahdollisesti Kiinasta. Toiseksi sivutuotteena tulevaa uraania ja muita radioaktiivisia tuotteita koskee tiukka sääntely. Grönlannissa tosin äänestettiin myönteisesti mahdollisuudesta viedä uraanimalmia ulkomaille tulevaisuudessa.⁸⁴

Ongelmallista kaivostoiminnassa on myös se, että sen lisäksi, että se usein on suureksi vahingoksi ympäristölle, se on jaksoittaista. Se myöskään usein ei käytä hyväkseen paikallista työvoimaa. Tosin hyödyntäessään paikallista työvoimaa kaivostoiminta usein jättää jälkeensä laajaa työttömyyttä loppuessaan aikanaan.⁸⁵

Ratkaisuksi tähän Grönlanti on pyrkinytkin pitämään huolen siitä, että alueella toimivat yritykset palkkaisivat mukaan grönlantilaisia. Tosin tässäkin on omat ongelmansa.⁸⁶

⁸² *Jyllands-Posten Søndag*, 21.6.2009, ”Grønland kan ikke undvære Danmark”.

⁸³ *Politiken*, 26.9.2009, ”»Grønland vil være selvstændigt, okay«?”.

⁸⁴ Taagholt 2016, 365.

⁸⁵ Nicol ja Everett 2021, 96.

⁸⁶ *Jyllands-Posten*, 22.6.2011, ”Stop Grønlands olieboring”.

Jyllands-Postenissa 2011 julkaistussa mielipidekirjoituksessa käsitellään skotlantilaisen öljynporausyhtiön saamaa lupaa porata Grönlannissa syvässä vedessä. Vaikka kyseinen yritys ei ole aiemmin näin tehnyt, kirjoittajan mukaan ihmisten pitäisi silti uskoa, että he voivat tehdä porauksia ilman onnettomuuksia. Hän tuo esille, että porauspaikoilla veden syvyys on jopa 2900 metriä, kun esimerkiksi BP:n porausyvyys Meksikonlahdella oli vain 1500 metriä. Ongelmallista on myös hänen mukaansa Grönlannin päätös käyttää kotimaista työvoimaa, vaikka grönlantilaisilla ei ole lainkaan kokemusta öljyntuotannosta. Hänen mukaansa tanskalaisesta näkökulmasta toiminta on katastrofaalista, varsinkin jos jotain menee pieleen. Puhdistus maksaisi hänen mukaansa moninkertaisesti verrattuna Meksikonlahteen, johon BP käytti 120 miljardia Tanskan kruunua. Se vastaa 20-kertaisesti Grönlannin vuosittaista budjettia, joka johtaisi siihen, että Tanskan pitäisi kantaa vastuu ja maksaa puhdistus.⁸⁷

Näin ollen Kuupik Kleistin väitteet porausten korkeammista standardeista eivät ainakaan aivan pidä paikkaansa esimerkkien valossa.

Toisessa mielipidekirjoituksessa Politikenissa jatketaan samalla linjalla. Kirjoittajan mukaan öljyvahinkojen torjumiseen Grönlannissa ei ole riittäviä resursseja. Hän mainitsee esimerkkinä Exxon Valdezin onnettomuuden Alaskassa 1989. Vahingon tapahduttua puhdistustyöt saatiin aloitettua vasta 24 tuntia myöhemmin, jonka seurauksena vain 10 % öljystä saatiin kerättyä pois. Arviolta 100 000–250 000 vesilintua kuoli tämän seurauksena. Katastrofin jäljet ovat hänen mukaansa vieläkin nähtävissä Alaskassa. Hän kritisoi Tanskan valtiota siitä, että sitä ei vaikuta kiinnostavan porausten mahdolliset seuraukset. Hänen mukaansa ainoa vaihtoehto on lopettaa poraukset, mikäli valtio ei pysty takaamaan niiden turvallisuutta.⁸⁸

Kuitenkin yleinen mielipide on se, että Grönlannilla on oikeus erilaisiin kaivoshankkeisiin ja öljynporaukseen. Kyselyn perusteella 21,7 % tanskalaisista on sitä mieltä, että tämä itsehallinnon tuoma oikeus oli virhe. Kuupik Kleist kommentoi tätä vielä toteamalla, että ihmisten pitäisi ymmärtää se, että tuotot kaivostoiminnasta jaetaan Tanskan ja Grönlannin välillä. Hänen mukaansa kuitenkin on vielä epävarmaa, miten kaivosyhtiöt saavat kerättyä rahoituksen toimintaansa.⁸⁹

⁸⁷ *Jyllands-Posten*, 22.6.2011, ”Stop Grønlands olieboring”.

⁸⁸ *Politiken*, 1.6.2013, ”Stop boringerne i Grønland”.

⁸⁹ *Jyllands-Posten*, 4.3.2013, ”Vi deler stadig gevinsten”.

Juuri toiminnan puutetta voidaan myös pitää syynä siihen, että Grönlannin talous on ollut melko vakaa. Se tosin nähdään myös esteenä maan kehitykselle. Vuonna 2012 julkaistussa artikkelissa Jyllands-Postenissa todetaan, että maan talous nojaa 90 % kalastukseen, joka on toiminut hyvin korkeiden hintojen vuoksi. Kuitenkin Tanskan virallisten tahojen mukaan menestys ei välttämättä ole kestävä. Grönlannin ainoana mahdollisuutena nähdään artikkelissa kaivos- ja öljyhankkeiden aloittaminen.⁹⁰

Se ei kuitenkaan ole niinkään yksinkertaista, kuten edellisessä artikkelissa Kuupik Kleist toi esille. Kaivostoiminta vaatii valtavia investointeja. Välttämättöminä investointeina nähdään muun muassa investoinnit laitoksiin ja laitteistoihin, investoinnit kaupunkeihin ja infrastruktuuriin kaivosten lähellä, sekä investoinnit logistiikkaan. Tärkeänä pidetään myös sitä, että koulutettuja grönlantilaisia työllistetään hankkeisiin. Artikkelissa taloustieteen professori Throben M. Andersen arvioi, että kaivostoiminnan mahdollistamaan omavaraisuuteen menee vielä ainakin 30–40 vuotta.⁹¹

Nämä näkökulmat ovat huomionarvoisia. Kritiikin perustuessa paljolti luonnonsuojeluun, jää se seikka huomaamatta, että Grönlanti maana haluaa laajentaa kaivostoimintaa kasvattaakseen talouttaan ja sen lisäksi omaa valtavat luonnonvarat. Myös Euroopan ja läntisen maailman ylipäätään olisi helpompi saada luonnonvarat Grönlannista kuin Kiinasta, mutta toistaiseksi tämä toimii lähinnä teorian tasolla, sillä Kiinalla on eniten osaamista harvinaisten maametallien saralla. Tulevaisuus voi kuitenkin olla jotain muuta. Siitä huolimatta riskit ovat huomattavat.

Pelkästään Grönlannin sijainti ja ilmasto tekevät maasta niin haastavan kohteen, että toistaiseksi toiminta on pysynyt vähäisenä. Mieliopidekirjoituksissa osoitettu kritiikki hyvin tuo esille sen, että vahingon sattuessa seuraukset voivat olla katastrofaaliset. Voidaan kuvitella, miten hankalaa on pelkästään saada kaivostoiminta aloitettua ja sen vaatima laitteisto paikoilleen, mutta ajateltaessa vahinkojen torjumista, saatetaan puhua vielä paljon vaikeammista haasteista, joissa ei ole täyttä varmuutta edes osittaisesta onnistumisesta, saati edes siitä, että yritykset tai Grönlanti kykenevät kantamaan vastuunsa rajallisilla resursseillaan. Jopa Tanskalle vastuu olisi mittava.

⁹⁰ *Jyllands-Posten*, 2.6.2012, ”Grønland fisker i undergrunden”.

⁹¹ *Jyllands-Posten*, 2.6.2012, ”Grønland fisker i undergrunden”.

On hyvä myös yhtäältä ottaa huomioon sosiaalinen kestävyys, josta historia on täynnä synkkiä esimerkkejä. Toisaalta voidaan myös kysyä, onko kaivoksen tuottama, jos vaikka hetkellinen työllisyys, parempi asia kuin jatkuva työttömyys? Tietysti pitkäkestoiset ja kestävät työpaikat olisivat parempi vaihtoehto, mutta miten sellaisia voisi järkevästi järjestää Grönlannin periferiaan? Kaivostoiminnan jaksottaisuus on myös ongelma.

Kaivostoiminnan välttämättömyydestä muun muassa maailman teollisuuden toiminnalle tuskin voi olla eri mieltä, vaikka itse kaivostoimintaa ja sen sivuvaikutuksia vastustaisikin. Toistaiseksi kokemukset edes onnistuneista kaivoshankkeista eivät kuitenkaan ole juuri hyödyttäneet maata, joten ensisijaisen tärkeää sellaiseen ryhdyttäessä olisi ympäristönsuojelullisten seikkojen lisäksi varmistaa maan ja sen kansalaisten saama hyöty.

2.3 Uraanikysymys

Mitä ympäristönsuojeluun ja epäsuorasti myös terveyteen ja turvallisuuteen tulee, uraanikysymys on ongelma, jota ei ole saatu ratkaistua muutamista myönnytyksistä huolimatta. Tämä vaikeuttaa myös muuta kaivostoimintaa ja etenkin siitä saatavia hyötyjä, koska uraani ei välttämättä aina ole pääasiallinen kaivostuote, vaan se tulee sivutuotteena muun kaivostoiminnan ohella. Ymmärrettävästi Grönlannissa kaivoshankkeista unelmoivat yritykset ovat usein ottaneet myös uraanin mukaan laskelmiinsa.

Pian laajempaan itsehallintoon siirtymisen jälkeen australialaisilla heräsi kiinnostus aloittaa kaivoshankkeita Grönlannissa. Tätä tukivat muun muassa arvioidut suuret uraanipitoisuudet ja harvinaisten maametallien esiintymät. Suuren kiinnostuksen kohteeksi osoittautui Kvanefjeldt⁹² niminen vuori, joka hankalista olosuhteista huolimatta nähtiin kannattavana. Kuitenkaan asia ei edennyt johtuen jo vuodesta 1988 vallinneesta nollatoleranssista koskien uraania ja muita radioaktiivisia aineita. Myös ympäristönsuojelulliset seikat nähtiin esteenä hankkeelle.⁹³

Jyllands-Postenin mielipidekirjoituksessa 2012 kirjoitetaan, että uraanihankkeet vaativat kansan tukea. Kirjoittajan mukaan, vaikka osa hankkeista olisikin toteuttamiskelpoisia, uraanin ollessa kyseessä edes sivutuotteena, on se hyvin ongelmallinen aine. Kirjoittajan

⁹² Grönlanniksi Kuannersuit.

⁹³ *Politiken*, 11.11.2009, "Minedirektør: Milliarder under Grønland".

mukaan nollatoleranssipolitiikka ei voi kadota hetkessä ilman kattavaa keskustelua. Esimerkkeinä kirjoittaja mainitsee, että Naalackersuisutissa on päädytty toteamaan, että ei ole olemassa tieteellistä dataa, joka todistaisi uraanihankkeiden riskittömyyden. Hänen mukaansa tämän vuoksi Naalackersuisutille pitää tehdä selväksi kaivamiseen liittyvät riskit. Jos nollatoleranssipolitiikka hylätään, hallitus nojaa kaivosyhtiöiden laskelmiin riskittömyydestä. Se on kuitenkin suuren paineen alla taloudellisten seikkojen vuoksi.⁹⁴

Vuonna 2013 asiasta uutisoitiin Jyllands-Postenissa toteamalla, että uraanihankkeisiin on vielä pitkä matka. Syyksi mainittiin muun muassa edellä mainittu nollatoleranssipolitiikka vuodesta 1988 lähtien. Mahdollisuutena nähdään, että Folektinget lopettaa nollatoleranssipolitiikan Grönlannin itsehallinnon niin halutessa. Muun muassa grönlantilainen Demokraatit -puolue oli tuolloin pannan nostamisen puolesta, mutta sen koalitiokumppani Inuit Ataqatigiit vastusti ehdotusta.⁹⁵

Monet kuitenkin ovat artikkelin mukaan valmiita tukemaan Grönlantia, mikäli se päättää peruuttaa nollatoleranssipolitiikan. Kuitenkin esimerkiksi punavihreä liittouma pelkäsi uraanin kaivamisen seurauksia, koska se muun muassa voi päätyä lopulta ydinohjuksiin ja arveluttavien ulkomaisten toimijoiden käsiin. Poliitikko Møller Mortensen huomautti asiaan liittyen, että monella muulla maalla on uraanihankkeita, jotka ovat turvallisia ja säädelyjä.⁹⁶

Lopulta vuonna 2016 uraaniaasiaan tuli merkittävä muutos ja nollatoleranssipolitiikka liittyen uraaniin ja muihin radioaktiivisiin aineisiin päätettiin lopettaa. Tämä päätös tehtiin lopulta Grönlannin toiveesta, mutta Tanska odotusten mukaan tuki päätöstä. Tanskan ulkoministeriö lausunnossaan totesi, että mikäli joku haluaa ostaa Grönlannin uraania, tulee se tehdä Kööpenhaminan kautta. Tämän lisäksi Tanskan tuolloinen ulkoministeri Kristian Jensen totesi, että Tanska ei varsinaisesti halua ruveta myymään uraania, mutta Grönlannin laajemman itsehallinnon tuomien oikeuksien vuoksi se on nyt mahdollista. Hänen mukaansa Tanska tulee pitämään huolen sen turvallisesta ja vastuullisesta toiminnasta. Koska Grönlannissa on demokraattisesti päätetty asiasta, Tanska tukee ja auttaa päätöksen toimeenpanoa.⁹⁷

⁹⁴ *Jyllands-Posten*, 15.6.2012, "Grønland bør sige nej til uranmine".

⁹⁵ *Jyllands-Posten*, 28.1.2013, "Grønland: Lang vej til eksport af uran".

⁹⁶ *Jyllands-Posten*, 28.1.2013, "Grønland: Lang vej til eksport af uran".

⁹⁷ *Politiken*, 3.6.2016, "Danmark bliver uraneksportør".

Grönlannin uraanihankkeessa mallia toimintaan otetaan muun muassa Kanadasta ja Australiasta. Hankkeeseen sisältyy myös osallistuminen sopimuksiin, jotka kieltävät uraanin käytön aseissa. Poliitikko Christian Juhl tässä yhteydessä totesi, että kaivostoiminta ei ole riskitöntä, sillä korkeimmillakin standardeilla toimittaessa uraania häivää, jolloin se voi päätyä paikkoihin, joihin sen ei pitäisi. Asia on saanut aikaan mielenosoituksia Grönlannissa. Myös poliitikko Aaja Chemnitz Larsen on todennut asian tiimoilta, että kansanäänestystä asiasta on ehdotettu, mutta toistaiseksi asia ole edennyt.⁹⁸

Lopulta siis Grönlannin nollatoleranssipolitiikan hylkääminen tapahtui verrattain lyhyessä ajassa. Siinä missä vielä vuonna 2013 todettiin uraanihankkeisiin olevan vielä pitkä matka, oli uraanihankkeet laillistettu jo kolmea vuotta myöhemmin. Toki on hyvä pitää mielessä, että pelkästään kaivostoiminnan laillistaminen ei suoraan tarkoita kaivostoimintaa.

Uraanikaivoshankkeisiin voi hyvin olla vielä pitkä matka, kun tarkastelee kaivostoimintaa Grönlannissa ylipäätään. Vaikka tässä luvussa käsiteltyjen artikkelien perusteella muun muassa geologiset tutkimukset ja koeporaukset ovat kyllä lisääntyneet laajempaan itsehallintoon siirtymisen jälkeen, mitään kovin konkreettista ei ole tapahtunut ja suuret kaivoshankkeet loistavat poissaolollaan.

Poliittinen puhe poliitikkojen ja sidosryhmien toimesta on toki ollut paljolti optimistista ja positiivista, mutta se on hyvin ymmärrettävää. Kaivostoiminta on Grönlannille ja sen taloudelle valtava asia. Maan pieni asukasluku, pieni talous ja huomattava riippuvuus Tanskan tuesta on selvästi asiantila, jonka ei toivota kestävän loputtomiin.

Kaivostoiminnan tuomat uudet vaihtoehdot voivat hyödyttää Grönlantia suunnattomasti, mutta samalla valtavat riskit, joita etenkin poikkeuksellisen hankalat olosuhteet aiheuttavat, tekee niistä ymmärrettävästi hyvin epävarmoja. Aikaisempien vuosikymmenien suhteellisen heikko menestys hankkeissa (ottaen huomioon luonnonvarojen valtavan määrän) antaa tässä siinä mielessä osviittaa. Muutoksena toki on huomionarvoista ulkomaisen työvoiman pääsy maahan, mutta se ei näytä tutkielmassa käytettyjen artikkelien pohjalta vaikuttaneen paljoa, ainakaan vielä.

Grönlannin tila on myös varsin vakaa, vaikka talous ei ole suuri, eikä sen kasvusta ole mitään kovin konkreettisia takeita toiveikkaita puheenvuoroja lukuun ottamatta. Myös aiemmin mainitussa artikkelissa mainitaan, että koska maa ei ole täysin riippuvainen kansainvälisistä

⁹⁸ *Politiken*, 3.6.2016, ”Danmark bliver uraneksportør”.

markkinoista, eivät sen heilahtelut myöskään näy samalla tavalla.⁹⁹ Asema on siis tietyllä tavalla melko vakaa ja turvattu. Ongelma kuitenkin on taloudellisen kehityksen puute, tai ainakin sen hitaus. Grönlannin ja sen asukkaiden tilanne tuskin tulee kokemaan merkittäviä muutoksia ennen kuin sillä on suuremmat resurssit ja kyvyt korjata asia. Tämä taas ymmärrettävästi on paljolti riippuvainen taloudesta.

⁹⁹ *Jyllands-Posten*, 2.6.2012, ”Grønland fisker i undergrunden”.

3 Grönlannin hallinto ja tulevaisuus

3.1 Keskustelu Grönlannin siirtomaahistoriasta ja asemasta

Vuonna 2014 Naalakkersuisut (Grönlannin hallinto) perusti sovintokomission käsittelemään vuoden 1953 jälkeistä uudistusjaksoa, jota pidettiin tuhoisana. Toistaiseksi Grönlanti ei ole vielä saanut virallisia anteeksipyyntöjä koskien ajanjaksoa, lukuun ottamatta osittaista anteeksipyyntöä koskien inuiittilasten siirtoja Tanskaan 50-luvulla. Raportissaan 2017 komissio totesi, että siirtomaavallan sorron seuraukset näkyvät yhä selvästi valtaosassa Grönlannin väestöä. Tanskassa taas valtaosa näkee, että maan toimet tuoda sivistys Grönlantiin olivat onnistuneita. 2010 pääministeri Lars Løkke Rasmussen totesi siirtomaavallan olevan loppuun käsitelty osa maiden jaettua historiaa.¹⁰⁰

Politikenin ja Jyllands-Postenin kirjoituksista on nähtävissä, että tämä saattaa tosiaan olla asian laita. Todellisuudessa ongelma ei aina pelkästään ole se, miten asiat nykyään nähdään, vaan mistä näkemykset johtuvat. Grönlannilla ja Tanskalla on molemmilla hyvin erilaiset kulttuurit, vaikka ne kuuluvatkin samaan valtakuntaan. Maantieteellinen etäisyys Tanskan alueiden välillä ei ainakaan helpota asiaa. Vuosi 2009 toimi selvänä käännekohtana maiden välisessä historiassa, kun Grönlanti siirtyi laajempaan itsehallintoon.

Tämän luvun kontekstiin liittyen grönlantilaisten laajentuvat mahdollisuudet päättää omista asioistaan tanskalaisten sijaan on Grönlannin modernin historian merkittävimpiä kehityskulkuja. Asiaa eivät kaikki osapuolet kuitenkaan näe näin. Itsehallintoa ja sen kykyä toimia arvostellaan, joka näkyy esimerkiksi kolonialismikeskustelussa hallinnon toimien vähättelynä koskien siirtomaahistoriaa. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii edellä mainitun Naalakkersuisutin sovintokomitean toiminnan ympärillä käyty keskustelu, sekä laajemmin lehdissä 2009–2020 välisissä kirjoituksissa ilmenevät väittelyt ja ulostulot, joita tässä luvussa käsitellään.

Søren Rud totesi Politikenissa 2018, että Tanskan ei pitäisi kieltää kompleksista historiaansa ja ottaa osaa 'pseudo-debatteihin' siitä, oliko Grönlanti siirtomaa, joka on myös useimpien

¹⁰⁰ Kočí ja Baar 2021, 194.

muiden tutkijoiden näkemys. Kommentti on vastaus kriittisesti Grönlantiin suhtautuvan historioitsija Thorkild Kjærgaardin näkemyksiin Grönlannista.¹⁰¹

Kjærgaardin mukaan Grönlantia käsitellessä sokeudutaan itsesäälliseen jälkikolonialistiseen trendiin ja rohkeuden puutteeseen kohdata ilmiselvät realiteetit. Tällä hän tarkoittaa sitä, että siirtomaakäsitetä ei tule käyttää puhuttaessa Grönlannista, koska maa on ollut myös muinaisten norjalaisten asuttama. Hänen mukaansa grönlantilaiset on aina nähty ensisijaisesti maanmiehinä, joten kolonisoinnista puhuminen ei ole perusteltua. Rud totesi tähän, että mikäli unohdetaan maan nimi, ei ole järkeä vetää yhteyksiä keskiajalle tai vuonna 1721 alkaneelle nykyiselle valtakaudelle.¹⁰²

Molemmilla keskustelijoilla on selvästi hyvin toisistaan eriävät käsitykset koskien Grönlantia. Se, että Grönlantia aikoinaan asuttivat muinaiset pohjoismaalaiset, on totta. Maan nimi, kuten Rud viittaa, tulee viikinkinimestä Grønland (Vihreä maa), sittemmin Grønland tanskalaisten mukaan. Vuodesta 1814 maa on ollut tanskalaisten hallussa. [Hans] Edege taas meni sinne ensimmäistä kertaa 1721.¹⁰³ Inuiittien taas arvioidaan tulleen maahan noin 2500eaa.¹⁰⁴ Muinaiset norjalaiset asettuivat maahan vuonna 985. Asutus kesti 1400-luvulle asti.¹⁰⁵ Näin voidaan kyllä sanoa, että myös muinaiset norjalaiset asuivat maassa, tosin he tulivat sinne paljon myöhemmin.

Ilmeistä kuitenkin keskustelussa on se, että Rud painottaa myös useimpien muiden tutkijoiden näkemystä. Kjærgaard sen sijaan pyrkii sanomisillaan ikään kuin sumentamaan käsitystä tuomalla täysin vastakkaisen argumentin, jolla yrittää perustella Tanskan toimia ja yhteenkuuluvuutta, vaikka asian laita ei selvästi näin ole. Tämä osin tukee Kočí ja Baarin artikkelissa esitettyä näkemystä, jossa valtaosa tanskalaisista hyväksyy Tanskan toimet Grönlannin modernissa historiassa.¹⁰⁶

Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun Kjærgaard kommentoi Grönlannin siirtomaahistoriaa herättäen keskustelua sanomisillaan.

¹⁰¹ *Politiken*, 19.4.2018, “Jo, naturligvis var Grønland en dansk koloni”.

¹⁰² *Politiken*, 19.4.2018, “Jo, naturligvis var Grønland en dansk koloni”.

¹⁰³ Kočí ja Baar 2021, 189, 192.

¹⁰⁴ “The prehistory of Greenland”. Tanskan kansallismuseon verkkosivut.

<<https://natmus.dk/organisation/forskning-og-kulturarv/nyere-tid-og-verdens-kulturer/etnografisk-samling/arktisk-forskning/prehistory-of-greenland/>> [luettu 24.6.2025].

¹⁰⁵ Jackson et al. 2018, 667; Simpson et al. 2011, 315.

¹⁰⁶ Kočí ja Baar 2021, 194.

Vuonna 2015 Kjærgaard totesi Jyllands-Postenin mielipidekirjoituksessaan ”Kolonitiden er et historisk falsum”, että Tanskan ei tarvitse pyytää anteeksi mitään. Hän totesi myös, että ”mitä ikinä siirtomaa tarkoittaakaan, sillä ei ole mitään tekemistä Grönlannin kanssa”. Kjærgaardin mukaan muinaiset norjalaiset hyväksyivät alusta asti inuiitit ja heidän kielensä, eikä Tanskan anteeksipyyntöillä ja katumuksella ole mitään merkitystä.¹⁰⁷

Kjærgaardin mukaan Grönlannin kutsuminen siirtomaaksi on verrattavissa siihen, että Länsi-Jyllannissa asuneet saksalaiset perunafarmarit olisivat asuneet siirtomaassa. Hän tukee väitettään vielä mainitsemalla, että Grönlannin hallituksen nimi oli Grönlannin siirtomaiden hallinto (Styrelsen af Kolonierne i Grønland) eikä Siirtomaa Grönlannin hallinto (Styrelsen af Kolonien Grønland). Hän myös mainitsee, että [Hans] Egeden¹⁰⁸ mukaan grönlantilaiset eivät vihaa tai alista toisiaan, eivätkä halua valtaa tai dominanssia tosiinsa. Ainoa mitä heillä ei ollut, oli tieto Jumalasta ja Jeesuksesta. Hän toteaa grönlantilaisten aina olleen maanmiehiä.¹⁰⁹

Tutkija Astrid Nonbo Andersen vastasi Kjærgaardin kirjoitukseen siirtomaan hankalasta käsitehistoriallisesta selityksestä, että siirtomaa on useimmiten merentakainen alue, jota hallitsee toinen valtio, ja myös, että Länsi-Jyllannissa saatiin perustuslaillinen äänioikeus 1849, toisin kuin Grönlannissa.¹¹⁰

YK:n julistuksen 1960 perusteella Grönlanti nähtiin siirtomaana, vaikka siihen viitattiin ei-suvereenina alueena. Syitä hänen mukaansa olivat seuraavat: 1. Tanska teki lainsäädännön Grönlannin puolesta. 2. Tanskan perustuslaki ei koskenut Grönlantia. 3. grönlantilaisten oli Tanskan kansalaisuus, mutta heitä hallittiin Grönlantia koskevan lain eikä Tanskan perustuslain pohjalta. Myös YK:n perustelu siirtomaalle koskee hallintatapaa, eikä niinkään siirtomaaisäntien brutaaliutta. Esimerkiksi Intiassa käytettiin suoria ja epäsuoria hallintatapoja maan politiikassa brittien toimesta, eikä kukaan kiistä, etteikö maa olisi ollut siirtomaa.¹¹¹

Nonbo lisää vielä, että ennen vuotta 1954 grönlantilaiset saivat nauttia Tanskan kansalaisoikeuksista vain asuessaan Tanskassa. Tätä voi verrata esimerkiksi Yhdysvaltojen Neitsytsaarten asukkaisiin, jotka ovat kansalaisia, mutta voivat äänestää vain asuessaan

¹⁰⁷ *Jyllands-Posten*, 11.2.2015, ”Kolonitiden er et historisk falsum”.

¹⁰⁸ Hans Egede oli norjalainen lähetyssaarnaaja Grönlannissa, joka mm. perusti Nuukin.

¹⁰⁹ *Jyllands-Posten*, 11.2.2015, ”Kolonitiden er et historisk falsum”.

¹¹⁰ *Jyllands-Posten*, 25.6.2015, ”Grønland var en koloni”.

¹¹¹ *Jyllands-Posten*, 25.6.2015, ”Grønland var en koloni”.

jossain maan osavaltioista. Näin ollen hänen mukaansa Kjærgaard on väärässä sanoessaan, ettei Grönlanti ei ollut siirtomaa.¹¹²

Tässä molemmissa tapauksissa provokatiivinen argumentointi sai asialliset ja informatiiviset vastaukset, jotka selvensivät faktoja. Nämä kirjoitukset sattuivat Naalakkersuisutin sovintokomission toiminnan aikoihin, mihin Kjærgaard oletettavasti viittaa todetessaan, ettei tanskalaisten tarvitse pyytää anteeksi mitään. Vastausten valossa asia ei ehkä ole niin yksinkertainen kuin hän sen näkee (ja mahdollisesti myös monet muut), koska ensinnäkin kirjoitus julkaistiin varteenotettavassa sanomalehdessä ja toiseksi sen perusteella, että valtaosa tanskalaisista näkee valtion historialliset toimet oikeutettuina.

Huomattavaa toki on, että Grönlanti ei lähtökohtaisesti ollut samalla viivalla entuudestaan suvereenin Intian kanssa, vaikka molempien silloisissa tilanteissa olikin löydettävissä vertailukelpoisia kohtia. Se ei kuitenkaan syö pohjaa argumentilta maiden siirtomaahistoriasta, koska Tanskan toimet Grönlannissa on yleisesti tunnustettu siirtomaavaltana.

Kirjailija Kim Leine ja psykoterapeutti Henriette Berethelsen mielipidekirjoituksessaan haastavat vahvasti maanmiesargumenttia toteamalla grönlantilaisten kohtaavan Tanskassa systemaattista rasismia. Heidän mukaansa suurin osa Tanskassa elävistä arviolta 16–25 tuhannesta grönlantilaisesta elää normaalia elämää. Heistä valtaosa ei kärsi alkoholismista, kodittomuudesta tai muista sosiaalisista ongelmista. He ovat usein hengellisiä ja kirkko on heille tärkeä paikka myös muun muassa sosiaaliin kokoontumisiin. Koko maassa on kuitenkin vain yksi heitä grönlanniksi palveleva pappi, vaikka suurin osa kuuluu kirkkoon ja maksaa kirkollisveroa.¹¹³

Arviolta Tanskassa asuvista grönlantilaisista noin 700–900 oli vuonna 2015 haavoittuvassa asemassa johtuen muun muassa alkoholismista, työttömyydestä ja mielenterveysongelmista. Suurin osa grönlantilaisista kokee rasismia, ennakkoluuloja, leimautumista ja syrjintää. Heillä ei myöskään ole erillistä paikkaa, josta hakea apua omalla kielellään, koska he ovat tanskalaisia. Kirjoittajien mukaan he kokevat itsensä ulkopuolisiksi. Ongelma tanskalaisuudessa on se, että koska he eivät ole maahanmuuttajia tai pakolaisia, ei heille ole kohdistettu samalla tavalla apua. Grönlantilaiset ovat kielellisesti lähempänä

¹¹² *Jyllands-Posten*, 25.6.2015, “Grønland var en koloni”.

¹¹³ *Jyllands-Posten*, 26.5.2015, “Det er blevet koldere at være grønlander”.

maahanmuuttajia, joten tanskalaisten jo valmiiksi vaikeaselkoisten palveluiden käyttö on heille usein hankalaa. Jos grönlantilaiset taas saisivat vähemmistöstatuksen, auttaisi tämä heitä pääsemään paremmin palveluiden piiriin.¹¹⁴

Sosiaalivirastolla on Grönlanti-strategia niminen projekti, jonka tarkoituksena on mahdollistaa parempi inklusio kohderyhmälle siinä mukana oleville alueille, ja pitkällä aikavälillä vähentää grönlantilaisten sosiaalista syrjäytyneisyyttä Tanskassa. Tämä on kirjoittajien mukaan loukannut useita grönlantilaisia, koska sen perusteella heidän yhteisönsä nähdään sosiaalisena ongelmana. Tätä voi heidän mukaansa kutsua ”järjestelmän rasismiksi”: mitä jos tehtäisiin esimerkiksi Ruotsi-strategia, somali-strategia tai arabi-strategia?¹¹⁵

Toisaalta vastaperustettu sovittelukomitea on provosoinut tanskalaisia, jotka kokevat, että heidät pakotetaan pyytämään anteeksi. Lehdistön paasaaminen aiheesta on saanut ihmiset tuntemaan, että hekin voivat valittaa aiheesta. Monet Tanskassa asuvat grönlantilaiset siksi kokevat, että heihin kohdistuva vihamielisyys on julkisen keskustelun takia kasvussa.¹¹⁶

Leinen ja Berethelsenin kirjoitus myös tukee vahvasti toisenlaista totuutta maanmiehisyydestä. Rasistinen kohtelu, ennakkoluulot ja toisen luokan kansalaisena kohtelemisen vedotessa yhdenvertaisuuteen eivät kuulosta grönlantilaisten näkökulmasta kovinkaan tasapuoliselta kohtelulta. Kommentti myös viittaa lehdistön vastuuseen, koska Tanskassa asuvat grönlantilaiset ovat sovittelukomitean julkisen käsittelyn jälkeen kokeneet aikaisempaa enemmän rasistista kohtelua. Kirjoituksessa tulee myös esille järjestelmän jähmeys ja kyvyttömyys palvella kaikkia maan kansalaisia, koska palvelujen saavutettavuus ei ole kaikille tasapuolinen. Mitä tulee Grönlannin itsehallintoon, on tässä nähtävissä sekä vähättelyä, että hermostumista sitä kohtaan, että grönlantilaiset saavat äänensä kuuluviin aikaisempaa paremmin.

Kriittisiä Grönlantikantoja maan siirtomaahistoriaa ja nykyistä politiikkaa koskien tulee myös Folketingetistä, Tanskan kansankäräjiltä. Tanskan kansanpuolueen ja sittemmin Tanskademokraattien kansanedustaja Søren Espersen on esittänyt kritiikkiä kovin sanoin, ollen samoilla linjoilla Thorkild Kjærgaardin kanssa. Hän on muun muassa todennut, että Grönlannin laajempi itsehallinto on suurin virhe Tanskan historiassa useassa puheessaan.¹¹⁷

¹¹⁴ *Jyllands-Posten*, 26.5.2015, ”Det er blevet koldere at være grønlander”.

¹¹⁵ *Jyllands-Posten*, 26.5.2015, ”Det er blevet koldere at være grønlander”.

¹¹⁶ *Jyllands-Posten*, 26.5.2015, ”Det er blevet koldere at være grønlander”.

¹¹⁷ *Politiken*, 7.5.2009, ”Når Grønland bliver voksent”.

Hänen mukaansa myös myöhemmässä lausunnossaan Grönlannin itsehallinto pitäisi lopettaa, koska maan yhteiskunnassa ja politiikassa on ongelmia.¹¹⁸ Espersen on myös todennut, että ei aio ikinä äänestää Grönlannin itsenäistymisen puolesta. Huomionarvoista on, että hän artikkelin kirjoitushetkellä toimi Folketingetin Grönlanti-tiedottajana.¹¹⁹

Näitä lausuntoja arvioidessa on hyvä ottaa huomioon, että Tanskan kansanpuolue sekä Tanskademokraatit ovat äärioikeistolaisia populistipuolueita.¹²⁰

Julia Rademacher vastasi Espersenin toteamukseen itsehallinnosta virheenä, että tanskalaisten on totuttava siihen, että grönlantilaiset virallisesti tunnustetaan tasavertaisiksi. Laajempi itsehallinto myös hänen mukaansa mahdollistaa paremman taloudellisen kehityksen maalle.¹²¹

Hänen mukaansa tanskalaisten on luovuttava kuvitelmastaan 'eskimoista'¹²², jotka melovat kajakeillaan, kalastavat ja pyytävät hylkeitä, ja joita pidetään Tanskan omaisuutena.¹²³ Tämä lainaus kaiketi pyrkii kuvaamaan tanskalaisten vanhentuneita käsityksiä grönlantilaisia kohtaan myös provokatiivisella kielenkäytöllään. Grönlantilaisista inuiiteista puhuminen eskimoina oli kuitenkin sopimatonta jo artikkelin kirjoitushetkellä vuonna 2009. Jo vuonna 1977 Inuiittinen maailmanlaajuinen neuvosto totesi termin olevan sopimaton ja kehotti käyttämään sanaa inuiitti, vaikkakin kyseinen sana vieläkin on käytössä tietyillä ryhmillä Alaskassa ja Siperiassa, jotka eivät identifioitu inuiiteiksi.¹²⁴

Rademacher painottaa, että tulevaisuudessa on ensisijaisen tärkeää löytää grönlantilaisia ratkaisuja grönlantilaisiin ongelmiin, sen sijaan, että käytettäisiin tanskalaisia ratkaisuja grönlantilaisiin ongelmiin. Hänen mukaansa Tanskan kansanpuolue tekee toteamuksellaan itsehallinnosta Tanskan suurimpana virheenä itse Tanskan historian suurimman virheen.¹²⁵

Grönlantilaisen poliitikon Randi Vestgaard Evaldsenin mukaan ei ole tavatonta, että Grönlannin kaltaiset maat, jotka ovat riippuvaisia taloudellisesti muista maista, haluavat olla omavaraisia. Hän myös toteaa, että jotkut ovat riittävän realistisia myöntääkseen, että

¹¹⁸ *Politiken*, 6.1.2018, "Stop snakken om at suspendere selvstyret".

¹¹⁹ *Jyllands-Posten*, 18.2.2014, "Drømmen om selvstændighed".

¹²⁰ "Populism and the Growth of the Radical Right in the Nordic Countries", Aarhusin yliopiston Nordics.info verkkosivut. <<https://nordics.info/show/artikel/populism-and-the-growth-of-the-radical-right-in-the-nordic-countries>> [luettu 28.6.2025].

¹²¹ *Politiken*, 7.5.2009, "Når Grønland bliver voksent".

¹²² Suora lainaus tekstistä.

¹²³ Julia Rademacher, *Politiken*, 7.5.2009, "Når Grønland bliver voksent".

¹²⁴ "History of the 'Eskimo' Term", EBSCO:n verkkosivut. <<https://www.ebsco.com/research-starters/history/history-eskimo-term#full-article>>. [luettu 14.1.2026].

¹²⁵ *Politiken*, 7.5.2009, "Når Grønland bliver voksent".

Grönlanti tarvitsee vielä Tanskaa ja sen taloudellista tukea. Hän toteaa Espersenin vastustukseen olla äänestämättä ikinä Grönlannin itsenäistymisen puolesta, että hänen täytyy nähdä jotain voimakasta ja positiivista maassa, kuten sen luonnonvarat, yhteisen historian lisäksi.¹²⁶

Evaldsen toteaa grönlantilaisten olevan varmoja, siitä että he saavat itsenäisyyden, ja se tulee tapahtumaan halusi Søren Espersen sitä tai ei. Tämän perään hän totesi: ”Olemme kuitenkin tarpeeksi realisteja ymmärtääksemme, että Tanskasta ei ole mahdollista irrottautua lähitulevaisuudessa”. Hänen mukaansa Tanskan ja Grönlannin tulee välttää kiistoja ja tehdä yhteistyötä asian edistämiseksi. ”Näen sen luonnollisena prosessina, että Grönlanti ja Färsaaret voivat olla itsenäisiä maita tulevaisuudessa”.¹²⁷

Grönlantilainen poliitikko Asii Chemnitz Narup kysyi koskien Espersenin halua lopettaa itsehallinto, että pitäisikö myös tanskalaisten omien ongelmien johtaa demokratian rajoittamiseen ja keskushallintoon? Hän myös ihmetteli, että kuka voisi luulla, että asiat paranisivat palaamalla kehityksessä taaksepäin. Narup totesi Espersenin hypänneen typerästi Kjærgaardin kelkkaan kirjoituksissaan.¹²⁸

Huomionarvoista kaikissa näissä vastineissa Espersenin kommenteille voidaan huomata selvä ero oikeistopopulistisen retoriikan ja harkitumman lähestymistavan välillä muissa puolueissa ja toimijoissa. Espersenin ulostulojen provokatiivinen sisältö luultavasti pyrkii perinteiseen tapaan ”herättämään keskustelua”, mutta sen voi lukea vähättelyksi ja provosoinniksi. Samaan tapaan kuin aiemmissakin luvuissa käsitellyissä artikkeleissa toistuu teema, jossa halu hallita Grönlantia ja näkemys sen kyvyttömyydestä päättää itse omista asioistaan verhotaan huolehtimiseksi ja hyväntekeväisyydeksi, tai tässä tapauksessa myös suoranaisiksi solvauksiksi, kuten kommentti itsehallinnon lopettamisesta ja aikeista äänestää vastaan maan itsenäistymisen suhteen, mikäli se joskus tulee ajankohtaiseksi.

Tämänkaltainen puhe maasta, joka on itsehallintoinen ja pitkälti myös kykenevä päättämään omista asioistaan, on väheksyvää ja alatyylisiä, istuen hyvin myös Kjærgaardin näkemyksiin siitä, että ei ole mitään anteeksipyydettävää. Jälkikoloniaalisesta viitekehyksestä katsottuna kyseessä on siis melko perinteinen diskurssi, koska ”yksikään kielellinen ilmaisu ei ole

¹²⁶ *Jyllands-Posten*, 18.2.2014, ”Drømmen om selvstændighed”.

¹²⁷ *Jyllands-Posten*, 18.2.2014, ”Drømmen om selvstændighed”.

¹²⁸ *Politiken*, 6.1.2018, ”Stop snakken om at suspendere selvstyret”.

merkityksetön tai viaton”.¹²⁹ Entisen siirtomaan ja sitä hallinneen, toki tässä tapauksessa yhä paljolti hallitsevan, maan välillä nähdään merkittävä ero. Grönlannin hallituksen ja kansan kerta toisensa jälkeen pitää perustella olemassaoloaan ja toimintansa oikeutuksia, vaikka maan asema on kansainvälisesti ja perustuslaillisesti tunnustettu. Sen vuoksi argumentit maan itsenäisyyden julistamisen estämisestä ja nykyisten oikeuksien poistamisesta ovat erityisen haitallisia.

3.2 Grönlannin lainsäädäntö ja itsehallinnon tulevaisuus

Grönlannin siirtyminen laajempaan itsehallintoon ei ollut aivan kitkaton prosessi. Jo uuden hallinnon ensimmäisinä hetkinä alkoi jälleen nostaa päätään itsenäisyysnarratiivi, jossa Grönlannin itsehallinto nähtiin vain askeleena kohti itsenäisyyttä. Uusi itsehallintolaki todella mahdollistaa maan itsenäistymisen niin halutessaan, mutta ei vielä vuonna 2009, eikä tosin vielä aivan nykypäivänäkään ole Grönlannin itsenäisyys realistinen asia. Itsehallintolaki siitä huolimatta on onnistunut tuottamaan monenlaista keskustelua maan tulevaisuutta koskien, kuten Espersenin kommentit vuonna 2009 siitä, että itsehallinnon antaminen Grönlannille oli suurin virhe Tanskan historiassa.¹³⁰

Pian laajempaan itsehallintoon siirtymisen jälkeen Aalborgin yliopiston valtiotieteen professori Gorm Winther totesi, ettei Grönlanti pärjää ilman tanskaa. Hän ei uskonut, että itsehallinto voisi rahoittaa tarvittavaa infrastruktuuria perustaakseen muun muassa öljy- ja mineraalituotantoa. Wintherin mukaan itsehallinto tarkoittaa emotionaalisesti sitä, että Grönlanti tunnustetaan kansana. Ilman öljyä kuitenkaan maa ei voi hänen mukaansa itsenäistyä. Hän arvioi, että menee ainakin 30–40 vuotta ennen kuin voidaan edes puhua itsenäistymisestä.¹³¹

Pia Vedel Ankersen Grönlannin yliopistosta niin ikään arvioi, että menee ainakin 40–50 vuotta, ennen kuin alhaisempi elintaso hyväksytään. Grönlanti on hänen mukaansa syvästi taloudellisesti riippuvainen Tanskasta. Vaikka grönlantilaiset onnistuisivat pumppaamaan öljyä 25 vuoden sisällä riittävästi korvatakseen Tanskan taloudellisen tuen, vaatisi itsenäistyminen yhteiskunnan uudelleenorganisointia. Julkinen sektori oli Ankersenin mukaan

¹²⁹ Lahti 2022, 168.

¹³⁰ *Politiken*, 7.5.2009, ”Når Grønland bliver voksent”.

¹³¹ *Jylland-Posten Søndag*, 21.6.2009 “Grønland kan ikke undvære Danmark”.

aivan liian suuri ja talous aivan liian haavoittuvainen, koska suurin osa rahasta tulee kalastuksesta.¹³²

2009 Grönlannin bruttokansantuote oli 14 miljardia Tanskan kruunua ja Tanskan tuki 3,4 miljardia kruunua, huomautti Ankersen. Vielä ei hänen mukaansa ole puhuttakaan raideyhteyksistä Nuukin ja Illulissatin välillä turismin ja talouden kehittämiseksi. Nyt vasta keskustellaan, onko mahdollista jatkaa tukea kaikille asutuskeskuksille. Ankersen lisäsi vielä, että Grönlannin pitää alkaa tuottamaan jotain, eikä vain odottaa öljyn ilmestymistä. Todennäköisenä Ankersen ei pidä, että Grönlanti jonain päivänä kieltäisi Tanskan ja liittyisi Euroopan unioniin tai osaksi Yhdysvaltoja.¹³³

Muutamaa vuotta myöhemmin vuonna 2011 Inatsisarut (Grönlannin parlamentti) päätti, että Naalackersuisutin pitäisi aloittaa valmistelutyö Grönlannin perustuslaille. Valmistelu kuitenkin päättyi vuoden 2013 äänestyksiin. Mielenkiintoa perustuslaille oli jo vuonna 2007, kun hallituksen puhemies Hans Enoksen ilmoitti Grönlannin tarvitsevan perustuslain Siumutin (Grönlannin sosiaalidemokraattinen puolue) 30. vuosipäivänä Qaqortoqissa.¹³⁴ Hallituksen päätös alkaa suunnitella Grönlannille omaa perustuslakia herätti heti tultuaan julkisuuteen kiivasta keskustelua siitä, voiko ja saako Grönlannilla olla oma Tanskasta erillinen perustuslaki. Esille nousi perinteisesti maan itsenäistyminen ja kirjoittajien näkemykset siitä, miten maata kuuluisi johtaa.

Tutkija Jeppe Strandsbjerg kirjoitti mielipidekirjoituksessaan, että Tanskan kansanpuolue ja muut ovat kriittisiä sen suhteen, että Grönlannilla olisi sekä oma että tanskalainen perustuslaki. Hän totesi, että Tanskassa ylenkatsotaan Grönlannin tarvetta luoda yhteys identiteetin, oikeuksien ja tulevaisuuden välille. Maa on tunnustettu Tanskan ja kansainvälisen yhteisön edessä ja on valtioon rinnastettava toimija, joka pyrkii aktiivisesti parantamaan asemaansa kansainvälisillä areenoilla. Kuitenkin, koska YK:n julistukset tukevat vähemmistössä olevia alkuperäiskansoja, Grönlannin kohdalla asiassa on ristiriita, koska sen asukkaat muodostavat enemmistön. Näin ollen Strandsbjergin mukaan inuiitit eivät ole haavoittuvassa asemassa oleva vähemmistö vaan enemmistö.¹³⁵

¹³² *Jylland-Posten Søndag*, 21.6.2009 “Grønland kan ikke undvære Danmark”.

¹³³ *Jylland-Posten Søndag*, 21.6.2009 “Grønland kan ikke undvære Danmark”.

¹³⁴ “Nye krav om grønlandsk grundlov” *Sermitsiaq*, 3.5.2015. <<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/nye-krav-om-gronlandsk-grundlov/372577>> [luettu 29.6.2025].

¹³⁵ *Politiken*, 28.9.2011, “Grundlov. Skal Grønland nu være en stat?”.

Grönlannin ottaessa haltuunsa uusia alueita, on fokus ollut taloudessa ja sen kehityksessä, kuten kaivostoiminnassa ja investointien houkuttelemisessa. Strandsbjerg tulkitsee YK:n julistusta alkuperäiskansoista siten, että Grönlannissa ei voi omistaa maata yksityisesti. Siellä voi saada maata haltuunsa, mutta yleinen käsitys hänen mukaansa on, että maa on silti lopulta yhteisomaisuutta. Hän kysyy, miten tässä tilanteessa voidaan antaa maa ulkomaisen yrityksen omaisuudeksi?¹³⁶

Strandsbjerg toteaa, että Grönlanti selvästi haluaa mukaan kaivostoimintaan perustuvaan monikansalliseen yritystoimintaan, koska maan itsehallinto ei ole implementoinut YK:n alkuperäiskansojen julistusta. Hänen mukaansa on ongelmallista, että asiasta ei keskustella Grönlannin politiikassa erityisemmin, ja Tanskassa ei ollenkaan. Miten siis Grönlanti voi ylläpitää identiteettiään alkuperäiskansana samalla etsien kansainvälistä tunnustusta?¹³⁷

Grönlantilainen poliitikko Kuupik Kleist vastasi kirjoitukseen, että Strandsbjerg on väärinymmärtänyt mitä tarkoittaa alkuperäiskansa. Suurin ongelma etenkin on se, että sekoittaa alkuperäiskansat vähemmistöihin. Vaikka usein kyse alkuperäiskansoista puhuttaessa on vähemmistöistä, se ei ole olennainen seikka. Hänen mukaansa esimerkiksi Fidzillä, Boliviassa ja Guatemalassa enemmistö väestöstä kuuluu alkuperäiskansaan. Hän lainaa lisäksi YK:n alkuperäiskansojen työryhmän Erica Irene Daesia: ”Alkuperäiskansojen ja muiden kansojen välillä ei ole eroja, paitsi että alkuperäiskansat eivät ole saaneet mahdollisuutta harjoittaa itsemääräämisoikeutta”.¹³⁸

Kleist toteaa, että YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista tuli samaan aikaan kuin Grönlannin ja Tanskan neuvottelut pidettiin itsehallinnosta. Olennaista oli, että molemmat prosessit ottivat vaikutteita toisistaan. Siten Grönlannin itsehallintojulistus on todiste Tanskan ja Grönlannin YK-julistuksen implementoinnista.¹³⁹

Hänen mukaansa muissa maissa luonnonvarat kuuluvat valtiolle, eikä Grönlanti ole poikkeus tästä. Grönlannilla on tämän vuoksi demokraattinen oikeus käyttää niitä.¹⁴⁰

¹³⁶ *Politiken*, 28.9.2011, ”Grundlov. Skal Grønland nu være en stat?”.

¹³⁷ *Politiken*, 28.9.2011, ”Grundlov. Skal Grønland nu være en stat?”.

¹³⁸ *Politiken*, 9.10.2011, ”Grundlovsdebat i Grønland handler ikke særlig meget om Danmark”.

¹³⁹ *Politiken*, 9.10.2011, ”Grundlovsdebat i Grønland handler ikke særlig meget om Danmark”.

¹⁴⁰ *Politiken*, 9.10.2011, ”Grundlovsdebat i Grønland handler ikke særlig meget om Danmark”.

Kleistin mukaan on kieltämättä tärkeää keskustella normeista, velvollisuuksista ja oikeuksista grönlantilaisessa yhteiskunnassa.¹⁴¹

Tämä keskustelu oli siinä mielessä mielenkiintoinen, että se kuvastaa sitä, että edes aihetta kommentoivat tutkijat eivät välttämättä käsitä Grönlannin lainsäädäntöä ja oikeuksia. Tämä tosin tapahtui vuonna 2011, jolloin Grönlannin uudistettu itsehallinto oli ollut toiminnassa vasta kaksi vuotta.

Strandsbjerg kuitenkin oli siinä mielessä oikeilla jäljillä, että Tanskassa ylenkatsotaan Grönlantia ja sen oikeuksia. Luottamuksen puute on aiemminkin saanut Tanskan keskeyttämään Grönlannin päätöksiä muun muassa vedoten turvallisuuteen.¹⁴²

Samana suuntaisesti ajattelee myös kansanedustaja Flemming Mortensen. Hän totesi, että Grönlannin perustuslaki vaikuttaa Grönlantiin negatiivisesti, koska jotkut parlamentin jäsenet kääntävät laajamittaisen lainsäädännön sisäiseksi politiikaksi ja haluavat jatkaa isovelisuhdetta Grönlantiin. Grönlannin asiat ovat nyt ulkopoliittikkaa, eikä Folketinget enää ole vastuussa niistä lainsäädännöllisesti. Hänen mukaansa ”Grönlanti on poissa lopullisesti”.¹⁴³

Hieman sovitteluvammasta näkökulmasta asiasta antaa Nauja Lyngø, joka ylläpitää foorumia, jossa kansalaiset voivat keskustella kansainyhteisöstä. Hänen mukaansa hallinnon itsenäisyysideat eivät ole suurimman osan väestöstä kannattamia. On Lyngøen mukaan ensisijaisen tärkeää, että kansalaiset ymmärtävät mitä kansainyhteisö tarkoittaa. Hän uskoo, että Grönlannin, Färsaarien ja Tanskan yhteistyön pitäisi säilyä myös tulevaisuudessa, koska se voi toimia hyvänä pohjana uudelle hedelmälliselle ja tasa-arvoiselle politiikalle.¹⁴⁴

Lyngøen mukaan laajemman itsehallinnon perustamisen jälkeen tanskalaiset ovat olleet varovaisia suhtautumisessaan Grönlantiin. Hänen mukaansa monikulttuurisuus pitäisi nähdä rikkautena ja uusina mahdollisuuksina, koska asiantuntemus arktisella alueella yhdessä on paljon suurempi. Hänen mukaansa Tanska on ollut liian passiivinen Grönlannin ja Färsaarien kehityskulkujen suhteen, joka on sekavaa ja vastuutonta. Häntä huolestuttaa Grönlannissakin

¹⁴¹ *Politiken*, 9.10.2011, ”Grundlovsdebat i Grønland handler ikke særlig meget om Danmark”.

¹⁴² Lindroth, Sinevaara-Niskanen 2022, 65.

¹⁴³ *Jyllands-Posten*, 1.2.2013, ”Dansk eller ikke-dansk”.

¹⁴⁴ *Jyllands-Posten*, 2.10.2014, ”Grønland skal styrke rigsfællesskabet”.

kasvussa oleva nationalismi, koska ainakin Kiina ja Venäjä olisivat luultavasti iloisia, jos Grönlanti ja Färsaaret eroaisivat Tanskasta.¹⁴⁵

¹⁴⁵ *Jyllands-Posten*, 2.10.2014, ”Grønland skal styrke rigsfællesskabet”.

4 Grönlannin turvallisuuskysymykset ja ulkopoliittikka

Grönlannin turvallisuuskysymykset ovat tutkimusaineistossani paikoin samansuuntaisia kuin kysymykset luonnonvarojen käyttämisestä. Yhtäläisyyksiä yhä edelleen näkyy myös edelliseen julkista keskustelua käsitelleeseen lukuun 3, etenkin koskien huolta Grönlantia kohtaan. Mitä tulee kuitenkin Grönlannin turvallisuuteen, se ei ole Grönlannin itsensä vastuulla, vaan Tanskan ja samalla myös Naton.

Tämän luvun artikkeleita käsitellessä pyöri keskustelu pääasiassa Kiinan ja Venäjän aiheuttamassa uhatta, Pituffikin tukikohdassa ja suhteessa Yhdysvaltoihin, aina Trumpin ostoaikeisiin asti.

Grönlanti ei tällä hetkellä itsehallintolainsäädäntönsä puitteissa kykene juurikaan vaikuttamaan omaan turvallisuuteensa, ainakaan sotilaallisessa mielessä. Myös maan ulkopoliittikka on suurelta osin Tanskan vastuulla, joka luo kitkaa maiden välille käsitellyssä lehtiaineistossa.

4.1 Grönlannin ulkopoliittiset ja turvallisuuteen liittyvät mahdollisuudet ja ongelmat

Laajempaan itsehallintoon siirtymisen jälkeen Grönlanti on monella eri julistuksen mahdollistamalla osa-alueella alkanut kokeilemaan mahdollisuuksiaan vaikuttaa omiin asioihinsa. Siinä missä esimerkiksi koskien luonnonvarojensa hyötykäyttöä Grönlanti ei ole saavuttanut tarkastelujaksolla mitään kovin konkreettista, lukuun ottamatta myönnytyksiä esimerkiksi geologisiin tutkimuksiin ja mahdollisuuksien avaamiseen uraanin suhteen, ei menestys eroa juurikaan siitä, mitä tulee maan turvallisuuteen ja ulkopoliittikkaan. Erona jälkimmäisessä tosin on se, että Grönlannin turvallisuus ja ulkopoliittikka ovat jo maan itsehallintolainsäädännön mukaisesti Tanskan vastuulla olevia asioita. Kuitenkin laissa mainitaan mahdollisuus vaikuttaa ulkopoliitikassa sitä itseään koskeviin asioihin ja sopimuksiin.¹⁴⁶

¹⁴⁶ Laki no. 473, 12.6.2009.

Juuri mahdollisuuttaan vaikuttaa itseään koskeviin ulkopoliittisiin ja turvallisuuteen liittyviin asioihin vedoten Grönlanti päätti vuonna 2013 käyttää budjetistaan 2,5 miljoonaa Tanskan kruunua siihen, että voisi lähettää edustajan Washingtoniin Yhdysvaltoihin. Tämä kuitenkin nähtiin rajojen koetteluna, koska ulkopoliittikka on valtiollinen tehtävä.¹⁴⁷

Haastatellut akateemikot näkivät asian myös muuna kuin vain rajojen koetteluna.

Historioitsija Lars Sørensenin mukaan Grönlannin toiminta oli osoitus siitä, että maa ei täysin hyväksy nykyistä toimintatapaa. Taas Professori Finn Larsenin mukaan tämä voidaan nähdä osoituksena siitä, että kun kansainvälinen kiinnostus arktista aluetta kohtaan kasvaa, Grönlanti haluaa myös mukaan Naton ja kansainvälisen puolustusyhteistyön toimintaan. Entinen ulkoministeri Per Stig Møller taas näkee toiminnan vain itsehallinnon rajojen testaamisena. Ainoana Grönlannin edustajana kommentoimaan saatu Adam Worm totesi, että kyse ei ole vain kaupan edistämisestä, vaan myös ulkopoliittisista pyrkimyksistä.¹⁴⁸

Grönlannin halu saada enemmän vaikutusvaltaa koskien ulkopoliittikkaansa ja turvallisuusasioitaan on ymmärrettävää. Mikäli Grönlannin ulkopoliittikkaa ohjataan pääasiassa Tanskasta, on Tanskan ulkopoliittikka Grönlannin ulkopoliittikkaa, joka saattaa olla vaikea asia maan identiteetille, varsinkin kun Tanska tekee asioita, joista ei olla yhtä mieltä, eikä välttämättä edes tiedota niistä.

Tämä asia nousi esille vuonna 2014 Grönlannin ja Färsaarten huomautuksena asiasta. Maiden mukaan Tanskan liittyessä mukaan sotaan, liittyvät myös Grönlanti ja Färsaaret siihen samalla. Maiden edustajien mukaan heitä ei oteta lainkaan huomioon tällaisessa päätöksenteossa. Siinä missä Grönlannilla on jo historiaa asian protestoinnissa, liittyi myös Färsaaret siihen mukaan vuonna 2014. Tutkija Michael Bössin mukaan, vaikka Tanskalla ei varsinaisesti ole mitään velvoitteita informoida Grönlantia ja Färsaaria toimistaan sodissa, voisi se olla symbolisesti merkittävää.¹⁴⁹

Myös aiemmin Grönlantilainen poliitikko Johann Lund Olsen on ollut hyvin samoilla linjoilla. Hänen mukaansa Grönlannilla pitäisi olla veto-oikeus ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Hän toteaa luonnonvarojen ja sijainnin tekevän siitä geopoliittisesti kiinnostavan monelle maailman maalle. Kaikista sen puolustukseen koskevista asioista

¹⁴⁷ *Jyllands-Posten*, 25.11.2013, "Grønland åbner repræsentation i USA".

¹⁴⁸ *Jyllands-Posten*, 25.11.2013, "Grønland åbner repræsentation i USA".

¹⁴⁹ *Jyllands-Posten*, 27.10.2014, "Dansk krigsdeltagelse afføder færøsk krav om mere selvstændighed".

päättävät Tanska ja USA, ilman, että Grönlannilla on minkäänlaista roolia, vaikka se on saavuttanut [laajemman] itsehallinnon.¹⁵⁰

Hän nostaa esille, että myös Tanskan EU-integraatio syvenee jatkuvasti. Tämä lainsäädäntö koskee myös Grönlantia, joka on kauan sitten irtautunut jäsenyydestä. Hänen mukaansa Naalackersuisutilla pitäisi olla vaikutusmahdollisuudet kaikkeen Grönlantia koskevaan päätöksentekoon, kuten myös ulkopolitiikkaan ja turvallisuuteen. Veto-oikeus olisi hänen mukaansa tarpeen. Esimerkkinä hän mainitsee Pituffikin tutka-aseman, jota käytetään apuna sodankäynnissä ilman, että Naalackersuisutia tai Inatsisartutia (Grönlannin hallitusta ja parlamenttia) edes informoidaan asiasta.¹⁵¹

Kirjoituksissa tuli selväksi se, että Grönlannissa koetaan, että sen kyky vaikuttaa itseään koskevaan ulko- ja turvallisuuspoliittiseen päätöksentekoon on lähes olematon. Myös useissa maalle hyvin merkittävässä asioissa sen yli suorastaan kävellään, kuten Tanskan välinpitämättömyys informoida sotatoimistaan, tai maassa sijaitsevan tutka-aseman käyttämien apuna sotatoimissa.

Näin tulee osittain käsitys, että Grönlanti tavallaan vedetään mukaan sotatoimiin, ilman, että se itse pystyy vaikuttamaan siihen mitenkään. Kuitenkaan grönlantilaisia ei suoranaisesti värvätä armeijan palvelukseen. Tästä näkökulmasta edes symbolisena eleenä asiasta ilmoittaminen voisi olla Grönlantia kohtaan kohtuullista.

Toisaalta asiassa on myös nähtävissä se puoli, että informoimatta jättäminen ikään kuin riisuu Grönlannin (ja Färssaaret) vastuusta koskien kaikkia sotatoimia, joihin niillä ei ole mitään osaa alun alkaenkaan. (Mukaan kuulumattomuuden tässä mielessä tosin pitäisi olla itsestään selvää jo alusta alkaen.) Samalla kuitenkin on jokseenkin ristiriitaista myöntää valtakunnan alueille laaja itsehallinto, mutta salassa käyttää niiden alueilla toimivia laitoksia sodankäynnissä, ja myös liittyä sotatoimiin ilmoittamatta siitä etukäteen. Tässä käsitys siitä, millaisena kumppanina Tanska näkee valtakuntansa itsehallintoiset alueet, ei ainakaan viittaa kovin paljoa tasapuolisuuden suuntaan. Tässä voi tietysti myös käyttää argumenttina turvallisuutta siinä mielessä, että tiedon vuotamisen mahdollisuus myös kasvaisi, kun useampi ihminen tietäisi siitä. Toisaalta se myös tuo esille luottamuspuolan näennäisen tasaveroiseen kumppaniin.

¹⁵⁰ *Politiken*, 6.9.2011, ”Grønland skal have vetoret i udenrigs- og sikkerhedspolitikken”.

¹⁵¹ *Politiken*, 6.9.2011, ”Grønland skal have vetoret i udenrigs- og sikkerhedspolitikken”.

Onko kyse sitten välinpitämättömyydestä vai tietoisesta valinnasta? Se vaatii lisää selventämistä. Ei ole näin ollen lainkaan yllättävää, että Grönlanti lähtee itsenäisesti etenemään itseään koskevassa ulkopoliitikassa, kun se kokee tulevansa syrjäytetyksi sitä koskevassa päätöksenteossa, johon sillä on ainakin jollain tasolla lain suoma oikeus ottaa osaa.

Asiaan hieman konkreettisemmin suhtaudutaan puolue Inuit Ataqatigiitissa. Poliitikko Aaja Chemnitz Larsen näkee kirjoituksessaan myös paljon kehitettävää maan turvallisuuskäsityksissä. Hänen mukaansa hallitus on ollut hiljainen koskien arktista aluetta, joka on mahdollisesti hyvin merkittävä tulevaisuudessa. Se on noussut maailmalla keskeiseen asemaan, etenkin johtuen sen taloudellisista mahdollisuuksista liittyen kaivostoimintaan ja laivareitteihin.¹⁵²

Hänen mukaansa tärkeintä on, että [Grönlannin] kasvu ei tapahdu kestävyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin kustannuksella. Tärkeää on ottaa huomioon Venäjän kasvava sotilaallinen toiminta ja Kiinan kasvava kiinnostus luonnonvaroihin.¹⁵³

Chemnitz Larsenin mukaan Inuit Ataqatigiitille turvallisuuskäsite tarkoittaa muutakin kuin sotilastoimintaa ja kaivoshankkeita. Tärkeämpiä ovat muun muassa kestävä ja turvallinen kasvuympäristö niille, jotka asuvat arktisella alueella. Kyse on hänen mukaansa esimerkiksi sekä elintarvike-, ilmasto- ja ympäristöturvallisuudesta että oikeuden turvasta, sekä turvallisuudesta merellä ja turvallisesta taloudellisesta kehityksestä. Hänen mukaansa on taattava turvallinen ja terveellinen asuinympäristö ja keskityttävä luomaan ulkopoliitikan avulla taloudellisia mahdollisuuksia Grönlannissa.¹⁵⁴

Tämä kirjoitus oli huomattavan rakentava sävyiltään, ja turvallisuuskäsitteitä ja näkemyksiä myös tuodaan konkreettisesti esille. Viesti on melko selvä. Tärkeää on saada lisää vaikutusmahdollisuuksia ulkopoliitikan avulla ja siten luoda arktisesta alueesta kaikille sen asukkaille turvallinen ja kestävä ympäristö. Myös tässä on huomattavissa halu herättää keskusteluyhteys Tanskaan koskien ulkopoliitikkaa.

Vaikutusmahdollisuudet eivät kuitenkaan juuri ole laajentuneet. Kuten aikaisemmassa luvussa 2.2 koskien kaivostoimintaa käsiteltiin ulkomaisten toimijoiden, etenkin Kiinan toiminnan

¹⁵² *Politiken*, 12.10.2015, "Danmark må ikke lade Arktis ligge i dvale".

¹⁵³ *Politiken*, 12.10.2015, "Danmark må ikke lade Arktis ligge i dvale".

¹⁵⁴ *Politiken*, 12.10.2015, "Danmark må ikke lade Arktis ligge i dvale".

tuomia riskejä, ajaa myös Yhdysvaltojen käsitykset Grönlannin ulkopoliitikasta Grönlannin omien mielipiteiden yli, kuten tosin jo esimerkiksi Pituffikin tukikohdassa nähdään.¹⁵⁵

Esimerkkinä voidaan jälleen mainita Kiinan halu investoida Grönlantiin, kuten sen tarjous lentokenttien rakentamisesta 2018. Yhdysvallat ilmoitti astuvansa väliin, jos Tanska ei estäisi Kiinaa toimimasta Grönlannissa. Myös Tanskan kansanpuolue esitti asiassa voimakasta kritiikkiä hallitusta kohtaan, koska se ei ole tehnyt mitään estääkseen Kiinaa saamasta haltuunsa kriittistä infrastruktuuria. Hallituksen olisi pitänyt kansanpuolueen mukaan tehdä Grönlannille selväksi turvallisuusongelmat, jotka liittyvät ulkomaisen kommunistisen diktatuurin päästämiseen alueelle.¹⁵⁶

Tuolloin Grönlanti-tiedottajana toiminut Søren Espersen totesi, että mikäli Tanska tulee myöhässä väliin, on vaarana, että Grönlannissa todella suututaan, koska heidän lentokenttensä rakentaminen estetään.¹⁵⁷

Entinen Grönlannin pääministeri Vittus Qujaukitsoq näki investoinnit taas ongelmattomina, mikäli ne työllistävät grönlantilaisia ja tukevat maan taloutta.¹⁵⁸

Tässä käsitellyssä artikkelissa koskien Grönlannin mahdollisuutta päättää investoinneista maahan, on melko selvää, että kiinalaisten toiminnan estäminen on tärkeä asia ja toiminnan tuomat turvallisuushuolet ovat perusteltuja. Kuitenkin ongelmallisena voi nähdä sen, että jälleen kerran grönlantilaisia estetään kehittämästä maataan siten, että mitään vaihtoehtoja ratkaisua ei ole tarjolla. Kuten kaivostoiminnassa, Kiinan toimista varoitellaan, mutta kuitenkin Tanskasta tai Euroopasta ei olla valmiita investoimaan.

Lentokenttäasiassa törmätään taas kerran samaan seinään. Sinänsä hyvin perustellut huolet kumoavat Grönlannin mahdollisuuksia kehitykseen. Toki ymmärrettävää on, että Kiinan esittämä arvo investoinneille Grönlantiin ei välttämättä aivan vastaa niiden todellista arvoa. Osa investointien arvosta voisi perustua Kiinan mahdollisuuteen saada jalansija Atlantille, joka ei millään tavalla katsottuna vaikuta vähäpätöiseltä mahdollisuudelta. Grönlannin käyttäminen välikappaleena tässä toiminnassa taas ei ole itse Grönlannille ja sen asukkaille

¹⁵⁵ *Politiken*, 6.9.2011, ”Grønland skal have vetoret i udenrigs- og sikkerhedspolitikken”.

¹⁵⁶ *Politiken*, 21.4.2018, ”Kinesisk bud på grønlandske lufthavne bekymrer regeringen”.

¹⁵⁷ *Politiken*, 21.4.2018, ”Kinesisk bud på grønlandske lufthavne bekymrer regeringen”.

¹⁵⁸ *Politiken*, 21.4.2018, ”Kinesisk bud på grønlandske lufthavne bekymrer regeringen”.

kovin kohtuullista. Toisaalta tästä näkökulmasta investointien arvo voisi yhtä hyvin olla samaa luokkaa esimerkiksi Yhdysvalloille, jotta se voisi estää Kiinaa saamasta jalansijan.

Ongelman ydin on kuitenkin se, että grönlantilaiset haluaisivat kehittää maatansa ja saavuttaa paremman elintason ja itsenäisemmän aseman, mutta toistaiseksi kovin moni ei ole heitä valmis siinä auttamaan, lukuun ottamatta kumppaneita, joiden kanssa toimiminen voisi vaarantaa pohjoisen pallonpuoliskon turvallisuuden.

Kiinalaisten toiminnan pysäyttämisen lisäksi on Tanskan taholta myös toimia venäläisten pysäyttämiseksi. Uutisessa ”Riget skal udvides til Nordpolen - men hvorfor?” vuodelta 2014, kerrotaan Tanskan halusta vallata suuri merialue Pohjoisnavalla. Käyttäen Grönlantia apunaan, Tanska voi vallata alueita, jotka sijaitsevat 200 merimailin sisällä Grönlannin rannikosta. Näin ollen valtaus sisältäisi koko Pohjoisnavan käsittävän 400 000 neliökilometrin alueen.¹⁵⁹

Mahdollisesti kiistanalaisen toiminnasta tekee se, että vuonna 2007 Venäjä asetti pienoissukellusveneellä lippunsa Pohjoisnavan kohdalle osana tutkimusmatkaa.

Tutkimusmatka ei kuitenkaan ollut venäläisten oma, sillä mukana järjestämässä sitä oli muun muassa New Yorkin tutkimusmatkailijoiden klubi. Matkalle osallistuneet venäläiset saivat kuitenkin mitaleja Putinilta, jonka voidaan nähdä kyseenalaistavan sen yhteistyökyky YK:n kanssa. Tanskan puolustusvoimien tiedustelupalvelu on tähän liittyen todennut taistelun koskien oikeuksia merenpohjaan todennäköisesti kiihtyvän tulevaisuudessa.¹⁶⁰

Inuit Circumpolar Council (ICC) otti kantaa tähän toimintaan jo vuonna 2009 julkaisten suvereniteettijulistuksen arktiselle alueelle, painottaen alkuperäiskansojen oikeuksia alueella. Mielenkiintoista kyllä, julistusta ei noteerattu tanskalaisissa medioissa lainkaan.¹⁶¹

Ongelmana koskien arktista aluetta tässä yhteydessä tuotiin esille, että useimmissa kartoissa alueesta käsitellään vain mineraaliesiintymiä tai laivareittejä. Se, että alue on asutettu useiden alkuperäiskansojen toimesta, ja että heidän oikeuksiaan suojaa YK:n alkuperäiskansojen julistus, tuodaan vain harvoin esille. Alkuperäiskansat ICC:n mukaan näkevät arktisen alueen yhteisenä alueena. Kuitenkin Tanskalla on tästä erilainen käsitys, sillä sen järjestämiin viiden alueen valtion ’Arctic 5’-kokouksiin ei ole ainoatakaan alkuperäiskansojen edustajaa kutsuttu.

¹⁵⁹ *Politiken*, 10.12.2014, ”Riget skal udvides til Nordpolen - men hvorfor”.

¹⁶⁰ *Politiken*, 10.12.2014, ”Riget skal udvides til Nordpolen - men hvorfor”.

¹⁶¹ *Jyllands-Posten*, 7.4.2011, ”Kampen om Arktis”.

Tosin myös Grönlannin ja ICC:n välille saattaa alkaa muodostua ristiriitoja, kun Grönlanti saa enemmän valtaa ja oikeuksia.¹⁶²

On näiden artikkelien valossa huolestuttavaa, miten huonolta vuoropuhelu Tanskan (ja myös muiden alueen valtioiden Yhdysvaltojen, Kanadan, Venäjän ja Norjan) ja arktisen alueen alkuperäisasukkaiden välillä näyttää. Pyrkiikö Tanska toimimaan kylmän pragmaattisesti, vai mitä se tavoittelee? Grönlannin itsehallintoon siirtymisen jälkeen on erikoista jättää heidät ulkopuolelle suoraan heitä koskevista kokouksista, vaikka itsehallintojulistuksen lainsäädännössäkin todetaan, että heille annetaan mahdollisuus osallistua itseään koskevaan ulkopoliittiseen päätöksentekoon. Kovin laihalta tämä lupaus toistaiseksi on vaikuttanut.

Mielenkiintoista kuitenkin on, että grönlantilaisten ja färsaarelaisten ottamisesta mukaan päätöksentekoon ja puolustukseen keskustellaan aika ajoin. Muun muassa 2013 valmisteltaessa analyysiä arktisen alueen tilasta, tutkittiin mahdollisuutta muun muassa uusille tukikohdille ja mahdollisuutta grönlantilaisille ja färsaarelaisille liittyä mukaan puolustusvoimien tehtäviin laajemmin.¹⁶³

Puolustukseen on sittemmin kyllä panostettu huomattavasti enemmän, koska kylmän sodan päättymisen jälkeinen turvallisuuden aikakausi on alkanut muuttua ja Venäjä uhkaa jälleen Euroopan turvallisuutta. Artikkelissa haastatellun diplomaatti Peter Taksø-Jensenin mukaan rahaa tulee käyttää puolustukseen enemmän yksinkertaisesti turvallisuuspoliittisista syistä. Artikkelin kirjoitushetkellä tärkeitä kehityskohteita ovat esimerkiksi satelliittijärjestelmät tiedusteluun ja puolustusvoimien kommunikaatioyhteyksien parantaminen. Tällä tavoin voitaisiin saada myös kaikkialle Grönlantiin laajakaistayhteys. Taksø-Jensenin mukaan olisi korkea aika tälle, jos se kerran on onnistunut pienimpiinkin kyliin Intiassa.¹⁶⁴

4.2 Pituffikin tukikohta

Grönlannissa toimiva Pituffikin tukikohta perustettiin Yhdysvaltojen toimesta vastaamaan Neuvostoliiton aiheuttamaan uhkaan. 1940-luvun lopulla syttynyt Korean sota ja Neuvostoliiton ydinkokeet saivat Yhdysvallat kiireesti päättämään tukikohdan perustamisesta

¹⁶² *Jyllands-Posten*, 7.4.2011, ”Kampen om Arktis”.

¹⁶³ *Politiken*, 13.10.2013, ”Arktis vil dominere fremtidens forsvar”.

¹⁶⁴ *Politiken*, 2.5.2016, ”Forsvaret skal have flere penge år for år”.

1950. Tukikohdan perustaminen juuri Grönlantiin johtui siitä, että Grönlannin kautta kulki lyhyin reitti Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton välillä.¹⁶⁵

Pituffikin tutka-asema nähdään aineistossa hieman ristiriitaisesti. Grönlantilaiset ovat osoittaneet ajoittain tyytymättömyyttä sitä kohtaan, johtuen muun muassa siitä, että sitä käytetään sodankäyntiin, jossa Grönlannilla ei ole mitään osaa, eikä maa varsinaisesti myöskään pysty tekemään asialle mitään.¹⁶⁶

Toisaalta Pituffikin tutka-asema on toiminut Grönlannille myös merkittävänä tulonlähteenä. Vuosina 2014–2016 keskusteluun kuitenkin nousi ongelmallinen tilanne, jossa Pituffikin tutka-aseman kunnossapitosopimus siirtyi pois Grönlannin ja Tanskan hallusta. Sopimus oli tuottanut vuoteen 2013 mennessä kymmeniä miljardeja Tanskan kruunuja tuottoa. Grönlantilaisille sopimus tarkoitti vuosikymmeniä jatkunutta merkittävää verotuloa ja työllisyysvaikutusta.¹⁶⁷

Tarjouskilpailun uudesta sopimuksesta kunnossapitoon voitti Exelis services niminen yritys, jonka yhdysvaltalaiset väittivät olevan tanskalainen yritys. Todellisuudessa kuitenkin Pituffikin tutka-asemalla toimivat ilmavoimat tiesivät antaneensa sopimuksen yhtiölle, jonka emoyhtiö ei ole tanskalainen tai grönlantilainen, vaan yhdysvaltalainen. Ilmavoimat vielä totesi selvittäneensä asiaa Tanskan ulkoministeriöltä ja kauppakamarilta.¹⁶⁸

Ulkoministeriön kolme korkeaa virkamiestä matkusti Pentagoniin selvittääkseen Pituffikin tukikohdan sopimusten aiheuttamaan konfliktia pian sen tapahtumisen jälkeen, mukanaan myös Grönlannin edustajia. Tuolloinen ulkoministeri Martin Lidegaard totesi Yhdysvaltojen rikkoneen poliittista 2,5 miljardin Tanskan kruunun vuosittaista sopimusta, kun antoi kunnossapitosopimuksen amerikkalaiselle väliyhtiölle. Vanhoissa sopimuksissa sopimuksen oli hänen mukaansa tarkoitus mennä tanskalaisille ja grönlantilaisille yrityksille. Tutkija Jon Rahbek-Clemmensen arvioi, että toimillaan tilanteen korjaamiseksi Tanska yritti viestiä Grönlannille, että ottavat asian hyvin vakavasti.¹⁶⁹

Tanskalaisten ja grönlantilaisten omistuksessa olevat yritykset, jotka aikaisemmin toimivat tukikohdassa kokivat valtion pettäneen heidät asiassa. Kunnossapitoyritykset syyttivät

¹⁶⁵ Petersen, 2011, 90–91.

¹⁶⁶ *Politiken*, 6.9.2011, ”Grønland skal have vetoret i udenrigs- og sikkerhedspolitikken”; *Jyllands-Posten*, 27.10.2014, ”Dansk krigsdeltagelse afføder færøsk krav om mere selvstændighed”.

¹⁶⁷ *Politiken*, 10.6.2015, ”Amerikansk dom puster nyt liv i milliardopgør om Thulebasen”.

¹⁶⁸ *Politiken*, 10.6.2015, ”Amerikansk dom puster nyt liv i milliardopgør om Thulebasen”.

¹⁶⁹ *Jyllands-Posten*, 11.3.2015, ”Danmark sender topdiplomater til USA for at løse Thule-konflikt”.

Tanskan ja Grönlannin hallituksia siitä, että se ei seurannut puolustus sopimusta koskien tukikohdan kunnossapitoa. Heidän mukaansa valtio tulkitsi sopimuksia väärin ja sen seurauksena tukikohdan kunnossapidosta vastanneet yritykset menettivät sopimuksensa. Oppositiossa ollut Inuit Ataqatigiit kritisoi myös hallitusten toimia voimakkaasti.¹⁷⁰

Mielenkiintoista tapauksessa on se, että kun Yhdysvaltojen ilmavoimat väittivät palkanneensa tanskalaisen yrityksen, he olivat teknisesti oikeassa, mutta samalla varmasti täysin tietoisesti valehtelivat tietämättömyydestään asian suhteen. Exelis services on yhdysvaltalaisesta Vectrusista irtautunut yritys, joka työllistää tuhansia ja on ollut toiminnassa vuosikymmeniä. Exeliksien ainoita asiakkaita ovat olleet Yhdysvaltain hallinto ja pääasiassa sen sotilastukikohdat. Yritys ilmoitti 2014 julkisesti, että se mielellään olisi osa grönlantilaista yhteiskuntaa ja toimisi muuallakin pohjoisessa. Tiedotusvälineiden yhteydenottoihin se ei kuitenkaan tuolloin vastannut.¹⁷¹

Tanskalaisten toimet kuitenkin eivät alkuun olleet riittäviä. Vuonna 2015 Jyllands-Postenin lähteiden mukaan Yhdysvaltojen hallinto kieltäytyi maksamasta Grönlannille kompensatiota menetetyistä tuloista. Yhdysvaltojen suurlähetystön puhemies Gavin Sundwall myös kommentoi asiaa mitänsanomattomaan sävyyn todeten, että amerikkalaiset eivät näe toiminnassaan mitään väärää. Hän korosti myös maiden suhteiden merkitystä ja tyytyväisyyttä siihen, että on löydetty tapa päästä eteenpäin koskien Pituffikin asioita.¹⁷² Mielenkiintoista tässä on se, että ilmavoimat toimi tässä Yhdysvaltojen hallituksen kieltoa vastaan, koskien kansainvälisten sopimusten tekemistä. Exelisillä oltiin myös harmistuneita tilanteen etenemisestä.¹⁷³

Tässä koko Pituffikin tutka-asemaa koskevassa sopimussekasotkussa ensimmäisenä nousee mieleen se, että kukaan ei kunnolla kannan vastuuta kaikesta tapahtuneesta ja kaikki yrittävät pestä sotkusta käsiään vedoten epäselvyyksiin tai valheellisiin näkökulmiin. Erikoista etenkin on se, että Yhdysvallat tuli väliin ja totesi, että ilmavoimilla ei ole oikeuksia solmia tämän kaltaisia sopimuksia omin päin, mutta ei kuitenkaan saanut estettyä sitä, tai varsinaisesti tehnyt mitään tilanteen ratkaisemiseksi tai korjaamiseksi.

¹⁷⁰ *Politiken*, 15.6.2016, "Selskaber: Regeringen svigtede os i milliard sag om Thulebasen".

¹⁷¹ *Jyllands-Posten*, 13.10.2014, "Om Thule-aftale".

¹⁷² *Jyllands-Posten*, 19.3.2015, "Virksomheder fortsætter Thule-slagsmål I USA's retssystem".

¹⁷³ *Politiken*, 10.6.2015, "Amerikansk dom puster nyt liv i milliardopgør om Thulebasen".

Tanskan valtio yhdessä Grönlannin valtion kanssa ei onnistunut myöskään korjaamaan tilannetta. Merkittävintä kaikessa oli se, että tällä sekasotkulla vietiin Grönlannilta yksi sen merkittävimmistä tulonlähteistä, eikä sillä ollut juurikaan mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon, vaikka kyseessä oli sitä koskeva merkittävä ulkopoliittinen asia.

Vasta vuonna 2022 kiista Pituffikin tukikohdasta ratkesi Yhdysvaltojen luovuttaessa uuden kunnossapitosopimuksen Pituffikin tukikohtaan. Sopimuksessa kunnioitetaan historiallista sopimusta siitä, että Tanska ja Grönlanti vastaavat tukikohdan kunnossapidosta. Uutta sopimusta varten perustettiin tanskalaisgrönlantilaisessa omistuksessa oleva yritys Inuksuk A/S, joka saa 51 prosenttia uudesta sopimuksesta. 49 prosentin osuus sopimuksesta taas meni Yhdysvaltalaiselle Vectrusille. Uusi sopimus voidaan nähdä Yhdysvaltojen tapana parantaa suhteita Grönlannin itsehallintoon. Yhdysvallat avasi myös konsulaatin Nuukiin vuonna 2020. Toteaa Tanskan kuninkaallisen puolustusyliopiston apulaisprofessori Marc Jacobsen.¹⁷⁴

Tätä koko kiistaa mietittäessä voisi olla mahdollista, että päätöksenteon taustalla olisi voinut olla lobbausta. Kyseessä kuitenkin oli suhteellisen iso yritys, joka on vastuussa lukuisien Yhdysvaltojen armeijan tukikohtien kunnossapidosta. Lopputuloksena se, että Grönlannilla ja Tanskalla on enää 51 prosentin osuus kunnossapitosopimuksesta on myös huomattava osuus, mutta samalla 49 prosenttia huonompi kuin ennen koko kilpailutusta ja kiistaa.

4.3 Grönlannin geopoliittisen merkityksen kasvu ja Yhdysvaltojen kiinnostus

Käsittelen vielä lopuksi Yhdysvaltojen viimeaikaista kiinnostusta Grönlantia kohtaan. Koska se osuu tutkimusaineistoni loppuun ja muodostaa vain pienen osan siitä, jätin sen viimeiseksi käsiteltäväksi asiaksi. Harkitsin sen pois jättämistä koko tutkielmasta, mutta totesin, että sitä voi olla hyvä käsitellä lopuksi, koska siinä missä se päättää käsiteltävät artikkelit tässä tutkielmassa, siitä alkaa ainakin jossain määrin muodostua uusi suunta ja kasvava kiinnostus arktista aluetta kohtaan. Yhdysvaltojen kiinnostuksella ja toiminnalla Grönlannissa on kuitenkin pitkän historiaa, jossa Grönlanti on palvellut tärkeänä osana sen puolustuskoneistoa.

Yhdysvaltojen kiinnostus Grönlantia kohtaan alkoi jo pitkälti ennen 1900-lukua. Jo vuonna 1867 ulkoministeri William Seward olisi halunnut Grönlannin mukaan osaksi kauppoja

¹⁷⁴ ” The USA Awards New Contract for Thule Air Base: Reverting Back to Greenlandic Control”, High North News. <<https://www.highnorthnews.com/en/usa-awards-new-contract-thule-air-base-reverting-back-greenlandic-control>> [luettu 27.9.2025].

koskien Alaskaa. Vielä silloin ja sittemmin ennen toista maailmansotaa Grönlannilla ei kuitenkaan ollut erityistä strategista merkitystä. Sodan alettua pelko saksalaisten saapumisesta Grönlantiin herätti mielenkiinnon uudelleen. Jo 1941 alussa Yhdysvaltojen armeija oli ottanut Grönlannin hallintaansa, koska Tanska oli vakavissa vaikeuksissa Saksan miehityksen alla. Sodan loputtua Yhdysvalloilla oli jo useita erilaisia tukikohtia ja asemia Grönlannissa.¹⁷⁵

Vapauduttuaan Saksan miehityksestä sodan päätyttyä, tanskalaiset kuvittelivat palauttavansa ennen sotaa vallinneen asiantilan, jossa he olisivat vastuussa Grönlannin puolustuksesta. Yhdysvallat kuitenkin ei lähtenyt pois Grönlannista. Ehtona yhdysvaltalaisten lähdölle oli nyt se, että Amerikan mantere ei enää kohtaisi uhkia olemassaololleen siltä suunnalta.¹⁷⁶

Skandinaavisen puolustusliiton Ruotsin, Tanskan ja Norjan välillä epäonnistuttua Tanska liittyi perustajajäsenenä Natoon. Uuden puolustusliittouman sopimukseen kuului myös Grönlannin puolustaminen sen tärkeänä osana, joka oli myös keino saada sodan jälkeen heikko ja lähes puolustuskyvytön Tanska mukaan vuonna 1949. Tämä kehitys lopulta jatkui vuoteen 1951, jolloin Yhdysvallat esitti vaatimuksen uudistetusta tukikohdasta Pituffikiin. Neuvotellut sopimukset antoivat Yhdysvalloille lähes täyden vapauden toimia Grönlannissa. Myös mahdollisuus ydinohjuksille jäi jokseenkin epäselväksi sopimuskohdaksi. Tämä harmaa alue sopimuksessa jätti mahdollisuuden avoimeksi, vaikka tanskalaiset olivat sitä vastaan.¹⁷⁷

Sittemmin vuonna 2004 Yhdysvaltojen silloinen pääministeri Colin Powell matkusti Grönlantiin allekirjoittamaan sopimuksen Grönlannin ulkoministerin Josef Motzfeldtin kanssa Pituffikin tukikohdan tutkien päivittämisestä. Myös Tanskan pääministeri Per Stig Møller allekirjoitti sopimukset. Powell ilmoitti Yhdysvaltojen toivovan syvempää yhteistyötä Grönlannin kanssa, jota Møller piti erityisenä Tanskan, Grönlannin ja Yhdysvaltojen suhteelle. Motzfeldt taas näki sen askeleena kohti itsenäisempää ulkopolitiikkaa.¹⁷⁸

Olennaista tässä tapauksessa oli Motzfeldtin mukaan se, että sopimuksen allekirjoitus tapahtui Grönlannissa pääministeri Hans Enoksenin sekä ulkoministeri Josef Motzfeldtin pienessä kotikylässä Itilleqissä, eikä suuremmassa Qanaaqissa, joka on lähellä Pituffikia. Tämä

¹⁷⁵ Petersen, 2011, 94–95.

¹⁷⁶ Petersen, 2011, 95.

¹⁷⁷ Petersen, 2011, 95–98.

¹⁷⁸ Dragsdahl, 2005, 486.

tilaisuus voidaan nähdä sekä Enoksenille että Motzfeldille ehkä pienenä askeleena eteenpäin, pois Tanskan koloniaalisesta hallinnosta.¹⁷⁹

Vuodesta 2017 eteenpäin Tanskan hallitukset ovat pitäneet arktista aluetta yhtenä tärkeimmistä ulkopoliittisista ja turvallisuusprioriteeteistaan. Yhtäältä maan huomio Grönlantia kohtaan on kasvanut, samalla myös Tanskan merkitys arktisena valtiona sen myötä. Tämän nähdään ainakin osittain liittyvän arktisen alueen muuttuneeseen turvallisuusympäristöön, joka on myös kasvattanut Grönlannin geopoliittista painoarvoa. Tässä ympäristössä muun muassa Venäjä kasvattaa sotilaallista läsnäoloaan ja Kiina on alkanut nähdä itsensä ”lähes arktisena valtiona” ja pyrkii esimerkiksi investoimaan ja toimeenpanemaan tutkimuksia alueella.¹⁸⁰

Vuonna 2019 Trumpin tarjouduttua ostamaan Grönlannin, muuttuivat maiden suhteet jossain määrin kylmemmiksi. Yhdysvaltojen toiminta nähtiin osassa tulkinnoista uhkaavana ja Tanskan valtakunnan ”koheesion vaarantavana”. Kuitenkin johtuen Grönlannin itsemääräämisoikeudesta ja Yhdysvaltojen vallasta, Tanska ei voinut tehdä samanlaista väliintuloa kuin aiemmin kiinalaisten kanssa. Sen sijaan Tanska vahvisti suhdettaan itsehallintoon ja tunnusti aiempaa kuuluvammin Grönlannin kansainvälistä asemaa.¹⁸¹

Vuonna 2019 parlamentaarinen keskustelu Tanskassa arktisesta alueesta toi esille alueen kasvaneen militarisoitumisen ja alueellisen yhteistyön rappeutumisen. Tuolloinen ulkoministeri Jeppe Kofod kommentoi asiaa toteamalla, että kuningaskunnan ja muiden arktisen alueen valtioiden rauhalliset suhteet ovat muutoksessa, jonka vuoksi kuningaskunnan pitää vastata geopoliittiseen kehitykseen ja sen tuomiin haasteisiin. Tanskassa myös samalla hyväksyttiin se, että Yhdysvalloista saattaa tulevaisuudessa tulla yhä enenevässä määrin painostusta esimerkiksi koskien sitä hyödyttävää Grönlannin infrastruktuuria. Olennaisemmalta vaihtoehdolta näytti Venäjän aggressioilta suojautuminen kuin liika Yhdysvaltojen toiminnan vastustaminen. Se johtikin muun muassa Tanskan puolustusbudjetissa 235 miljoonan Tanskan kruunun käyttämiseen arktisen alueen puolustukseen.¹⁸²

¹⁷⁹ Dragsdahl, 2005, 487.

¹⁸⁰ Jacobsen ja Lyngholm, 2024, 196.

¹⁸¹ Jacobsen ja Lyngholm, 2024, 197.

¹⁸² Jacobsen ja Lyngholm, 2024, 210–211.

Myös Grönlannissa on tosin huomioitu tämä kehitys varsin hyvin, sillä onhan maa kaiken edellä mainitun kehityksen keskipiste. Grönlantilaiset poliitikot haluavatkin myös jotain vastineeksi amerikkalaisten sotilaallisen toiminnan lisääntymisestä. Grönlannin silloinen pääministeri Kim Kielsen vuonna 2019 lehdistötiedotteessa totesi, että on Grönlannin edun mukaista säilyttää rauhallinen arktinen alue. Hänen mukaansa Naalakkersuisut tiedostaa Grönlannin tärkeän strategisen aseman.¹⁸³

Mikäli sotilaallinen toiminta lisääntyy Grönlannissa, haluaa Grönlanti siitä jotain vastalahjaksi, totesi kansanedustaja Aki-Matilda Høegh-Dam. Myös poliitikko Aaja Chemnitz Larsen totesi olevansa iloinen amerikkalaisten kiinnostuksesta, mutta pelkäsi Trumpin ajattelevan vain omia intressejään.¹⁸⁴

Vielä 2019 Pituffikin tukikohdan kunnossapitokiista ei ollut ratkennut, jonka vuoksi tutkija Jon Rahbek-Clemmensen vertasi sitä siihen, että Tanska menettäisi Danske Bankin. Amerikkalaisten näkökulmasta siitä saatu raha ei vaikuta suurelta, mutta Grönlannille se on valtava.¹⁸⁵ Tämä voidaan nähdä kommenttina koskien kasvavaa sotilaallista toimintaa ja sitä, että siitä pitäisi saada jotain vastineeksi.

Myös historioitsija Bo Lidergaard painottaa Grönlannin nykyistä merkitystä. Hänen mukaansa Trumpin vierailun jälkeen kaikille on selvää, miten tärkeä arktinen alue on. Hänen mukaansa Tanskan ja Yhdysvaltojen suhteet tuskin kärsivät pysyvästi. Hänen mukaansa pitäisi ainakin nyt ymmärtää, että siinä missä Tanskan mielenkiinto arktista aluetta kohtaan kyllä on kasvanut, nyt pitäisi olla selvää, että se on avainasemassa. Hänen mukaansa myös Kiina tulee ottaa huomioon. Niiltä investoinneilta hänen mukaansa vältyttiin, koska tanskalainen raha korvasi kiinalaisten rahat. Hän arvelee Kiinan yrittämisen myös vähentyneen sen vuoksi, että se tuskin haluaa ottaa yhteen Yhdysvaltojen kanssa Grönlannissa.¹⁸⁶

Roskilden yliopiston lehtori Rasmus Kjærgaard Rasmussen on myös samoilla linjoilla. Hänen mukaansa Grönlannin strategista merkittävyyttä Yhdysvalloille ja etenkin Trumpille ei voi kiistää. Hänen mukaansa Grönlanti on merkittävänä syynä Tanskan hyviin turvallisuuspoliittisiin suhteisiin Washingtonin kanssa viimeisen 70 vuoden aikana.¹⁸⁷

¹⁸³ *Politiken*, 3.8.2019, ”Grønlandske politikere vil have noget igen for amerikansk op rustning”.

¹⁸⁴ *Politiken*, 3.8.2019, ”Grønlandske politikere vil have noget igen for amerikansk op rustning”.

¹⁸⁵ *Politiken*, 3.8.2019, ”Grønlandske politikere vil have noget igen for amerikansk op rustning”.

¹⁸⁶ *Politiken*, 22.8.2019, ”Arktisk strategi: Dette viser, at USA er tilbage”.

¹⁸⁷ *Politiken*, 24.8.2019, ”Grønland. Selvstændigheden afhænger af to magtspil”.

Kjærgaard Rasmussenin mukaan yksi osa Grönlannin merkityksessä on se, että sekä Yhdysvallat että Venäjä hyötyisivät merkittävästi luoteisväylän avautumisesta, Kiina mukaan lukien.¹⁸⁸

Hänen mukaansa huomiotta on jäänyt kuitenkin uusin valtapeli Nuukin ja Kööpenhaminan välillä. Tanskan toimet vuoden 2009 itsehallintoon siirtymisen jälkeen ovat aiheuttaneet Grönlannissa suurta tyytymättömyyttä. Esimerkkejä näistä ovat hänen mukaansa vuoden 2016 uraanikaivoshanke ja viimeisimpänä Kiinan lentokenttähankeet, jotka Tanska on torpanut vetoamalla turvallisuuteen. Vittus Qujaukitsoqin johtama itsenäisyysliike on ollut äänekäs näiden tapahtumien suhteen. Mitä Trumpin tarjoukseen taas tulee, hän näkee sen Yhdysvaltojen haluna välttää ”arktisen Kuuban kriisin”.¹⁸⁹

Kjærgaard Rasmussen tämän lisäksi arvioi myös mahdollisia tulevaisuuden skenaarioita. Hänen mukaansa on mahdollista, että Grönlanti olisi kiinnostunut Trumpin tarjouksesta ja Tanska kielteinen, joka voisi johtaa nopeaan eroon, liittyen esimerkiksi tarjoukseen turvallisuudesta tai taloudellisesta tuesta. Toinen vaihtoehto on hänen mukaansa se, että Grönlanti olisi kielteinen, mutta Yhdysvallat kiristäisi Grönlannilla Tanskaa tekemällä tarjouksen, josta Tanska ei voi kieltäytyä.¹⁹⁰

Toistaiseksi hänen arvionsa mukaan kuitenkin Tanskan ulkopolitiikka on onnistunut enemmänkin tuomaan Grönlannin lähemmäksi Tanskaa. Yhteistyö on hänen mukaansa paras tapa vahvistaa suhteita.¹⁹¹

Kun tarkastelee tätä lukua, voidaan jo huomata, että Yhdysvaltojen ja Tanskan suhteet ovat lähteneet liikkeelle tarjouksesta, josta Tanska ei voi kieltäytyä. Pitkälti tähän päivään asti se vaikuttaisi jossain määrin olleen mukana maiden suhteissa. Kuten aiemmin mainitussa Petersenin tutkimuksessa todetaan, oli Grönlanti merkittävä syy Tanskan Nato-jäsenyyteen. Yhdysvallat varmisti näin myös pysyvän läsnäolonsa Grönlannissa.¹⁹² Todennäköistä kyllä on, että jo aiemmin tehty sopimus sitä kohtaavista uhista olisi riittänyt sen perustelemiseen nykyaikaan asti.

¹⁸⁸ *Politiken*, 24.8.2019, ”Grønland. Selvstændigheden afhænger af to magtspil”.

¹⁸⁹ *Politiken*, 24.8.2019, ”Grønland. Selvstændigheden afhænger af to magtspil”.

¹⁹⁰ *Politiken*, 24.8.2019, ”Grønland. Selvstændigheden afhænger af to magtspil”.

¹⁹¹ *Politiken*, 24.8.2019, ”Grønland. Selvstændigheden afhænger af to magtspil”.

¹⁹² Petersen, 2011, 94–95.

Kanta kuitenkin on Tanskan puolelta ollut tällä kertaa tiukempi. Muun muassa ostotarjouksen jälkeen järjestetyssä Arktisen neuvoston tapaamisessa Yhdysvaltain silloinen ulkoministeri totesi arktisen alueen olevan kansainvälisen suurvaltakamppailun kohteena. Hänen mukaansa ollaan matkalla kohti uudenlaista strategista sitoumusta arktisella alueella ennen Trumpin tulevaa vierailua Tanskaan. Trump kuitenkin lopulta perui matkansa, koska pääministeri Mette Frederiksen torppasi hänen Grönlannin ostamisaikeensa.¹⁹³

Matkan peruminen herätti siitä huolimatta melkoista ihmetystä. Trumpia verrattiin esimerkiksi kuningatar Margaretheen, joka peruu vierailunsa vain äärimmäisissä tilanteissa. Trumpin perumisen ei nähty johtuvan äärimmäisestä tilanteesta. Trump taas mitä ilmeisimmin perui matkan vain hermostuttuaan tarjouksesta kieltäytymisestä.¹⁹⁴

Vaikka kielteinen kanta Grönlannin myymiseen oli melko universaali, eivät kaikki siihenkään olleet tyytyväisiä. Palatakseni hieman samanlaiseen keskustelukulttuuriin, kuin kolmannessa luvussa, eräs tyytymätön Jyllands-Postenin lukija kommentoi tilannetta siten, että ei ole yllättävää, että tanskalaiset ampuivat alas Trumpin ostoaikeet. Hänen mukaansa kuitenkin poliitikot eivät toimineet samalla tavoin, kun Grönlanti sai itsehallinnon. Hän arvioi, että tämän vuoksi Grönlanti tulee mahdollisesti muutamien vuosien sisällä jättämään Tanskan taakseen. Grönlannin saama avustus tulee olemaan pikkuraha verrattuna suurvaltojen tarjouksiin.¹⁹⁵

Keskustelun kauppasiasta edetessä vuoden loppua kohden tuli mukaan yllättävä kirje, jossa puhuttiin mahdollisuudesta siihen, että Grönlanti voisi olla tulevaisuudessa olla liittoutumaton alue. Allekirjoitus kirjeessä oli grönlantilaisen ministerin Ane Lone Baggerin. Mielenkiintoisen siitä teki se, että se oli tehty hyvin aidon näköiseksi.¹⁹⁶

Kansanedustaja Steen Kjærgaard totesi samassa yhteydessä kirjeen olevan hyvin karski toimintatapa verrattuna normaaleihin standardeihin, koska valeutiset ja disinformaatio ovat yleensä melko hienovaraisia. Kiinnostavaa hänen mielestään on se, että kirje ilmestyi Yhdysvaltojen delegaation Nuukin vierailun jälkeen, jossa osoitettiin kiinnostusta investoida Grönlannin markkinoille, infrastruktuuriin ja koulutukseen. Hänen mukaansa ei ole suoria todisteita, että kyse olisi Venäjän tiedustelupalvelun toiminnasta, mutta kirje sopisi hyvin sen

¹⁹³ *Politiken*, 14.10.2019, "Tidslinje: USA'S interesse i Grønland".

¹⁹⁴ *Jyllands-Posten*, 20.8.2019, "Historiker: Usaedvanligt med aflysning".

¹⁹⁵ *Jyllands-Posten*, 23.8.2019, "Det første af flere store tilbud til Grønland".

¹⁹⁶ *Politiken*, 12.11.2019, "Forfalsket ministerbrev designet til at splitte Danmark og USA".

toimintaan. Myös vasemmistopuolueen Michael Aastrup totesi myös kirjeen sopivan hyvin Venäjän tapoihin tuottaa epävakautta.¹⁹⁷

Itse kirje oli osoitettu Yhdysvaltojen senaattorille Grönlannin ulkoministeriltä. Kirjeen mukaan Grönlannin hallinto haluaa liittoumista vapaata aluetta, kuten Yhdysvallat on ehdottanut, ja siinä puhuttiin myös Yhdysvaltojen tuesta nopealle itsenäistymiselle.¹⁹⁸

Arvioiden mukaan pohjimmiltaan tällainen uutinen on tarkoitus ensin jakaa ulkomailla asuville venäjän puhujille. Kun on syntynyt jalanjälki internettiin, voidaan sitä Venäjällä käyttää hyväksi uutisoinnissa viitaten näihin aiempiin uutisiin maan ulkopuolella. Venäläisille myös näyttää, että aiheesta keskustellaan maailmalla, vaikka itse alusta, jolla kyseinen keskustelu käydään, olisi kyseenalainen, kuten tässä tapauksessa kirje jaettiin aluksi Redditiin ja Indybayhin.¹⁹⁹

Kirje on mielenkiintoinen osoitus oletettavasti venäläisten halusta luoda epävakautta ja viedä julkinen keskustelu raiteiltaan koskien Grönlantia. Tällainen toiminta ainakin osoittaa, että myös Venäjällä seurataan tilannetta ja ollaan kiinnostuneita Grönlannin tulevaisuuden suunnasta. On venäläisten huolestuneisuus tietysti ymmärrettävää, koska Grönlannin ja sen lähialueiden kasvava sotilastoiminta rajoittaa sen mahdollisuuksia toimia salassa tai miten sitä huvittaa arktisella alueella ylipäätään.

Kirjeen herättämän keskustelun jälkeen palattiin pian turvallisuusasiaan. 5.12. julkaistussa uutisessa todetaan Tanskan ja sen alueiden olevan suuren paineen alla. Grönlanti esitti vaatimuksen Tanskalle vahvistaa puolustustaan, koska venäläiset uudistivat Nagurskoyen tukikohtaa siten, että Pituffikin tukikohta on nyt sen kantaman sisällä.²⁰⁰

Tanskalla ja Grönlannilla on uutisen mukaan yhteisymmärrys siitä, että Grönlantia ei tule militarisoida, vaan sen tulee pysyä rauhoitettuna alueena. Tämän asian tiimoilta kuitenkin Tanska päätyi taipumaan enemmän Yhdysvaltojen suuntaan Mette Frederiksenin luvatussa Trumpille käyttävänsä 1,5 miljardia Tanskan kruunua Grönlannin puolustamiseen.²⁰¹

¹⁹⁷ *Politiken*, 12.11.2019, ”Forfalsket ministerbrev designet til at splitte Danmark og USA”.

¹⁹⁸ *Politiken*, 15.11.2019, ”Digitale detektiver: Falsk grønlandsk brev ligner en typisk rus sisk metode”.

¹⁹⁹ *Politiken*, 15.11.2019, ”Digitale detektiver: Falsk grønlandsk brev ligner en typisk rus sisk metode”; *Politiken*, 12.11.2019, ”Forfalsket ministerbrev designet til at splitte Danmark og USA”.

²⁰⁰ *Politiken*, 5.12.2019, ”Atlantisk: Danmark og resten af riget er presset”.

²⁰¹ *Politiken*, 5.12.2019, ”Atlantisk: Danmark og resten af riget er presset”.

Tämä suurempi budjetti on tarkoitus käyttää Grönlannin ja sen lähialueen tarkkailuun johtuen muun muassa Venäjän kasvaneesta aktiivisuudesta koskien etenkin lentokoneita ja sukellusveneitä.²⁰²

Mette Frederiksen ilmoitti olevansa tyytyväinen suoraan dialogiinsa Trumpin kanssa. Hänen mukaansa Tanskalla ja sen alueilla on jo pidemmän aikaa ollut puheissa uusi ja parempi turvallisuuspolitiikka.²⁰³

Kansanedustaja Aaja Chemnitz Larsen totesi, että Frederiksenin sopimusta Trumpin kanssa ei olisi pitänyt tehdä ilman grönlantilaisia äänestyksellä valittuja edustajia.²⁰⁴

Inuit Ataqatigiit vastusti Tanskan aikeita todeten, että Grönlannista tulee niiden myötä taistelutanner. Aaja Chemnitz Larsen ilmaisi puolueessa vallitsevaa ärtymystä siitä, että asioita salaillaan heiltä.²⁰⁵

Frederiksen sivuutti kritiikin todeten, että kysymys on paljon Tanskaa ja Grönlantia suuremmista asioista. Hänen mukaansa koko valtakunnan tulee olla mukana päätöksenteossa, eikä yksin Tanskan. Hänen mukaansa myös Grönlanti ja Färsaaret saavat uusien sopimusten vuoksi enemmän painoarvoa turvallisuuspoliittisessa päätöksenteossa. Hän totesi myös, että on hyvä, että Yhdysvallat priorisoi Grönlantia ja arktista aluetta, etenkin Venäjän viimeisimpien ohjustestien valossa, joissa testattiin Putinin uuden sukupolven ydinohjuksia. Hänen mukaansa juuri tämänkaltaisiin uhkiin Tanskan uusi ilmavalvonta Grönlannin yllä pyrkii vastaamaan. Tämän vuoksi Grönlanti on hyvin tärkeä myös Yhdysvaltojen puolustukselle.²⁰⁶

Mielenkiintoista kyllä, vaikuttaisi olevan yhä niin, että edes kasvava huomio ja riski menettää Grönlanti (tosin hyvin vähäinen) eivät saaneet Tanskaa varsinaisesti noteeraamaan Grönlannin mielipiteitä sen erityisemmin kuin aiemminkaan. Parhaimmillaankin maan poliitikkojen ja poliittisten puolueiden kritisoidessa Tanskan hallituksen toimia koskien Grönlantia ja niiden salailua, vastaukseksi pääministeri toteaa kysymyksessä olevien asioiden olevan Tanskaa ja Grönlantia suurempia. Mitä ikinä sitten maille annettava suurempi

²⁰² *Politiken*, 5.12.2019, "Mette Frederiksen er glad for sin »meget direkte dialog« med Donald Trump".

²⁰³ *Politiken*, 5.12.2019, "Mette Frederiksen er glad for sin »meget direkte dialog« med Donald Trump".

²⁰⁴ *Politiken*, 5.12.2019, "Atlantisk: Danmark og resten af riget er presset".

²⁰⁵ *Politiken*, 5.12.2019, "Mette Frederiksen er glad for sin »meget direkte dialog« med Donald Trump".

²⁰⁶ *Politiken*, 5.12.2019, "Mette Frederiksen er glad for sin »meget direkte dialog« med Donald Trump".

painoarvo tarkoittakaan. Olihan jo vuonna 2013 puhetta siitä, että Grönlannille ja Färsaarille annettaisiin ”enemmän painoarvoa”.²⁰⁷

Mitä tulee Trumpin haluun ostaa Grönlanti, ovat syyt sinänsä ymmärrettävät, mutta ulostulo parhaimmillaankin hyvin tökerö. Olisi melkoista takapakkia Grönlannille ensin taistella vuosikymmeniä oikeuksistaan ja hiljalleen saada ne, vain siksi, että suurvaltapoliittisista syistä ne menetettäisiin maan kauppaamisen takia. Huolimatta Tanskankin ajoittain melko välinpitämättömästä suhtautumisesta Grönlannin kantoihin, ainakin tietyillä osa-alueilla, kuten ulkopoliittikka ja turvallisuus luvun 4.1 esimerkkeihin sopien, on Tanskalla kuitenkin riittävästi ymmärrystä osoittaa jonkinlaista vastaan tulemistä koskien tämänkaltaisia ehdotuksia.

Toki Yhdysvaltojenkin historiaa katsoen ”arktisen Kuuban kriisin”²⁰⁸ välttäminen on ymmärrettävä syy olla kiinnostunut Grönlannin turvallisuuspoliittisesta tilanteesta. Kuitenkin valtion ostaminen on absurdi ajatus, jossa sorrutaan taas puhtaaseen resurssiajatteluun, jossa unohdetaan, että alueella asuu ihmisiä, jotka pitävät sitä kotivaltionaan, kuten uutisessa ICC:n toiminnasta todettiin.²⁰⁹ Sitä voisi kutsua hyvin perustein myös imperialistiseksi suurvalta-ajatteluksi ja voimapolitiikaksi, jossa suurvallan oma tahto laajentua menee kansallisvaltioiden olemassaolon edelle, sen sijaan, että neuvoteltaisiin kumpaakin hyödyttävä reilu sopimus.

Selvää on, että Tanska Grönlannin tuoman painoarvon kanssakin on vain pieni toimija suurvaltapoliitikassa. Onhan Yhdysvallatkin yksipuolisella päätöksellään pitänyt tukikohtiaan Grönlannissa jo 40-luvun alusta alkaen. Oletettavasti riippumatta siitä olisiko Tanska liittynyt Natoon vai ei, olisi Yhdysvallat siellä tänä päivänäkin joka tapauksessa. Ehto alun perinkin oli yksipuolinen päätös siitä, että tilanteen rauhoittuessa ja vaaran ollessa ohi Yhdysvallat lähtisivät pois.²¹⁰ Ainakin nyt sekä historiaa, että nykyaikaa katsottaessa voidaan todeta, että tämä vaaran aste tuskin missään vaiheessa on ollut 0 %. Sopimus on ongelmallinen varsinkin siksi, että Yhdysvallat voi itse määritellä asian. Yhdysvaltojen läsnäolo on varmasti kuitenkin parempi vaihtoehto kuin minkään muun maailman suurvallan läsnäolo Grönlannissa, jos sen

²⁰⁷ *Politiken*, 13.10.2013, ”Arktis vil dominere fremtidens forsvar”.

²⁰⁸ *Politiken*, 24.8.2019, ”Grønland. Selvstændighedens afhænger af to magtspil”.

²⁰⁹ *Jyllands-Posten*, 7.4.2011, ”Kampen om Arktis”.

²¹⁰ Petersen, 2011, 95.

kerran täytyy vallitseva asiantila olla. Euroopan unioni tai Nato tosin voisivat tuoda uudenlaisia ja tasapuolisempia tulokulmia tilanteeseen.

Vaikuttaisi osin ainakin siltä, että suuremman painoarvon antaminen Grönlannille ja Färsearille ei välttämättä tarkoita sitä, että niiden vastalauseita tai lausuntoja ylipäättään kuunneltaisiin yhtään sen enempää tai maita informoitaisiin asioista sen paremmin kuin aikaisemminkaan. Mikäli tällaiset lupaukset ovat olleet retoriikassa mukana jo vuosia, kuitenkin johtamatta mihinkään Grönlannin (tai Färsearien) kannalta konkreettiseen, voisi kyse ole jostain muusta, kuten kasvavista puolustusmenoista ja sotilastoiminnan lisäämisestä. Siinä missä Grönlannilla on hyvin rajatut mahdollisuudet vaikuttaa omaan ulko- ja puolustuspolitiikkaansa, on Tanskallakin ainakin Grönlannin suhteen monia seikkoja estämässä kovinkaan radikaaleja päätöksiä. Ehkäpä syvempi yhteistyö ja avoimempi keskusteluyhteys kaikkien osapuolien välillä voisi muuttaa tilannetta kaikkien kannalta myönteisempään suuntaan. Symbolinen merkitys voisi olla merkittävä, jos Grönlantia ja Färsearia edes informoitaisiin näistä poliittisista toimenpiteistä ja niiden syistä, vaikka niillä ei juuri olisikaan mahdollisuuksia vaikuttaa asioiden etenemiseen.

Kehitys laajempaan itsehallintoon siirtymisen jälkeen osin puoltaa tätä näkökulmaa. Etenkin suurvaltojen kasvava kiinnostus Grönlantia kohtaan on artikkelien kuvaaman kehityksen perusteella tuonut Grönlantia lähemmäksi Tanskaa, kuten tässä luvussa on esitetty. Kasvava ja tasapuolisuuteen pyrkivä yhteistyö näyttäisi olevan toimivin ratkaisu.

5 Johtopäätökset

Jyllands-Postenissa ja Politikenissa käsiteltiin Grönlannin itsehallintoa melko monesta näkökulmasta tutkielman käsittelemällä ajanjaksolla. Molemmissa lehdissä onnistuttiin tuomaan myös grönlantilaisten ääni esiin, vaikka ne ovat tanskalaisia lehtiä. Kuitenkin muun muassa erilaisissa valinnoissa, kuten uutisten sisällöissä painotettiin huomattavan paljon erilaisia riskejä ja negatiivisia asioita, jotka liittyvät joko itsehallintoon tai sen itsenäistymispyrkimyksiin, kuten esimerkiksi kommentoitaessa etenkin itsehallinnon oikeutusta ja jatkoa, sekä itsenäistymispyrkimyksiä.

Positiivisia seikkoja tuotiin huomattavasti vähemmän tai ei ollenkaan esille, riippuen aihealueesta. Tämä toki voi liittyä siihen, että uutisissa saatetaan helpommin keskittyä negatiivisiin kuin positiivisiin asioihin. Samaten huomionarvoista on, että käsittelemässäni aineistossa pääasiallisesti kuvataan Grönlantia tanskalaisesta näkökulmasta, koska molemmat käsittelemäni lehdet ovat tanskalaisia. Grönlannin ja Tanskan välillä on käsiteltävänä ajanjaksona vieläkin myös selvää kitkaa, kuten luvussa 3 tuon esille. Tämä näkyy selvästi luvun aineistossa. Tämän myös Politiken ja Jyllands-Posten onnistuvat tuomaan esille, joista jälkimmäinen paikoin jopa melko kärkevällä tavalla.

Kirjoitukset jakautuivat siten, että suurin osa mielipidekirjoituksista keskittyi kahteen ensimmäiseen kappaleeseen koskien luonnonvaroja ja itsehallintoa. Kaikista eniten huomiota mielipidekirjoituksissa sai kolonialismikeskustelu. Turvallisuutta käsittelevässä kappaleessa taas oli käsittelyssä enemmän uutisia.

Luonnonvaroja käsittelevissä artikkeleissa vallitsi lähes täysi yksimielisyys siitä, että kaivostoiminta on Grönlannille välttämätöntä. Se mille se oli välttämätöntä, tosin vaihteli. Paikoin se nähtiin välttämättömyytenä sille, ettei maan talous romahda täydellisesti, toisaalla taas se nähtiin välttämättömyytenä sille, että Grönlanti voi jonain päivänä itsenäistyä, yleisellä tasolla se nähtiin edellytyksenä maan taloudelliselle kehitykselle ja siten itsehallinnon laajentumiselle. Sinänsä kyllä kaikki näkemykset ovat perusteltuja, koska kaivostoiminta voisi parhaimmillaan kasvattaa maan taloutta suunnattomasti. On toisaalta myös syytä epäillä sitä, että Tanska todellisuudessa antaisi Grönlannin talouden romahtaa täydellisesti. Itsenäistyminen ja itsehallinnon laajeneminen sen sijaan ovat painavaa argumentteja, koska oikein toteutettu kaivostoiminta voi olla valtava piristysruiske taloudelle ja parhaimmillaan myös pitkäkestoinen, sillä luonnonvaroja on valtavasti.

Toisaalta luonnonvaroja käsittelevissä artikkeleissa painottui myös pelko. Se kohdistui etenkin ulkomaisiin toimijoihin ja siihen, että grönlantilaisille ja Grönlannille kävisi huonosti. Siinä missä kaivostoiminta nähtiin itsessään paljolti positiivisena asiana, oli mukana usein pelko ja negatiiviset näkemykset lähes kaikista sen toteuttajista ja suunnitelluista toteutuksista. Tässäkään tapauksessa kritiikki ei välttämättä ole aivan aiheetonta. Esimerkiksi valtavat kaivosyritykset tai Kiina tuskin harjoittaisivat kaivostoimintaa Grönlannin etu mielessään. Kiinan tapauksessa se myös voisi tarkoittaa turvallisuusriskiä, kuten myös myöhemmässä turvallisuutta käsittelevässä luvussa 4 tulee esille.

Huomionarvoisia ovat myös ympäristökysymykset. Sotilaallinen turvallisuus ei ole ainoa huomioon otettava riski. On selvää, että kaikenlainen kaivostoiminta ja öljynporaustoiminta sekä muu vastaava toiminta aiheuttavat tuhoja luontoon, vaikka kaikki näyttäisi suunnitelmissa täydelliseltä.

Ottaen huomioon hyvin hankalat olosuhteet suurimman osan vuodesta, ja tietyissä paikoissa ympärivuotisesti, oletus projektien ongelmattomasta onnistumisesta ei vaikuta kovin todennäköiseltä. Vahinkojen siivoaminen voi myös osoittautua mahdottomaksi. Sen vuoksi argumentit siitä, että öljynporaus tulisi onnistumaan täydellisesti, tai että kaivostoiminta olisi pelkästään hyödyksi maalle, eivät ole kovin vakuuttavia.

Kielteisiä näkökulmia koskien paikallisten ääni jäi melko vähäiseksi. Sen sijaan palstatilaa sai Greenpeace ja sen toiminnan täysin torjuva maan silloinen pääministeri Kuupik Kleist. Tarkoittaako tämä, että paikalliset eivät vastusta öljynporausta lähes ollenkaan, vai jättivätkö lehdet vain sen näkökulman käsittelemättä?

Vastaus kysymykseen voi olla hieman kumpaakin. Olennaista on, että on selvästi Kuupik Kleistin intressien mukaista ajaa öljynporausta tukevaa politiikkaa, kuten hän on tehnyt lausunnoillaan selväksi. Sen vuoksi hänen kielenkäyttönsäkin saattaa olla paikoin hieman ylimalkaista, kuten puhuessaan turvallisuusstandardeista, jotka ovat korkeammalla tasolla kuin Norjalla. Greenpeace taas ymmärrettävästi vastustaa öljynporausta sen suurien ympäristöllisten ja sosiaalisten riskien vuoksi. Voisi myös olettaa, että kansalaisten näkökulma on jakautunut. Esimerkiksi turvallisuutta käsittelevässä kappaleessa käsitellyn artikkelin Inuit Ataqatigiitin poliitikko Aaja Chemnitz Larsen puhuu turvallisuuskäsityksestä, johon kuuluu muun muassa elintarvike-, ilmasto- ja ympäristöturvallisuus, ja että

[grönlantilaisille] on taattava turvallinen ja terveellinen asuinympäristö.²¹¹ Hän myös tuli esille uraanin kaivamista vastustavissa yhteyksissä tutkielmassa käsiteltävissä artikkeleissa, vedoten siihen, että asiasta ainakin järjestettäisiin kansanäänestys. Tietysti myös se tulee ottaa huomioon, että Greenpeacen järjestämään mielenosoitukseen osallistui myös grönlantilaisia.

Lehtien kirjoituksissa nousee esille monenlaisia mielipiteitä siitä, miten Grönlannin pitäisi toimia, vaikka se lopulta on paljolti myös grönlantilaisten päätettävissä. Se on yksi asia, mitä ehkä mielestäni ei nostettu riittävästi kirjoituksissa esille. Huomionarvoista tietysti on, että mielipidekirjoituksessa aihetta käsitellään kirjoittajan (tässä tapauksessa useimmiten tanskalaisen) näkökulmasta, eikä se siten tarkoita aina aiheen monipuolista käsittelyä monista erilaisista näkökulmista. Kirjoitukset ovat myös lehtien hyväksymiä ja niiden linjan mukaisia. Esimerkiksi uraanikeskustelussa tämä tulee esille siten, että siinä painotetaan Grönlannin oikeutta kaivaa ja myydä uraania, periaatteessa. Kuitenkaan lehdissä ei laajasti sivuta sitä, miksi uraania ei kaiveta ja myydä, vaikka sen pitäisi olla mahdollista.

Keskustelussa koskien Grönlannin itsehallintoa ja sen mahdollisuuksia ja tulevaisuutta, muuttuu keskustelu paikoin huomattavasti kärjistyneemmäksi. Jo heti luvun 3 alussa käsiteltävistä artikkeleista huomaa, että Tanskassa kuljetaan vielä paljolti laput silmillä koskien Grönlannin siirtomaahistoriaa. On huomionarvoista, että Tanskassa nähdään paljolti tuon aikakauden toimet hyväksytyinä ja avuliaina. Se näkyy myös nykypäivän Grönlantia koskien. Tämä perustuu suurelta osin käsittelemieni lehtien aineistoon ja näkökulmiin, mutta myös tutkielmassa käytetty kirjallisuus tukee tätä väitettä.

Luvussa 3 kävi ilmi myös lehtien hieman erilaiset tavat uutisoida ja julkaista artikkeleita. Jyllands-Posten vaikuttaisi julkaisevan enemmän ja kärkevämpiä mielipidekirjoituksia kuin Politiken. Kuitenkin kiitosta lehdelle voi antaa siitä, että useimmille kirjoituksille oli julkaistu myös asialliset vastineet, oli kyseessä miten äärimmäisyyksiin menevä kirjoitus tahansa. Lehden historian huomioiden kärkevyys ei kuitenkaan tule minään yllätyksenä. Selvästi pyrkimys täyteen lehdistönvapauteen on yhä lehden arvo. Se, että julkaistaan voimakkaasti kantaa ottavia mielipidekirjoituksia, on tässä mielessä ymmärrettävää.

Toisaalta myös välillä hyvántahtoisella asioiden selittämällä grönlantilaisten puolesta ilman kunnollista käsitystä asioista meinattiin sekoittaa asioita, kuten esimerkissä, jossa tutkija selitti, miten Grönlannin lainsäädäntö toimii ja mitä tarkoittaa vähemmistö kansa, johon maan

²¹¹ *Politiken*, 12.10.2015, "Danmark må ikke lade Arktis ligge i dvale".

pääministeri Kuupik Kleist melko informatiivisesti ja asiallisesti vastasi korjaten tutkijan oletuksia.

Kirjoituksissa on paikoin myös siis selvästi huomattavissa jälkikoloniaalisessa tutkimussuunnassa välillä esiin nouseva ”hyväntahtoinen huolenpito” vailla täyttä ymmärrystä asioiden laidasta koskien Grönlantia, vaikka todellisuus olisi muuta, kuten esimerkiksi maan olemassaoloa ja sen itsenäistymistä täysin kyseenalaistavissa kirjoituksissa. Onko kyse sitten kroonisesta isovelisuhteesta, jossa ei voida hyväksyä sitä, että Grönlanti pärjää monella osa-alueella jo melko hyvin ominkin avuinkin? Tämä vaikuttaa mahdolliselta.

Lopulta turvallisuutta ja ulkopoliittikkaa käsitelleissä artikkeleissa tuli hyvin selväksi, miten Grönlannin turvallisuus- ja ulkopoliittikka toimii: Tanskan kautta. On ymmärrettävästi vaikeaa Grönlannille ja myös samankaltaisessa asemassa olevalle Färsaarille, että Tanska voi toimia turvallisuutta ja ulkopoliittikkaa koskevissa asioissa itsenäisesti ilman grönlantilaisten ja färsaarelaisten hyväksyntää, eikä sen oikeastaan tarvitse edes informoida maita siitä. Se myös ymmärrettävästi voisi olla kohtuullista. Turvallisuussyyt tosin ovat tässä myös painava argumentti, koska ne ovat ensisijaisesti Tanskan vastuulla.

Lehtien kirjoitusten perusteella nousee selvästi esiin kitkaa Grönlannin ja Tanskan, sekä tässä tapauksessa myös Yhdysvaltojen välillä, koska Grönlanti jätetään pimentoon koskien siellä tapahtuvia turvallisuuteen liittyvistä asioita, joihin se ei myöskään voi ainakaan tutkielman tarkastelujaksolla toteutumatta jääneitten lupauksen takia vaikuttaa.

On myös ymmärrettävää, miksi Grönlanti haluaa päästä osaksi kansainvälistä yhteisöä. Onhan se jo itsehallintojulistuksen lainsäädännönkin perusteella tietyin ehdoin mahdollista. Se on myös askel kohti itsenäisyyttä, tai ainakin laajempaa itsehallintoa.

Molempien lehtien kirjoituksista toisaalta ilmenee, että Grönlanti on onnistunut luomaan itselleen huomattavasti lisää legitimitteettiä itsehallintoon siirtymisen jälkeen. Jyllands-Postenin ja Politikenin kirjoituksissa ilmenee myös Grönlannille positiivisia asioita, kuten esimerkiksi se, että Grönlannissa tehdään ja pyritään tekemään paljon päätöksiä ajatellen maan tulevaisuutta ja laajempaa itsenäisyyttä omien asioiden hoitamisen suhteen. Muun muassa kaivostoimintaa ja ulkosuhteita koskevissa kirjoituksissa tämä tulee hyvin esille.

Jyllands-Postenin ja Politikenin välittämä kokonaiskuva Grönlannin itsehallintoon siirtymisestä, sen toiminnasta ja pyrkimyksistä, sekä erilaisista haasteista ei ole täysin kattava,

mutta antaa hyvän käsityksen siitä, millaisia asioita Grönlantia koskien pidetään näissä kahdessa suuressa sanomalehdessä tärkeinä ja käsittelyn arvoisina julkisessa keskustelussa.

Politikeniissa ja Jyllands-Posteniissa tuotiin esille Grönlannin taloudellinen kehitys ja sen mahdollisuudet, sekä siihen liittyviä riskejä ja ongelmia. Sen lisäksi keskustelu Grönlannin itsehallinnon tilasta ja tulevaisuudesta, sekä sen siirtomaahistoriasta toi hyvin esille kitkan Grönlannin ja Tanskan välillä, mutta toisaalta myös sen, että yhteistyötäkin on ja halua sen edistämiseen löytyy. Turvallisuuskysymyksissä taas nousi esille Tanskan rooli Grönlannin edunvalvojana ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, sekä Grönlannin hyvin rajattu liikkumatila näissä asioissa. Tässä luvussa myös nousi esille tällä hetkellä vielä tutkielman käsittelemää ajanjaksoa ajankohtaisempi Yhdysvaltojen kiinnostus Grönlannin ostamiseen, joka on merkittävä riski sekä Grönlannin itsehallinnolle että Tanskalle, Natolle ja länsimaiselle yhteisölle. Kirjoituksissa ylipäättään kiinnostavaa oli niissä esiintyvä kehityksen kaari Grönlannin itsehallinnon alkuvuosista 2020-luvulle: itsehallinnon alkukankeuksista kohti yhä enemmän itsenäisempään toimintaan pyrkivää maata.

6 Lähteet

6.1 Lehtiaineisto

Morgenavisen Jyllands-Posten, 2009–2024.

Politiken, 2009–2024.

6.2 Tutkimuskirjallisuus

Alasuutari, Pertti. *Laadullinen tutkimus 2.0*. 4. painos. Tampere: Vastapaino, 2011.

Danielsbacka, Mirkka ja Matti O. Hannikainen ja Tuomas Tepora. *Avaimia menneisyyteen: opas historiantutkimuksen menetelmiin*. Helsinki: Gaudeamus, 2022.

Jacobsen, Marc ja Ulrik Pram Gad ja Ole Wæver. *Greenland in Arctic Security: (De)securitization Dynamics under Climatic Thaw and Geopolitical Freeze*. Michigan: University of Michigan Press, 2024. <https://doi.org/10.3998/mpub.12676130>

Lindroth, Marjo ja Heidi Sinevaara-Niskanen. *The Colonial Politics of Hope: Critical Junctures of Indigenous-State Relations*. Lontoo; New York: Routledge, 2022. <https://doi.org/10.4324/9781003162988>

Nicol, Heather N. (Heather Nora) ja Andrew Chater. *North America's Arctic Borders: A World of Change?* Ottawa, Ontario: University of Ottawa Press, 2021.

Andersen, Astrid ja Lars Jensen & Kirsten Hvenegård-Lassen, Qullissat: "Historicising and Localising the Danish Scramble for the Arctic". *Postcolonial Perspectives on the European High North*, toim. Huggan, Graham ja Lars Jensen. Palgrave Macmillan UK, 2016, 93-116. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-58817-3>

Sørensen, Axel Kjær. *Denmark-Greenland in the Twentieth Century*. Copenhagen, Denmark: Commission for Scientific Research in Greenland, 2006.

Worm, Adam. "Arctic Security: A Greenlandic Perspective". *Arctic Security in an Age of Climate Change*, toim. James Kraska. Cambridge: Cambridge University Press, 2011, 166–173. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511994784.011>

6.3 Tieteelliset artikkelit

Ackrén, Maria ja Uffe Jakobsen. "Greenland as a Self-Governing Sub-National Territory in International Relations: Past, Current and Future Perspectives." *Polar record*, 4/2015, 404–412. <https://doi.org/10.1017/S003224741400028X>

Bonde, Bent Nørby. "How 12 cartoons of the prophet Mohammed were brought to trigger an international conflict." *Nordicom Review*, 1/2007, 33–48. <https://doi.org/10.1515/nor-2017-0199>

Dragsdahl, Jørgen. "Denmark and Greenland: American defences and domestic agendas." *Contemporary Security Policy*, 3/2005, 486–504. <https://doi.org/10.1080/13523260500500617>

Friel, Raymond J. "PROVIDING A CONSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR WITHDRAWAL FROM THE EU: ARTICLE 59 OF THE DRAFT EUROPEAN CONSTITUTION." *The International and Comparative Law Quarterly*, 4/2004, 407-428. <https://doi.org/10.1093/iclq/53.2.407>

Golding, Kirsty A, Ian A. Simpson, J. Edward Schofield ja Kevin J. Edwards. "Norse-Inuit interaction and landscape change in southern Greenland? A geochronological, Pedological, and Palynological investigation." *Geoarchaeology*, 3/2011, 315–345. <https://doi.org/10.1002/gea.20351>

Henriksen, Anders ja Jon Rahbek-Clemmensen. "The Greenland Card: Prospects for and Barriers to Danish Arctic Diplomacy in Washington." *Danish Foreign Policy Yearbook*, 2017, 75-98.

Jackson, Rowan, Jette Arneborg, Andrew Dugmore, Christian Madsen, Tom McGovern, Konrad Smiarowski ja Richard Streeter. "Disequilibrium, Adaptation, and the Norse Settlement of Greenland." *Human Ecology: An Interdisciplinary Journal*, 5/2018, 665–684. <https://doi.org/10.1007/s10745-018-0020-0>

Johannese, Ove ja Carsten Lehmann Sørensen. "Greenland's Way out of the European Community." *World Today*, 6/1983, 270-277.

Kočí, Adam ja Vladimír Baar. "Greenland and the Faroe Islands: Denmark's autonomous territories from postcolonial perspectives." *Norsk Geografisk Tidsskrift*, 4/2021, 189–202. <https://doi.org/10.1080/00291951.2021.1951837>

Kuokkanen, Rauna. "'To See What State We Are In': First Years of the Greenland Self-Government Act and the Pursuit of Inuit Sovereignty." *Ethnopolitics*, 2/2017, 179–195. <https://doi.org/10.1080/17449057.2015.1074393>

Ackrén, Maria. "Referendums in Greenland - From Home Rule to Self-Government." *Fédéralisme Régionalisme*, 1/2019.

Mouritzen, Hans. "Denmark's super Atlanticism." *Journal of Transatlantic Studies*, 9/2009, 155-167. <https://doi.org/10.1080/14794019908656861>

Petersen, Nikolaj. "SAC at Thule: Greenland in the U.S. Polar Strategy." *Journal of Cold War Studies*, 2/2011, 90–115. https://doi.org/10.1162/JCWS_a_00138

Taagholt, Jørgen ja Kent Brooks. "Mineral Riches: A Route to Greenland's Independence?" *Polar record*, 2/2016, 360–371. <https://doi.org/10.1017/S0032247415000935>

6.4 Verkkoaineisto

Aarhusin yliopiston Nordics.info verkkosivut. <<https://nordics.info>>

CIA:n verkkosivut. <<https://www.cia.gov>>

EBSCO:n verkkosivut. <<https://www.ebsco.com/>>

Euroopan komission verkkosivut. <<https://commission.europa.eu/>>

Grønlands statistikin verkkosivut. <<https://stat.gl>>

High North News. <<https://www.highnorthnews.com>>

Pew Researchin verkkosivut. <<https://www.pewresearch.org/>>

Sermitsiaqin verkkosivut. <<https://www.sermitsiaq.ag/>>

Statsministerietin verkkosivut. <<https://www.stm.dk/>>

Tanskan kansallismuseon verkkosivut. <<https://natmus.dk>>

6.5 Asiakirjat

Grönlanti, *The Act on Greenland Self-Government, Lov nr. 473 af 12. juni 2009*, 2009.

Grönlanti, *The Greenland-Danish Self-Government Commission's Report on Self-Government in Greenland – Executive Summary*, 2008.

7 Liitteet

Taulukko 1.

	Politiken	Jyllands-Posten
Pääkirjoitus	0	1
Vieraskynä	2	0
Mielipidekirjoitus	7	10
Uutisartikkeli	20	15
Vastine mp-kirjoituksiin	3	2